

משנה - שבת - רע"ב

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#) • [פרק יב](#) • [פרק יג](#) • [פרק יד](#) • [פרק טו](#) • [פרק טז](#) • [פרק יז](#) • [פרק יח](#) • [פרק יט](#) • [פרק כ](#) • [פרק כא](#) • [פרק כב](#) • [פרק כג](#) • [פרק כד](#)

[פרק א](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#) [משנה יא](#)

[פרק ב](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

[פרק ג](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

[פרק ד](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#)

[פרק ה](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ו](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)
[משנה ח](#) [משנה ט](#) [משנה י](#)

[פרק ז](#)

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

[פרק ח](#)

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

פרק ט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

פרק י

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יא

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק יג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

פרק יד

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד

פרק טו

משנה א משנה ב משנה ג

פרק טז

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח

פרק יז

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז
משנה ח

פרק יח

משנה א משנה ב משנה ג

פרק יט

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק כ

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה

פרק כא

משנה א משנה ב משנה ג

פרק כב

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו

פרק כג

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה

פרק כד

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

יציאות השבת. הוצאות שמרשות לרשות האמורות אצל שבת, והכנסות נמי קא קרי יציאות הואיל ומוציא מרשות לרשות **(ב)**. והאי דתני יציאות ולא תני הוצאות, לישנא דקרא נקט, דכתיב (שמות טז) אל יצא איש ממקומו, ומניה דרשינן הוצאה, אל יצא איש עם הכלי שפידו ללקט הפן: **שתיים שהן ארבע.** שתיים מן התורה, הוצאה והכנסה לבעל הבית העומד

בפנים ברשות היחיד, ועל שתיים אלו חזב על שגגתו חטאת, ועל זדונו כרת, ועל התראתו סקילה, כמו בכל שאר מלאכות של שבת: **שהן ארבע**. מדבריהם הוסיפו שתיים, לאסור לכתחלה היכא שהמלאכה נעשית על ידי שנים זה עוקר וזה מניח, דשנים שעשאוה פטורים, שנאמר (ויקרא ד) בעשותה אחת מכל מצות ה', העושה את כלה ולא העושה מקצתה, וכן בכל מלאכות של שבת אמרינו יחיד שעשאה חזב, שנים שעשאוה פטורים: **ושתיים שהן ארבע בחוץ**. שתיים מן התורה, הוצאה והכנסה לעני העומד בחוץ ברשות הרבים: **שהן ארבע**. מדבריהם הוסיפו שתיים לאסור לכתחלה, כשהזה עוקר וזה מניח: **פשט העני את ידו**. ובתוכה קפה או הסל שמקבל בו כפרות מבעל הבית **[ד]**. ולהכי נקט הוצאה בלשון עני ועשיר, דאגב אורחיה קא משמע לן דמצוה הבאה בעבירה אסורה וחיבין עליה: **ונתן לתוך ידו של בעל הבית**. דעביד ליה עקירה מרשות הרבים והנחה ברשות היחיד: **או שנטל מתוכה והוציא**. החפץ, והניח ברשות הרבים, דעביד עקירה והנחה: **העני חזב**. שעשה מלאכה שלמה. והרי שתיים מן התורה לעומד בחוץ. ואף על גב דבעינן עקירה ממקום שיהיה בו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים והנחה במקום שיהיה בו ארבעה על ארבעה וליכא, דיד העני ובעל הבית אין בה מקום שיהיה ארבעה על ארבעה, אמרינו בגמרא דידו של אדם חשובה כארבעה על ארבעה, כיון שהיא עשויה להניח בה ולטל ממנה חפצים, ואפלו גדולים הרבה: **ובעל הבית פטור**. פטור ומתגר גמור, דהא לאו מידי עבד **[ה]**: **פשט בעל הבית כו' בעל הבית חזב**. הרי שתיים מן התורה לעומד בפנים: **פשט העני כו'**. דעביד העני עקירה מרשות הרבים: **ונטל בעל הבית מתוכה**. והניח בפנים, ועביד ליה בעל הבית הנחה ברשות היחיד: **או שנתן לתוכה**. דעביד ליה בעל הבית עקירה מרשות היחיד: **והוציא**. העני והניח ברשות הרבים: **שניהם פטורים**. שלא עשה שום אחד מהם מלאכה שלמה. אבל אסורים לעשות כן, שמא יבאו כל אחד בפני עצמו לעשות מלאכה שלמה בשבת. הרי שתיים מדבריהם, אחת לעני בחוץ ואחת לבעל הבית בפנים. והא דלא חשיב שנים לכל אחד, עקירה לעני ועקירה לבעל הבית, הנחה לעני והנחה לבעל הבית, משום דלא חשיב אלא עקירות שהן תחלת המלאכה ואיכא למיחש שמא יגמרנה **[ו]**, אבל הנחות שהן סוף המלאכה לא קחשיב:

פרק א - משנה ב

לא ישב אדם לפני הספר. ואפלו בחל, ומשום דבעי למתני לא יצא החיט במחטו וכו' שמא ישכח ויצא דדמי לגזרה דלא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה, שמא ישכח ולא יתפלל, משום הכי תנא להו הקא, ואידי דזוטרן מליהו פסיק ותני להו ברישא, והדר מפרש מלי דשבת ומאריז:

בהן: **סמוך למנחה**. מנחה גדולה משש שעות ומחצה **[ז]** ולמעלה, וסמוך למנחה הינו מתחלת שעה שביעית, ואף על פי שעונתה מרבה, גזרה שמה ישבר הזוג של ספרים אחר שהתחיל להסתפר, ותעבר עונת התפלה קדם שיתקננו וישלים התספרת: **ולא יפנס למרחץ**. סמוך למנחה, שמה יתעלף: **ולא לברסקי**. מקום עבוד העורות, דלמא חזי פסידא וקלקול בעורות אם לא יניעם ממקומם ויתקנם, וימשך במלאכתו עד שתעבר עונת התפלה: **ולא לאכל**. אפלו בסעודה קטנה, שמה ימשך בסעודה: **ולא לדיו**. אפלו בגמר דין, שכבר שמעו טענות בעלי דינין **[ט]** ולא נשאר עליהן אלא לפסק הדין בלבד, דלמא חזו טעמא ויסתרו מה שהיו רוצים לפסק, וחוזר להיות תחלת הדין **[י]**: **ואם התחילו**. בחד מפל הני דאמרינו, אין מפסיקין, אלא יגמר ואחר כך יתפלל, והוא שיש שהות ביום לגמר קדם שיעבר זמן התפלה. והתחלת התספרת משנייח מעפרת של ספרים בין ברפיו, הוא הסודר שנותן המתגלח על ברפיו כדי שלא יפל השער על בגדיו. והתחלת המרחץ משפישט הבגד הסמוך לבשרו, ואית דמפרשי משיסיר הסודר שעליו שהוא ראשון להפשטת בגדיו. והתחלת הברסקי משפחגר בין כתפיו את בתי זרועותיו כדי להתעסק בעורות. והתחלת אכילה משפישטל דיו. והתחלת הדין משפיתעטפו הדינין בטליתו לשבת לדין באימה וביראה, ואם היו מעטפים ויושבים בדין ובא לפנייהם דין אחר סמוך למנחה, הויא התחלת אותו הדין משפתחו בעלי הדין בטענותם: **מפסיקין לקריאת שמע**. מלתא אחריתי נקט **[יא]**, והכי קאמר, חברים העוסקים בתורה, מפסיקים תורתן לקריאת שמע, דזמנה קבוע, דכתיב (דברים ו) ובשכבך ובקומך: **ואין מפסיקין לתפלה**. שאין לה זמן קבוע דאורייתא. ולא שנו אלא פגון רבי שמעון בן יוחאי וחבריו שתורתן אמנותו, אבל אנו הואיל ואנו מפסיקין תורתנו לאמנותנו כל שכן שנפסיק לתפלה **[יב]**:

פרק א - משנה ג

לא יצא החיט במחטו. אפלו תחובה לו בבגדו, שמה ישפח ויצא, ואמן דרך אמנותו חיב, שדרך האמנים לתוחבו בבגדיו כשיוצאים לשוק: **שמה ישפח ויצא**. משתחשך: **הלבלר**. הסופר: **בקולמוסו**. התחוב אחורי אזניו כדרך הסופרים: **ולא יפלה את כליו**. מבער פנים מבגדיו. תרגום בערתי הקדש פליתי: **ולא יקרא לאור הנר**. בספר, שמה יטה הנר להביא השמן לפי הפתילה כדי שידלק יפה, ונמצא מבעיר בשבת, ואפלו היה הנר גבה שתים ושלש קומות, לעולם אסור לקרות לאור הנר אלא אם כן יש עמו אדם אחר לשמרו, או אם הוא אדם חשוב שאינו רגיל לעולם לתקן הנר: **החזן**. מלמד תינוקות **[יד]**: **מהיכן התינוקות קורין**. מהיכן יתחילו לקרות, דבעיון מעט כי האי לא גזרינו שמה יטה. והתינוקות קוראין לפני

רָבֵן לְאֹרֵן הַנֵּר, שְׂאִימַת רָבֵן עֲלֵיהֶם : אָבֵל הוּא לֹא יִקְרָא. כָּל הַפְּרָשָׁה, מִפְּנֵי שְׂאִין אֵימָתוֹן עָלָיו, וְשְׂמִירְתוֹן לֹא הוּיָא שְׂמִירָה. וּמַהֲאֵי טַעְמָא נְמִי אֵיכָא לְמֵאן דְּאָמַר דְּאֵשָׁה שׁוֹמֵרַת לְבַעֲלָהּ אֵין שְׂמִירְתָּהּ שְׂמִירָה, שְׂאִין אֵימָתָה עָלָיו {טו} : פִּיּוּצָא בּוּ. לַעֲשׂוֹת הַרְחָקָה מִן הָעֵבֶרָה, אָמְרוּ לֹא יֵאָכֵל הַזֶּב עִם אֲשֵׁתוֹ זָבָה {טז}, וְאָף עַל פִּי שְׂשֻׁנֵיהֶם טַמְאִים : מִפְּנֵי הַרְגֵל עֵבֶרָה. שְׂמִתּוּדָּהּ שֶׁהֵם מְתִיחֵדִים יָבֵא לְבַעַל זָבָה שֶׁהִיא בְּכָרֶת. וְזָב וְזָבָה לְרִבּוּתָא נִקְטָה, שֶׁהִתְשַׁמֵּשׁ קֶשֶׁה לָהּ וְאֵיכָא לְמִימַר דּוּדְאֵי לֹא יָבֵאוּ לְיַדֵּי הַרְגֵל עֵבֶרָה, אֲפִלוּ הָכִי לֹא יֵאָכֵלוּ זֶה עִם זֶה :

פרק א - משנה ד

וְאֵלוּ מִהֲלָכוֹת. אֵין פּוֹלְטִין וְאֵין קוֹרִין לְאֹרֵן הַנֵּר דְּתַנּוּ בְּמִתְנִיתִין : בְּעֵלִית חֲנֻנְיָה בּוֹ חִזְקִיָּה. שְׂבִקְשׁוּ חֲכָמִים לְגִנּוּ סֵפֶר יְחִזְקֵאל, שְׂדִבְרֵיו נִרְאִים כְּסוֹתָרִים דְּבָרֵי תוֹרָה, כְּגוֹן כָּל נִבְלָה וְיִטְרַפָּה מִן הָעוֹף וּמִן הַבְּהֵמָה לֹא יֵאָכֵלוּ הַכֹּהֲנִים (וְיְחִזְקֵאל מֵד), כֹּהֲנִים הוּא דְּלֹא אָכְלֵי הָא יִשְׂרָאֵל אָכְלֵי, וּכְגוֹן וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבְעָה בְּחֻדָּשׁ (שֵׁם מַה), הֵיכָן נִרְמָז קֶרְבֵּן זֶה בְּתוֹרָה. וְנִטְמָן חֲנֻנְיָה בּוֹ חִזְקִיָּה בְּעֵלִיָּה וַיֵּשֶׁב שָׁם וַיִּפְרֹשׁ סֵפֶר יְחִזְקֵאל : וְשִׁמְנָה עָשָׂר דְּבָרִים גָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם. שְׁנַחֲלֵקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל וְעַמְדוֹ לְמַנְיָן וְרַבּוּ בֵּית שְׁמַאי וַיִּפְסְקוּ כְּמוֹתֶם, כְּדָכְתִּיב (שְׁמוֹת כג) אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת. וְכִלְהוּ שְׁמֵנָה עָשָׂר דְּבָרִים מִיתוּ לְהוּ בְּגִמְרָא, וְאֵלוּ הֵן : הָאוֹכֵל אֶכְלָה שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְטַמְאָה אוֹ שְׁנֵי לְטַמְאָה {יז}, גָּזְרוּ שֶׁיְהִי נַעֲשֶׂה גּוֹפּוֹ שְׁנֵי לְטַמְאָה, וּפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה בְּמַגְעוֹ, שְׁשֵׁנֵי פּוֹסֵל בְּתְרוּמָה, הֵרִי אֵלוּ שְׁתֵּי גְזָרוֹת, אוֹכֵל אֶכְלָה רֵאשׁוֹן, וְאֶכְלָ שְׁנֵי. וְהַשּׁוֹתֶה מִשְׁקִין טַמְאִים {יח} נַעֲשֶׂה גַם כֵּן שְׁנֵי לְטַמְאָה וּפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, הֵרִי שְׁלֹשׁ {יט}. וְטַעְמָא דְּגָזוֹר בְּהֵנִי, דְּזַמְנִין דְּאָכִיל אֶכְלִין טַמְאִים וְשְׂדֵי מִשְׁקִין דְּתְרוּמָה בְּפוּמִיָּה בְּעוֹד שֶׁהָאֶכְלִים טַמְאִים בְּפִיו, וַיִּפְסִיל לְהוּ, וְזַמְנִין דְּשְׁתֵּי מִשְׁקִין טַמְאִים וַיִּבְעוּדוּן בְּפִיו שְׂדֵי אֶכְלִין דְּתְרוּמָה בְּפִיו, וַיִּפְסִיל לְהוּ. וְגָזְרוּ {כ} עַל הַבָּא רֵאשׁוֹ וְרַבּוּ לְאַחַר שֶׁטַבֵּל מִטַּמְאָתוֹ בּוֹ בַּיּוֹם, בְּמִים שְׂאוּבִים, וְעַל טְהוֹר גָּמוֹר שְׁנַפְלוּ {כא} עַל רֵאשׁוֹ שְׁלֹשָׁה לְגִין מִים שְׂאוּבִין, הֵרִי חֲמֵשׁ גְּזָרוֹת. וְטַעְמָא דְּגָזוֹר טַמְאָה עַל הֵנִי לְטַמְאָה אֲדָם, לְפִי שֶׁהִיוּ טוֹבְלִין בְּמִי מְעָרוֹת סְרוּחִין וְהִיוּ נוֹתְנִין עֲלֵיהֶם אַחַר כֵּן מִים שְׂאוּבִין לְהַעֲבִיר סְרַחוֹן הַמִּים, הַתְּחִילוּ וְעֲשָׂאוּם קִבְעָה לומר לֹא מִי הַמְּעָרוֹת מִטְהָרִים אֲלֵא הַמִּים שְׂאוּבִים מִטְהָרִים, עַמְדוּ וְגָזְרוּ עֲלֵיהֶם טַמְאָה, דְּלִמָּא אֲתֵי לְבִטּוּלֵי תוֹרַת מְקוּהָ וְטַבְּלֵי בְּשְׂאוּבִים. וְהַגְּזָרָה הַשְּׁשִׁית, שֶׁיְהִיוּ הַסְּפָרִים שֶׁל כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ פּוֹסְלִים אֶת הַתְּרוּמָה בְּמַגְעָה, שֶׁבְּתַחֲלָה הָיוּ מְצַנִּיעִין אֶכְלִין דְּתְרוּמָה אֲצֵל סֵפֶר תוֹרָה, אֲמַרֵי הָאֵי קֹדֶשׁ וְהָאֵי קֹדֶשׁ, כִּיּוֹן דְּחִזּוּ דְּקָא אֶתוּ סְפָרִים לְיַדֵּי פְּסִידָא, שֶׁהַעֲכָבְרִים הַמְּצוּיִין אֲצֵל הָאֶכְלִין הָיוּ מְפַסְיִדִין אֶת הַסְּפָרִים, גָּזְרוּ שֶׁיְהִיוּ הַסְּפָרִים, דְּהֵינּוּ תוֹרָה נְבִיאִים וְכַתּוּבִים, בְּמַגְעוֹן פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. וְהַגְּזָרָה הַשְּׁבִיעִית, גָּזְרוּ עַל סֵתֶם

יָדִים שְׁפוֹסָלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה, מִפְּנֵי שֶׁהַיָּדִים עֲסֻקָּנוֹת הֵן וְנוֹגְעוֹת בְּבִשְׂרוֹ
בְּמִקּוֹם הַטְּנֶפֶת, וְגִנְאֵי לַתְּרוּמָה אִם יִגַע בָּהּ בְּיָדִים מְזֻהָמוֹת וְהִיא נִמְאָסֶת
עַל אוֹכְלֶיהָ. וְהַגְּזֵרָה הַשְּׂמִינִית, הָאֶכְלִין שֶׁנִּטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין שְׂאוֹתָן הַמִּשְׁקִין
נִטְמָאוּ מִחֻמַּת יָדִים שֶׁנִּגְעוּ בָּהֶן קֹדֶם נְטִילָה, גָּזְרוּ עַל הַמִּשְׁקִין שֶׁיִּטְמָאוּ אֶת
הָאֶכְלִין, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים הַפּוֹסְלִים אֶת הַתְּרוּמָה מִטְמָאִין אֶת הַמִּשְׁקִין
לְהִיּוֹת תַּחֲלָה **[כב]**, גְּזֵרָה מְשׁוּם מִשְׁקִין הַבָּאִים מִחֻמַּת שָׂרָץ, דְּאִשְׁכָּחוּ בָּהֶן
שֶׁהֵן רֵאשׁוּנִים מְדֹאֲרֵיתָא. וְהֵאֵי דְגָזוּר בְּכָל טְמֵאת מִשְׁקִין לְהִיּוֹת תַּחֲלָה
וְלֹא גָזוּר נִמִּי בְּאֶכְלִין גְּזֵרָה מְשׁוּם **[כג]** וְהֵאֵי דְגָזוּר בְּכָל טְמֵאת מִשְׁקִין לְהִיּוֹת תַּחֲלָה
דְּאִחְמוּר רַבְּנָן בְּמִשְׁקִין מְשׁוּם דְּעֵלוּלִים לְקַבֵּל טְמָאָה, שְׂאִינָן צָרִיכִין תַּקּוּן
הַכָּשֵׁר לְהַבְיֹאן לְיַד קַבְלַת טְמָאָה כְּמוֹ הָאֶכְלִין שֶׁצָּרִיכִין נְתִינַת מַיִם
לְהַכְשִׁירָן לְקַבֵּל טְמָאָה. וְהַגְּזֵרָה הַתְּשִׁיעִית, כָּלִים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּמִשְׁקִין
שֶׁנִּטְמָאוּ הַמִּשְׁקִים בְּשָׂרָץ **[כד]**, אֵף עַל פִּי שֶׁהֵם רֵאשׁוֹן לְטְמָאָה דְּאֹרֵיתָא
אִין יְכוּלִין לְטַמָּא אָדָם וְכָלִים, שְׂאִין אָדָם וְכָלִים מְקַבְּלִין טְמָאָה אֶלָּא
מֵאֵב הַטְּמָאָה, וְלֹא מִמִּשְׁקִין שֶׁנִּטְמָאוּ בְּשָׂרָץ שֶׁהֵם רֵאשׁוּנִים, וְרַבְּנָן גָּזוּר
עֲלֵיהֶן שֶׁיִּטְמָאוּ כָּלִים, גְּזֵרָה מְשׁוּם מִשְׁקָה דְזָב וְזָבָה, שֶׁהֵן רְקוּ וּמִימֵי
רְגֵלֵיו, שֶׁהֵן אֵב הַטְּמָאָה וּמִטְמָאִין כָּלִים מְדֹאֲרֵיתָא. וְהַגְּזֵרָה הָעִשְׂרִית,
שִׁיחֵי בְנוֹת כּוֹתֵיִם נְדוֹת מְעִרִיסָתָן, כְּלוּמַר מִיּוֹם שֶׁנּוֹלְדָה, שֶׁתִּינוּקַת בֵּת,
יוֹמָא מִטְמָאָה בְּנֵדָה, וְכוּתֵיִם לִית לְהוּ מְדֻרְשׁ זָה, וְכִי חֲזָן לֹא מִפְּרָשֵׁי לְהוּ,
הַלְכָּד גָּזוּר בָּהֶן רַבְּנָן. וְהַגְּזֵרָה הָאֶחָת עֲשָׂרָה, שִׁיחֵי כָּל הַמִּטְלָטְלִין מְבִיאִין
אֶת הַטְּמָאָה בְּעֵבֵי הַמְּרֻדֵעַ, וְהוּא מְלַמֵּד הַבְּקָר, וַיֵּשׁ בְּהַקְּפוֹ טַפַּח אֶבֶל אִין
בְּעֵבִיו טַפַּח, וְאֵף עַל פִּי שֶׁמֶן הַתּוֹרָה אִין אֶהֱל פְּחוֹת מִטַּפַּח, גָּזוּר רַבְּנָן עַל
כָּל הַמִּטְלָטְלִים שִׁישׁ בְּהַקְּפוֹ טַפַּח שְׂאִם רֵאשׁוֹן אֶחָד הָאֶהֱל עַל הַמַּת וְרֵאשׁוֹן
אֶחָד עַל הַכָּלִים מְבִיאִין לָהֶם טְמֵאת אֶהֱל, גְּזֵרָה אִטּוּ מִי שִׁישׁ בְּעֵבִיו טַפַּח
שֶׁמְבִיא אֶת הַטְּמָאָה מִן הַתּוֹרָה. וְהַגְּזֵרָה הַשְּׁתִּיתָם עֲשָׂרָה, הַבוֹצֵר עֲנָבִים
לְדֶרֶךְ בַּגַּת, הַמִּשְׁקָה הַיּוֹצֵא מֵהֶן בְּשַׁעַת בְּצִירָה מְכַשִּׁירָן לְקַבֵּל טְמָאָה, וְאֵף
עַל פִּי שֶׁהוֹלֵךְ לְאֵבוּד וְלֹא נִיחָא לֵיה, גְּזֵרָה שְׂמָא יִבְצֵר בְּקַפּוֹת מְזַפּוֹת, דְּאָז
נִיחָא לֵיה בְּמִשְׁקָה הַיּוֹצֵא מֵהֶן שֶׁהִרִי אִינוּ הוֹלֵךְ לְאֵבוּד, וּמְכַשִּׁיר מִן
הַתּוֹרָה. וְהַגְּזֵרָה הַשְּׁלֹשׁ עֲשָׂרָה, שִׁיחֵיו גְּדוּלֵי תְרוּמָה תְרוּמָה, וְאֶפְלוּ בְּדָבָר
שֶׁזָּרְעוּ כָּלָה כְּגוֹן תְּבוּאָה וְקִטְנִית, גְּזֵרָה מְשׁוּם תְרוּמָה טְמָאָה בְּיַד כָּהֵן
שֶׁאִסוּרָה בְּאֶכְלֶיהָ וּבֵא לְזָרְעָה, וְגָזוּר שֶׁתֵּהָא בְּשִׁמְהָ הָרֵאשׁוֹן וְהִרִי הִיא
תְרוּמָה טְמָאָה, דְּחִישִׁינָן דְּלָמָּא מִשְׁהִי לָהּ עַד זְמַן זְרִיעָה וְאֵתִי לְמִיכְלָהּ
בְּטְמָאָה. וְהַגְּזֵרָה הָאַרְבַּע עֲשָׂרָה, מִי שֶׁחֲשִׂיד לּוֹ בְּדֶרֶךְ נוֹתֵן כִּיסוֹ לְנִכְרִי,
וְלֹא יִטְלָטְלוּ פְּחוֹת מְאֻרְבַּע אֲמוֹת. וְהַגְּזֵרָה הַחֲמִשׁ עֲשָׂרָה וְהַשֵּׁשׁ
עֲשָׂרָה, אִין פּוֹלִין וְאִין קוֹרִין לְאוּר הֵיךְ דִּתְנִן בְּמִתְנִיתֵינוּ. וְהַגְּזֵרָה הַשְּׁבַע
עֲשָׂרָה, גָּזוּר עַל פֶּתֶן שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְעַל שְׂמָנָן וְעַל יֵינָן וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן,
וְכִלְהוּ גְזֵרָה חֲדָא הִיא, כְּדֹאמְרֵינוּ גָּזוּר עַל פֶּתֶן מְשׁוּם שְׂמָנָן וְעַל שְׂמָנָן
מְשׁוּם יֵינָן וְעַל יֵינָן מְשׁוּם בְּנוֹתֵיהֶן וְעַל בְּנוֹתֵיהֶן מְשׁוּם דְּבָר אַחֵר, כְּלוּמַר
מְשׁוּם עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וְהַגְּזֵרָה הַשְּׁמֹנֶה עֲשָׂרָה, גָּזוּר עַל תִּינוּק עוֹבֵד כּוֹכָבִים
שִׁיחָא מִטְמָא בְּזִיבָה, כְּדִי שְׂלֵא יְהֵא תִינוּק יִשְׂרָאֵל רְגִיל אֶצְלוּ בְּמִשְׁכָּב
זְכוּר:

פרק א - משנה ה

אין שורין דיו. סממנים שעושים מהם דיו לכתובה: **וסממנים**. לצבע: **וכרשינים**. מאכל בהמה, ורגילים לשרות אותן במים תחלה, וקורין להם בערבי כרסנייה, ובלע"ז ויצ"ש, וסברי בית שמאי אדם מזוהר על שביתת כלים כמו על שביתת בהמתו, והינו טעמא דאין נותנין אונין, והינו טעמא דאין פורשין מצודות. וגר הדולק בשבת וקדרה שעל גבי פירה דמודו בהו בית שמאי, [בדמפקר] אפקורי לכלים **כד** ושוב אינו מצוה על שביתתן: **ובית הלל מתירין**. משנתן המים מבעוד יום, אף על פי שהן נשורין והולכין בשבת, דסברי על שביתת בהמה אדם מזוהר, דאית בה צער בעלי חיים, אבל לא על שביתת כלים:

פרק א - משנה ו

אונין. אגדות של פשתן מנפץ, ונותנין אותן בתנור ומתלבנים: **שיהבילו**. שיתחממו שיעלה בהם ההבל: **ליורה**. של צבעים: **אלא כדי שיקלט את העין**. שיקלט הצבע מבעוד יום: **ובית הלל מתירים**. לתתן לתוכו מבעוד יום ויתהא קולטת כל הלילה. ולא שרו בית הלל אלא ביורה עקורה מן האש, שאם יש תחתיה אש בשבת אסור, גזרה שמא יחתה בגחלים **כז**. וצריך נמי שתהא היורה סתומה וטוחה בטיט **כז**, גזרה שמא יגיס ויהפך בה בשבת, וחביב משום מבישל:

פרק א - משנה ז

ולא טוענין עמו. על החמור. ולא מגביהים עליו משאוי על כתפו, דמחזי כמסיעו להוליך המשאוי בשבת: **אלא כדי שיגיע למקום קרוב**. כלומר שיהא המקום שרוצה להוליכו קרוב שיוכל להגיע שם מבעוד יום: **ובית הלל מתירין**. כדי שיצא מפתח ביתו מבעוד יום **לא**:

פרק א - משנה ח

לַעֲבֹדָן. מְעַבְדֵי הָעוֹרוֹת: מִתִּירִין עִם הַשֶּׁמֶשׁ. בְּעוֹד שֶׁחֲמָה עַל הָאָרֶץ קִדָּם שֶׁתִּשְׁקַע:

פרק א - משנה ט

כָּלִי לְבָן. שֶׁהוּא קֶשֶׁה לְכַבֵּס, צָרִיךְ שְׁלֶשָׁה יָמִים, וּמְחַמְרִין עַל עֲצָמָן כְּבִית שְׁמַאי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבָּן שֶׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, אֶלָּא כְּבִית הַלֵּל שֶׁמִּתִּירִין עִם הַשֶּׁמֶשׁ: וְשׂוֹיִן. בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל, שֶׁטוֹעֲנִין אֶת הַזֵּיתִים מִבְּעוֹד יוֹם בְּקוֹרֵת בֵּית הַבַּד, לְאַחַר שֶׁטְחָנוּ הַזֵּיתִים טוֹעֲנִין עֲלֵיהֶם קוֹרוֹת כְּבִדִּים וְהַמְשָׁקָה זָב וְהוֹלֵךְ מֵאֵלָיו כָּל הַשֶּׁבֶת: וְעִגּוּלֵי הַגֵּת. הַנֶּךְ דָּגַת קָרִי עִגּוּלִין, שֶׁהֵיוּ דָפִין עִבִּין עֲשׂוּיִין בְּעִגּוּל, וּבָהָא מוֹדוּ בֵּית שְׁמַאי לְבֵית הַלֵּל, מִשּׁוּם דְּאִי נִמְי עֲבִיד לְהוּ בְּשֶׁבֶת לִיכָּא חֵיּוּב חֲטָאֵת [לה], דְּאִין נוֹתְנִין קוֹרָה עַל גְּבִי זֵיתִים עַד שֶׁטוֹחְנֵן תַּחֲלָה בְּרַחֲסִים, וְכֵן בְּעִנְבִים דוֹרְכִים אוֹתָן בְּרָגֵל תַּחֲלָה, וּבְלָאוּ קוֹרָה נִמְי מִשְׁקָה נִפְיָק מִמִּילָא, אֶלָּא דְּלֹא נִפְיָק שְׁפִיר כִּי הַשְׁתָּא, הַלְכָךְ לֹא דָמִי לְדָשׁ:

פרק א - משנה י

כְּדִי שִׁיְצוּלוּ. כְּמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָאִי, וְהוּא שְׁלִישׁ בְּשׂוּל, וּבְכָךְ הוּא רָאוּי לְאֲכִילָה, וְתוּ לִיכָּא לְמַגְזֵר שְׁמַא יַחֲתָה בְּגַחְלִים: חֲרָרָה. עוֹגַת רְצָפִים: שִׁיקְרָמוּ. תַּחֲלַת אֶפְיָה עוֹשִׂין כְּמוֹ קְרוּם: פְּנִיָּה. שֶׁהֵם כְּלָפִי אֲוִיר הַתַּנּוּר: כְּדִי שִׁיקְרוּם הַתַּחֲתוֹן. הַמְדַבֵּק לְחָרֵשׁ הַתַּנּוּר, דְּהוּא נֶאֱפָה תַּחֲלָה קִדָּם שִׁיקְרָמוּ הַפְּנִים שֶׁכְּלָפִי אֲוִיר הַתַּנּוּר, וּבְהֲכִי סָגִי. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְיעָזָר [לו]:

משלשלין את הפסח. התנורים שלהן פיהן למעלה, ומורידין הצלי לתוכו, להכי תני משלשלין: **עם חשכה.** ואף על גב דבעלמא אין צולין כדאמרן, הקא שרי, דבני חבורה זריזין הו וימדכרי אהדדי ולא אתו לחתויי בגחלים: **ומאחיזין את האור.** מעט, בעצים של מדורת בית המוקד, ולא חישינן שמא יבאו הכהנים להבעירה משתחשד, דכהנים זריזין הו: **בית המוקד.** לשכה גדולה היתה בעזרה שמסיקין בה מדורה תמיד, והכהנים מתחממים שם, לפי שהולכים יחפים על הרצפה של שיש: **ובגבולין.** צריף האדם להבעיר מדורתו מבעוד יום, כדי שתאחז האור ברבה, וכמה ברבה, כדי שתהא שלהבת עולה מאליה ואינה צריכה לקסמין דקין ותחתייה להבעירה: **אף בפחמין כל שהוא.** פי היכי דבמדורת בית המוקד מקילינן, בבית המוקד לכהנים, כמו כן במדורת פחמים מקיינן לכל אדם, ואינו צריף להאחז בהן האור אלא כל שהוא, שאין דרפה להיות כבה והולכת, ולא אתו לחתויי בהו. והלכה כרבי יהודה, דליכא מאן דפליג עליה:

במה מדליקין. גר של שבת, במה עושין פתילות ושמנים להדליק: **לא בלכש.** כמין צמר יש בארז בין הקלפה לעץ וקרוי לכש: **בחסן.** פשתן שאינו מנפץ: **בכלד.** פסלת של משי [א]: **בפתילת האיזן.** כמין צמר יש [בערבה] בין הקלפה לעץ: **בפתילת המדבר.** עלי עשב ארז שגודליו אותם ומדליקין בהן: **בירוקה שעל פני המים.** כמין צמר שגדל בדפני הספינה ששהתה זמן מרבה במים. עד כאן פסול פתילות, מכאן ואילך פסול שמנים: **לא בזפת ולא בשענה.** שלא יתן זפת נמס ושענה נתכת בגר במקום שמו וידליק, אבל לעשות כמין פתילה ארפה שרגילין לעשות משענה שרי: **ולא בשמן קיק.** שמו היוצא מגרעינים שבתוך הצמר גפן שקורין קוטיון. ויש מפרשים קיקיון דיונה, והוא עשב שעליו גדולים ונקרא בערבי כרו"ע, והשמן היוצא ממנו עב ביותר. ופתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם, מה טעם, מפני שהאור מסכסכת בהם, כלומר

שָׁאִין הָאוֹר נִכְנָסֶת תּוֹךְ הַפְּתִילָה [אָלָא] סָבִיב מִבְּחוּץ. וּשְׂמָנִים שְׂאָמְרוּ חֲכָמִים אִין מְדֻלֵּיקִין בְּהֵם, לְפִי שְׂאִין נִמְשָׁכִים אַחַר הַפְּתִילָה, וּמִתּוֹךְ שְׂאִין הֵנֵר דּוֹלְקֵת יָפָה חִישִׁינָן שְׂמָא יִטָּה הַשְּׂמֹן עַל פִּי הֵנֵר וְנִמְצָא מִבְּעִיר. אִי נִמִּי שְׂמָא יִנִּיחַ הֵנֵר וַיֵּצֵא, וְאַנְן קִימָא לֹן דְּנֵר שֶׁל שַׁבַּת חוֹבָה [ב]: **וְלֹא בְּשֶׂמֶן שְׂרָפָה**. שְׂמֹן שֶׁל תְּרוּמָה שְׂנִטְמָא. וְאַמְאֵי קָרִי לִיה שְׂמֹן שְׂרָפָה, הוּאִיל וְלִשְׂרָפָה עוֹמֵד, שְׁהָרִי אֲסוּר בְּאֲכִילָה. וּבְיוֹם טוֹב שְׁחַל לִהְיוֹת בְּעָרֵב שַׁבַּת עֶסְקִינָן, שְׂכַשְׂמֵדְלִיק הֵנֵר מִבְּעוֹד יוֹם נִמְצָא שׁוֹרֵף שְׂמֹן טָמֵא שֶׁל תְּרוּמָה בְּיוֹם טוֹב, וְאַנְן קִימָא לֹן אִין שׁוֹרְפִין קִדְשִׁים בְּיוֹם טוֹב, דְּכַתִּיב (שְׁמוֹת יב) וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ, וְדַרְשִׁינָן קָרָא הֵכִי, וְהַנּוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא רֵאשׁוֹן [ג], עַד בִּקְרָא שְׁנֵי עֲמֵד וְתִשְׂרָפוּנּוּ, שְׂאִין שׁוֹרְפִים הַנּוֹתֵר בְּיוֹם טוֹב. וְהוּא הַדִּין לְכָל שְׂאֵר קִדְשִׁים הַטְּעוּנִים שְׂרָפָה [ד]: **וְחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מִבְּשָׁל וְאֶחָד שְׂאִינוֹ מִבְּשָׁל אִין מְדֻלֵּיקִין בּוֹ**. וְתֵנָּא קָמָא נִמִּי אָמַר וְלֹא בְּחֵלֵב, כָּל חֵלֵב בְּמִשְׁמַע. אָלָא אֵיפָא בֵּין חֲכָמִים לְתֵנָּא קָמָא דְּחַד מִנְיָהוּ סָבֵר דְּשָׂרִי לְהַדְלִיק בְּחֵלֵב מִבְּשָׁל כְּשֶׁמְעָרֵב בּוֹ שְׂמֹן כָּל שְׁהוּא, וְחַד אוֹסֵר אֲפֵלוּ עַל יְדֵי תַעֲרֻבַת שְׂמֹן. וְלֹא נִתְבָּרַר לְחֲכָמֵי הַתְּלָמוּד מִי מְשַׁנְיָהֶם הָאוֹסֵר וּמִי הַמְתִּיר. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים:

פרק ב - משנה ב

אִין מְדֻלֵּיקִין בְּשֶׂמֶן שְׂרָפָה בְּיוֹם טוֹב. טַעְמָא דְּמִתְנִיתִין דְּלַעִיל קְאָמַר, מַה טַעַם תֵּנּוּ וְלֹא בְּשֶׂמֶן שְׂרָפָה, לְפִי שְׂאִין מְדֻלֵּיקִין בְּשֶׂמֶן שְׂרָפָה בְּיוֹם טוֹב, שְׂאִין שׁוֹרְפִין קִדְשִׁים בְּיוֹם טוֹב: **אִין מְדֻלֵּיקִין בְּעֵטְרוֹן**. פְּסֻלַת שֶׁל זֶפֶת, וְרִיחוֹ רַע בְּיוֹתֵר, וּמִיָּהוּ נִמְשָׁךְ אַחַר הַפְּתִילָה יוֹתֵר מִן הַזֶּפֶת מִפְּנֵי שְׁהוּא רַךְ, הַלְכָדְ אֵלְמָלֵא מִפְּנֵי כְּבוֹד שַׁבַּת הִיוּ מְדֻלֵּיקִין בּוֹ: **שְׂמֵשְׁמִין**. כְּדֵּי שְׂמֹן בְּעָרְבִי, וְהוּא זֶרַע דִּק מִתּוֹק, וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ הִרְבֵּה: **שְׂמֹן צְנוּנוֹת**. שְׂמֹן הַיּוֹצֵא מִזֶּרַע צְנוּן: **פְּקוּעוֹת**. דְּלַעַת מִדְּבָרִית: **נֶפֶט**. מִין זֶפֶת הוּא, וְלָבָן וְרִיחוֹ רַע. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים שְׂמֵדְלִיקִין בְּכָל הַשְּׂמָנִים, חוּץ מֵאוֹתָן הַפְּסוּלוֹת שְׂנִמְנוּ לַעִיל בְּמִתְנִיתִין, וְחוּץ מִשְׂמֹן אֶפְרָסִמוֹן וְנֶפֶט לָבָן, שְׂכָל אֶחָד מִשְׁנֵי אֵלוּ הַשְּׂמָנִים הוּא עָף וְשׁוֹרֵף, וְחִישִׁינָן שְׂמָא יִנִּיחְנוּ וַיֵּצֵא. וְעוֹד יֵשׁ טַעַם אַחַר לְאַסֵּר בְּשֶׂמֶן אֶפְרָסִמוֹן, גְּזֵרָה שְׂמָא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי חֲשִׁיבוֹתוֹ, וְקִימָא לֹן הַנּוֹתֵן שְׂמֹן בְּנֵר חַיֵּב מִשּׁוּם מִבְּעִיר, וְהַמְסַתַּפֵּק מִמֶּנּוּ חַיֵּב מִשּׁוּם מִכְבָּה:

כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו. לעשות ממנו פתילה: אלא פשתן. דאקרי עץ, כדכתיב (יהושע ב) ותטמנם בפשתי העץ, ואפלו הכי מדליקין בפתילה שעושין ממנו. וקנבוס וצמר גפן לאו יוצאין מן העץ ניהו, אלא מיני זרע הו, הלכך מדליקין בהו. ופשתן נמי מין זרע הוא, ולא איצטרך לרבויה אלא משום דאקרי עץ, דכתיב ותטמנם בפשתי העץ: אינו מטמא טמאת אהלים. אם עשה מהן אהל והמת תחתיו, הוי כשאר בית ואינו טעון הזאה וטבילה, דאהל עצמו אינו מקבל טמאה, אלא כלים שתחתיו: אלא פשתן. שהאהל עצמו טמא, כדכתיב (במדבר יט) והזה על האהל, וילפינן אהל אהל ממשכן, דכתיב ביה (שמות מ) ויפרש את האהל על המשכן, ולא היה באהל משכן דבר יוצא מן העץ אלא פשתן, כדכתיב (שם כו) עשר יריעות שש משזר: שקפלה. כדרך שגודלין הפתילות: הבהבה. על השלהבת כדי שתהיה מחרכת ותדליק יפה. ובבגד שיש בו שלש אצבעות על שלש אצבעות מצמצמות עסקינן: טמאה היא. דקפולה אינו מבטלה מתורת בגד, הואיל ולא הבהבה: ואין מדליקין בה. ביום טוב שחל להיות בערב שבת עסקינן, דשיך ביה אסור מקצה, ואין מסיקין בשברי כלים שנשברו בו ביום דהו להו נולד, אבל בכלים מסיקין דהא חזו לטלטול, ודכלי עלמא אית להו המדליק צריך להדליק רב היוצא מן הפתילה חוץ לנר קדם שיסלק ידיו, הלכך טעמא דרבי אליעזר דאמר אין מדליקין בה, קסבר קפולה לא בטלה מתורת כלי, וכי אדליק בה פורתא כיון דשלש על שלש מצמצמות היו הוה ליה שבר כלי, דפחות משלש על שלש לאו כלי הוא, וכי מדליק בידיים להשלים רב היוצא נמצא שמדליק בשבר כלי שנשבר ביום טוב, דכי אמרינן מסיקין בכלים, דוקא שלא יגע בו אחר שנפחת. ורבי עקיבא אומר מדליקין בה, קסבר קפולה בטלה מתורת כלי ככי קפלה מערב יום טוב, דאין גודלין פתילה ביום טוב, ונמצא שאין כאן שבר כלי שנשבר ביום טוב, הלכך מדליקין בה. והלכה כרבי עקיבא: טהורה היא. דקפולה בטלה מתורת בגד והיא כאלו אין בה שלש על שלש, וכל פחות משלש על שלש טהור מלטמא, לא בנגעים ולא בטמאת

שפופרת של ביצה. הקלפה הקשה העליונה שהביצה מנחת בתוכה: בשביל שתהא מנטפת. טפה טפה לתוך הנר, וטעמא גזרה שמה יסתפק ממנו, וכיון שהקצהו לנר חנב משום מכבה: ואפלו היא של חרס. דמאיס, אפלו הכי גזרינן, שכיון שאין הפתילה הדולקת בתוך הכלי שיש בו השמן, אתי לאסתפוקי מניה, דסבר אין כאן משום מכבה: ורבי יהודה מתיר.

דְּלֹא גָזַר דְּלִמָּא אֲתִי לְאַסְתְּפוּקִי מִנִּיָּה, שְׁהָרִי הוּא רֹאֵה הַשְּׁמֹן נוֹטֵף עַל הַפְּתִילָה שְׁתַּחֲתִּי: **אם חֲבֵרָה הַיּוֹצֵר מִתְחַלֶּה כּוֹי**. וְהוּא הַדִּין אִם חֲבֵרָה בְּעַל הַבֵּית **[1]** בְּסִיד אוֹ בְּחֶרֶסֶת מֵעֶרֶב שְׁבֵת לִיכָא לְמִיחָשׁ, דְּמִשּׁוּם אֲסוּרָא דְּשִׁבְתָּ בְּדִיל מִנִּיָּה: **וַיִּתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה**. שְׁהוּא יוֹצֵא מִן הַצַּד לְשֵׁאֵב הַשְּׁמֹן וְנִמְשָׁךְ דְּרָךְ הַפְּתִילָה לְרֹאשׁ הַדּוּלְקָה. וְאַשְׁמַעִינָן מִתְנִיתִין פְּלִגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבְּנָן בְּשִׁפּוּפְרֵת שֶׁל בֵּיצָה, וּבְחֶרֶס, וּבִקְעָרָה. דְּאִי אֲשַׁמְעִינָן שְׁפּוּפְרֵת שֶׁל בֵּיצָה, בְּהָא קְאָמְרִי רַבְּנָן, דְּכִינּוּן דְּלֹא מְאִיסָא אֲתִי לְאַסְתְּפוּקִי מִנִּיָּה, אֲבָל שֶׁל חֶרֶס דְּמְאִיס אִימָא מוֹדוּ לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה. וְאִי אֲשַׁמְעִינָן שֶׁל חֶרֶס, בְּהָא קְאָמְרִי רַבִּי יְהוּדָה, אֲבָל בְּהֵיא אִימָא מוֹדָה לְהוּ לְרַבְּנָן. וְאִי אֲשַׁמְעִינָן הַנִּי תְרַתִּי, בְּהָא קְאָמְרִי רַבִּי יְהוּדָה, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁפּוּפְרֵת שֶׁל בֵּיצָה וְהַחֶרֶס מְנַחִים בְּתוֹךְ חֲלָל הַנֵּר לְמַעְלָה, וְלֹא מִפְּסִיק מִיַּדִּי בֵּין הַנֵּר וּבֵינָם, וְלִיכָא לְמַגְזֵר שְׁמָא יִסְתַּפֵּק, דְּבְדִיל מִנִּיָּה, אֲבָל בְּקְעָרָה דְּמִפְּסָקָא, שְׁהָרִי אֲצֵל הַנֵּר מְנַחֵת וַיֵּשׁ כָּאֵן הַפְּסִק וְלִיכָא לְמִימַר גּוּפִיָּה הוּא, אִימָא מוֹדָה דְּנִגְזֹר. וְאִי אֲשַׁמְעִינָן בְּהֵיא, בְּהֵיא קְאָמְרִי רַבְּנָן, אֲבָל בְּהַנְדָּה תְרַתִּי מוֹדוּ לְרַבִּי יְהוּדָה, צְרִיכָא **[2]**. וְהִלְכָה פְּחֻכְמִים:

פרק ב - משנה ה

מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. כְּגוֹן פְּרָסִיִים שְׁאִין מְנִיחִין לְהַדְּלִיק אוֹר בְּיוֹם אִידָם אֲלֵא בְּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים שְׁלֵהֶם: **מִפְּנֵי לְסֻטִים**. שְׁלֹא יֵרְאוּ שֵׁישׁ שֶׁם אָדָם וַיִּבְאוּ עָלָיו: **מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה**. הַשּׁוֹרָה עָלָיו, וְכִשְׁאִינוּ רֹאֵה נּוֹחַ לוֹ. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ רוּחַ רָעָה, מִין מְמִינֵי הַחֲלִי הַבָּא לְבַעֲלֵי הַמָּרָה הַשְּׁחוּרָה, שְׁלֹא יִנְחוּ אֲלֵא כְּשֵׁיִשְׁבוּ בְּחֻשְׁךָ וּבְהַסְתַּרְתָּ מִפְּנֵי אָדָם: **וְאִם בְּשִׁבִיל הַחוּלָה שְׁיִישׁן פְּטוּר**. הֵיא חוּלָה, חוּלָה שְׁיֵישׁ בּוֹ סְכָנָה הוּא, דְּאֵלוּ מְכַבָּה בְּשִׁבִיל חוּלָה שְׁאִין בּוֹ סְכָנָה חֵיב לְמַאי דְּסָבַר הֵיא תִנָּא דְּמִלְאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה חֵיב עָלֶיהָ. וְכֵן מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים, מִפְּנֵי לְסֻטִים, מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה, כְּלֵהוּ אִית בְּהוּא סְכָנָה. וּבְדִין הוּא דְּלִתְנֵי מִתֵּר, אֲלֵא מִשּׁוּם דְּבַעֲי לְמִתְנֵי סִיפָא חֵיב, תִּנָּא רִישָׁא פְּטוּר: **כְּחֵס עַל הַפְּתִילָה חֵיב**. וְאִף עַל גַּב דְּאִינוּ צְרִיךְ לְגוּף הַכְּבוֹי אֲלֵא לְצַרְךָ דְּבַר אַחַר, שְׁלֹא תִדְּלַק הַפְּתִילָה אוֹ שְׁלֹא יִפְקַע הַנֵּר, חֵיב, דְּמִלְאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה חֵיב עָלֶיהָ: **פּוֹטֵר בְּכֵלָן חוּץ מִן הַפְּתִילָה**. שְׁאִין לָךְ כְּבוֹי הַצְּרִיךְ לְגוּפוֹ, אֲלֵא כְּבוֹי שֶׁל פְּחֻמִים, וְכְבוֹי שֶׁל הַבְּהוּב פְּתִילָה, שְׁעוֹשָׂה הַכְּבוֹי לְהַאֲחִיז הָאוּר מֵהַר כְּשֵׁיִרְצָה לְהַדְּלִיקוֹ. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי: **שְׁהוּא עוֹשֶׂה פְּחָם**. שְׁהוּא מִתְּפֹנֵן לְעִשׂוֹתָהּ עֲכָשׁוּ בְּכְבוֹי זֶה פְּחָם, שְׁתֵּהָא מֵהוּבְהַבֵּת לְהָאִיר יִפָּה **[3]**:

בְּשַׁעַת יִדְתָּנוּ. בְּשַׁעַת סַפְּנָה מְזַמֵּן פְּרַעְנוּתָא: וּבַחֲלָה וּבַהַדְלָקַת הַנֵּר. לְפִי שְׁצַרְכֵי הַבַּיִת הוּן וְהִיא מְצוּיָה בַּבַּיִת, תְּלוּיִין בָּהּ:

צָרִיד אָדָם לומר בתוך ביתו. וְצָרִיד לְמַמְרִינְהוּ בְּנִיחוּתָא כִּי הֵיכִי דְלִקְבְּלוּ מְנִיָּה: עִם חֲשֻׁכָה. כְּשֶׁהוּא סָמוּךְ לְחֲשֻׁכָה וְיֵשׁ עֲדִין שְׁהוּת בְּיוֹם לְעֶשֶׂר וּלְעֶרֶב, אֲבָל קִדְּם לְחֲשֻׁכָה הֲרַבָּה לֹא, דְלִמָּא פְּשְׁעֵי וְאִמְרֵי עֲדִין יֵשׁ שְׁהוּת בְּיוֹם: עֲשֻׂרְתָּם. לְסַעוּדַת שַׁבַּת, שְׂאָף אֲכִילַת עֲרָאֵי שֶׁל שַׁבַּת קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר: עֲרֻבְתָּם. עֲרוּבֵי תַחֲוּמִין וְחֲצֵרוֹת [יא]. וְהֵי תִרְתִּי שִׁיד לְמַמְרִינְהוּ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵלָה, דְשִׂמָּא כְּבָר עֲשׂוּ, אֲבָל בְּנֵר לֹא שִׁיד לְמִימַר הַדְּלִקְתָּם אֶת הַנֵּר, דְדָבָר הַנִּרְאָה לְעִין הוּא אֵי אֲדָלִיק אֵי לֹא אֲדָלִיק: סַפְּק חֲשֻׁכָה. מִתַּחֲלַת שְׁקִיעַת הַחֲמָה כָּל זְמַן שֶׁנִּרְאָה כּוֹכָב אֶחָד בְּלִבְד וְדֹאֵי יוֹם, וְכָל זְמַן שֶׁנִּרְאִים שְׁנֵי כּוֹכָבִים בְּיַנּוּנִים הוּא סַפְּק חֲשֻׁכָה, וְקֵרוּי בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְנוֹתְנִים עָלָיו חֲמֵרֵי יוֹם וְחֲמֵרֵי לַיְלָה, וּמְשִׁירָאוּ שְׁלֶשָׁה כּוֹכָבִים בְּיַנּוּנִים הוּא וְדֹאֵי לַיְלָה לְכָל דְבָר: אֵין מַעֲשָׂרִין אֶת הַיּוֹדָאֵי. דְתַקּוּן מַעֲלִיא הוּא. וְאָף עַל גַּב דְאֵינוּ אֲסוּר אֲלָא מִשׁוּם שַׁבּוֹת, קְסָבֵר הָאֵי תֵנָּא דְגָזְרוּ עַל הַשַּׁבּוֹת אָף בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת [יב]: וְאֵין מְטַבִּילִין אֶת הַכֵּלִים. לְהַעֲלוֹתוֹן מִיַּדֵּי טַמְאָתוֹן, דְהוּי כְּמַתְקֵן כָּלִי, וְאֵית בֵּיה נְמִי שַׁבּוֹת: וְאֵין מְדַלִּיקִין אֶת הַנֵּרוֹת. כָּל שְׁכָן, דְסַפְּקָא דְאוּרִיתָא הוּא, וְזוּ וְאֵין צָרִיד לומר זו קִתְנִי. וְרַבּוּתֵי פְּרָשׁוּ וְאֵין מְדַלִּיקִין אֶת הַנֵּרוֹת, אֵין אוֹמְרִים לְנִכְרֵי לְהַדְּלִיק: אֲבָל מַעֲשָׂרִים אֶת הַדְּמָאֵי. וְלֹא דְמֵי לְמַתְקֵן, דְרַב עַמִּי הָאֲרָץ מַעֲשָׂרִין הוּן: וּמַעֲרַבִּין. עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת, דְחֲמֵרָא בְּעִלְמָא הוּא, אֲבָל לֹא עֲרוּבֵי תַחֲוּמִין, דְיֵשׁ לְהֵם סָמִיד מִקְרָאֵי: וְטוּמְנִין אֶת הַחֲמִין. בְּדָבָר שְׂאֵינוּ מוֹסִיף הֶבֶל, דְאֵלוּ בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל אֲפֵלוּ מִבְּעוֹד יוֹם אֲסוּר. וְטַעְמָא דְטוּמְנִין אֶת הַחֲמִין בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת בְּדָבָר שְׂאֵינוּ מוֹסִיף הֶבֶל, שְׁלֹא אֲסָרוּ לְהַטְמִין אֶת הַחֲמִין בְּשַׁבַּת עֲצָמוּ בְּדָבָר שְׂאֵינוּ מוֹסִיף הֶבֶל אֲלָא גִזְרָה שְׂמָא יִמְצָא קִדְרָתוֹ שְׁנַצְטַנְנָה וְיִרְתִּיחְנָה בְּאוּר וְנִמְצָא מְבַשֵּׁל בְּשַׁבַּת, וּבֵין הַשְּׂמֻשׁוֹת לִיכָא לְמַגְזֵר בְּהַכִּי, דְסַתָּם קִדְרוֹת בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת רוֹתְחוֹת הוּן וְלִיכָא לְמִיחַשׁ שְׂמָא נַצְטַנְנָה וְיִרְתִּיחְנָה, הַלְכָד טוּמְנִין אֶת הַחֲמִין בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת אָף עַל פִּי שְׂאֵין טוּמְנִין בְּשַׁבַּת:

פרק ג - משנה א

פירה. מקום עשוי בארץ כדי שפיתת שתי קדרות, והאש עוברת תחת שתי הקדרות **[א]**: **בגבבא.** עצים דקים כקש שגובבין מן השדה: **נותנים עליה תבשיל.** מערב שבת, להשהותו שם בשבת: **בגפת.** פסלת של זיתים ושומשמין לאחר שהוציאו שמן: **לא יתנו.** מערב שבת כדי להשהותה שם בשבת **[ב]**: **עד שיגרף.** הגחלים ויוציאם מן הפירה: **או שיתן האפר.** על גבי גחלים לכסותם ולצננם. וטעמא, גזרה שמא יחתה בגחלים בשבת כדי למהר בשולו. ודוקא בתבשיל שלא בשל כל צרכו, או אפלו בשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו, הוא דגזרינן שמא יחתה **[ג]**, אבל תבשיל שלא בשל כלל או בשל כל צרכו ומצטמק ורע לו, מתר להשהותו על גבי פירה אף על פי שאינה גרופה וקטומה, ולא חישינן שמא יחתה, הואיל והסיח דעתו ממנו. וכן תבשיל שבשול כל צרכו והשליך בתוכו אבר חי סמוך לבין השמשות, נעשה הכל כתבשיל שלא בשל כלל, שהרי הסיח דעתו ממנו: **בית שמאי אומרים.** מים חמין נותנין על גבי פירה לאחר שגרף, דלא צריכי לבשולי וליכא למגזר שמא יחתה: **אבל לא תבשיל.** אף על פי שגרף, שאי אפשר לגרף כל הגחלים עד שלא ישאר שם ניצוץ אחד, ואתי לחתויי מאחר דניחא ליה בבשוליה: **בית שמאי אומרים נוטלים וכו'.** אפלו חמין דשרינן להשהות על גבי פירה גרופה ושנתן את האפר, לאחר שנטלן אין מחזירין דמחזי כמבשל בשבת: **ובית הלל אומרים.** בין חמין בין תבשיל יכולין להחזיר לאחר שנטלן. ולא שרוי בית הלל להחזיר אלא בעודן בידו, שלא הניחו על גבי דבר אחר, אבל לאחר שהניחו בקרקע או על גבי דבר אחר אסור להחזירן אפלו לבית הלל, דהוי כמטמין לכתחלה בשבת **[ד]**:

פרק ג - משנה ב

תנור. מתוך שצר למעלה ורחב למטה נקלט חמו לתוכו טפי מפירה, ואפלו הסיקוהו בקש ובגבבא חישינן שמא יחתה, דלעולם אינו מסיח דעתו ממנו: **בין מעל גביו.** לסמך אצל דפנו: **בפת.** עשוי כפירה, אלא שארכו כרחבו ואין בו אלא מקום שפיתת קדרה אחת, והאש עוברת תחתיה, והבלו רב מהבל הפירה, שהפירה פתוחה מלמעלה שעור שתי

קדרות והכפח אין פתוח אלא שעור קדרה אחת, וכחות מהבל התנור:

פרק ג - משנה ג

אין נותנין. בשבת: **ביצה בצד המחס**. קומקום של נחשת שמחממים בו המים על גבי האש {ו}: **שתתגלגל**. שתצלה קצת עד שתהא מגלגלת כלומר מערבת: **ולא יפקיענה בסודרין**. לא ישברנה על סודר שהוחם בחמה כדי שתצלה בו, דגזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור: **ורבי יוסי מתיר**. דסבר לא גזרינן תולדות חמה אטו תולדות האור. ואין הלכה כרבי יוסי: **לא יטמיננה בחל ובאבק דרכים**. שהוחמו מכח החמה, ובהא לא שרי רבי יוסי, דגזר חל אטו רמץ, הואיל ותרוניהו דרף הטמנה אתי למימר מה לי רמץ מה לי חל. אי נמי גזר רבי יוסי שמא יזיז עפר ממקומו, שמא לא יהא שם חל עקור ככל הצרף, ואתי לאזוזי עפר הדבוק {ז}, והוי תולדה

פרק ג - משנה ד

סלון. צנור שממשיכין המים לתוכו, והיה אותו צנור משקע בחמי טבריא ומתחמם מכח אותם המים החמים, וכשהיו המים צוננין נמשכין בתוכו מתחממין באותו סלון שנתחמם בתוך חמי טבריא. ואמרו חכמים שהמים שנמשכו באותו צנור בשבת {ח} דינם כדין חמין שהוחמו בשבת, שאסורים לרחץ בהן אפלו אבר קטן, ואסורים אף בשתייה. והמים שעוברים בו ביום טוב דינם כדין חמין שהוחמו ביום טוב, שאסורים לרחץ בהם כל הגוף, אבל מתר לרחץ בהן ידיו ורגליו, ומתירין בשתייה, והלכה כחכמים. וחזרו בהם אנשי טבריא ושבירו את הסלון: **מוליאר**. פרשו בגמרא מים מבפנים וגחלים מבחוץ, והוא כלי שיש לו בית קבול קטן אצל דפנו מבחוץ מחבר לו, ונותנים שם גחלים, והמים בקבולו הגדול, ואם גרפוהו מן הגחלים מבעוד יום שותין מן המים שבקבולו הגדול בשבת, ואף על פי שהחמו קצת מחמת כלי, לפי שאינו מוסיף הבל אלא משמר ומקים חם שלהם שלא יצטננו: **אנטיכי**. הוא כלי נחשת שיש לו שתי שוליים ומשימין המים למעלה והאש למטה בין שתי השוליים, ומתוך שהאש למטה בין שתי השוליים חמו נשאר הרבה, ואף על פי שגרף הגחלים מערב שבת המים מתחממים בו בשבת {י}, לפיכך אין שותים

פרק ג - משנה ה

המחם. קומקום של נחשת שמשמין אותו על גב האש לחמם המים שבתוכו: **שפנהו.** מעל הכירה ויש בתוכו מים חמין: **לא יתן לתוכו.** מים מעטים כדי שיתחממו מן המים החמין שנשארו בתוך המחם, דהנה ליה כמבשל בשבת: **אבל נותן לתוכו.** מים מרבים עד שישובו הכל פושרין: **או לתוך הכוס.** ואף על פי שהוא כלי שני, דוקא להפשירן מתר, אבל מעטים כדי שיחמו לא, דסבירא ליה להאי תנא דכלי שני מבשל. ולקמן תנינן אבל נותן הוא לתוך הקערה, דמשמע דכלי שני אינו מבשל. והלכה דכלי שני אינו מבשל: **שהעבירו.** מן האור: **מרתחין.** בין השמשות: **לא יתן לתוכן תבלין.** משתחשך, דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל: **אבל נותן הוא לתוך הקערה.** דכלי שני אינו מבשל: **תמחוי.** כמין קערה גדולה שמערה כל האלפס לתוכו ומשם מערה לקערות: **לכל הוא נותן.** אפלו לכלי ראשון: **חוץ מדבר שיש בו חמץ או ציר.** הנוטף ממליחת דגים, שהם מבשלין התבלין, ואין הלכה כרבי יהודה. ודוקא תבלין הוא דאסור לתן בכלי ראשון אפלו לאחר שהעבירו מן האור, אבל מלח אפלו בכלי ראשון לא בשלה, אלא על גבי האור בלבד, לפיכך מתר לתת מלח אפלו בכלי ראשון לאחר שהעבירו מן האור:

פרק ג - משנה ו

אין נותנין. בשבת: **כלי תחת הניר לקבל בו את השמן.** המטפטף, משום דשמן מקצה הוא ואסור לביטל כלי מהיכנו, כלומר להושיב כלי במקום שלא יוכל עוד לטלו משם, דהנה ליה כקובע לו מקום ומחברו בטיט, ודמי למלאכה, וכלי זה משיפל בו השמן מקצה הוא ואסור לטלטלו: **אין נאותין.** אין נהנין מן השמן המטפטף מן הניר בשבת, לפי שאינו מן המוכן, שכבר הקצה להדלקה: **מטלטלין נר חדש.** שאינו מאוס ורחי לאשתמושי ביה: **אבל לא ישן.** דמקצה מחמת מאוס הוא: **חוץ מן הניר הדולק.** בעוד שהוא דולק אסור, גזרה שפא יכבה. ולית ליה לרבי שמעון מקצה מחמת מאוס, ולא מקצה מחמת אסור. ואין הלכה כרבי שמעון שמעון שמתיר לטלטל כל הנרות חוץ מן הניר הדולק, שניר שהדליקוהו ללילי שבת אף על פי שכבה אסור לטלטלו כל אותו שבת, דמגו דאתקצאי לבין השמשות

אתקצאי לכלי יומא, אבל בשאר נרות הלכה כמותו, שאין מקצה לשבת אלא מקצה מחמת חסרון כיס, דמודה ביה רבי שמעון: **נותנים כלי תחת הנר**. בשבת לקבל ניצוצות של שלהבת הנוטפות מן הנר, כדי שלא ידלק מה שתחתיו, דניצוצות אין בהם ממש, ואין הכלי מבטל מהיכנו בהכי: **ולא יתן לתוכו מים**. ואפלו מערב שבת, דגזרינן ערב שבת אטו שבת, ובשבת אי הנה עביד כי האי גונא הוי מכבה **יב** וחייב, הלכך בערב שבת אסור:

ד

פרק

א

משנה

-

ד

פרק

במה טומנין. הבא לסלק קדרה מעל גבי כירה בערב שבת ולטמנה בדבר אחר, ואמרו חכמים אין טומנין בדבר המוסיף הבל אלא בדבר המעמיד הבל. איזהו דבר המוסיף ואסור: **לא בגפת**. פסלת של זיתים ושומשמן, כשהוא פנוס יחד חס מאד: **לחים**. יש בהן הבל הרבה יותר מיבשין: **זגין**. קלפי הענבים. חרצנים, גרעיני הענבים: **מוכין**. כל דבר רך קרוי מוכין, כגון צמר גפן ותלישי צמר רך של בהמה וגרירת בגדים בלויים: **בזמן שהן לחין**. אפלהו קאי, אתבן וזגין ומוכין ועשבים. ולחין שאמרו, לחין מחמת עצמן, לא לחין מחמת משקין שנפלו עליהן לאחר שיבשו, ומוכין לחין מחמת עצמן משפחת לה כגון בצמר הסמוך לאליה או בצמר שבין ירכות הבהמה: **נסרות**. פסלת שמנסרין הנגרים מן העץ כשמגררים אותו במגרה: **נערות**. דק דק שמנערין מן הפשתן כשמנפצין אותו: **רבי יהודה אוסר בדקה**. בנערות של פשתן דקה, אבל בנסרות מודה דשרי בין דקה בין גסה. ואין הלכה כרבי יהודה. ומה שאסרו להטמין מבעוד יום בדבר המוסיף הבל, גזרה שמה יטמין ברמץ **א** ויבא לחתות בגחלים משתחשד. ואסרו להטמין בשבת בדבר שאינו מוסיף הבל ואף על פי שאינו מבשל, גזרה שמה ימצא קדרתו שנצטננה וירתחנה באור בשבת. ובין השמשות מתר להטמין בדבר שאינו מוסיף הבל כדאמרינן בסוף פרק במה מדליקין, דליכא למגזר שמה ימצא קדרתו שנצטננה וירתחנה, דסתם קדרות בין השמשות רותחות הן. ורמב"ם פירש בסתם קדרות בין השמשות רותחות הן, פרוש שאין הדעת סובלתו, מפני שבוש הנסחאות וגרסאות מהפכות שנמצא בגמרא שלפניו בפרק במה מדליקין,

שהוא הִזָּה גֹרֶס מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אֵין טוֹמְנִין בְּדָבָר שְׂאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל מִשְׁחַשְׁכָּה גְזָרָה שְׂמָא יִטְמִין בְּרַמְצֵי, וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אֵין טוֹמְנִין בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם, גְזָרָה שְׂמָא יִרְתִּיחַ, וְאֵין הַגְרָסוֹת כֵּן, אֶלָּא מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אֵין טוֹמְנִין בְּדָבָר שְׂאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל מִשְׁחַשְׁכָּה, גְזָרָה שְׂמָא יִרְתִּיחַ, וְאֵין טוֹמְנִין בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל מִבְּעוֹד יוֹם, גְזָרָה שְׂמָא יִטְמִין בְּרַמְצֵי:

פרק ד - משנה ב

בְּשִׁלְחִין. עוֹרוֹת **[ב]**. תַּרְגוּם וְהַפְּשִׁיט, וַיִּשְׁלַח: וּמִטְלָטְלִין אוֹתָן. בֵּין שְׁטָמֹן בְּהוֹן בֵּין שְׂלָא טָמֹן בְּהוֹן, דְּחִזּוּ לְמִזְגָּא עֲלֵיהוּ **[ג]**, כְּלוֹמַר לְהַשְׁעִן עֲלֵיהֶם **[ד]**: וְאֵין מִטְלָטְלִין אוֹתָן. דְּמַקְצוֹת הֵן לְטוֹוֹת וְלֶאֱרָג, וְאִף עַל פִּי שְׁטָמֹן בְּהוֹן לְפִי שְׁעָה, לֹא הַפְּקִירָן לְגַמְרֵי כְּשִׁלְא יִחְדוּ לְהַטְמִנָּה, אֲבָל יִחְדוּ לְהַטְמִנָּה מִטְלָטְלִים: **כִּי־צַד יַעֲשֶׂה.** זֶה שְׁטָמֹן בְּהֶם כִּי־צַד יִטַּל קַדְרָתוֹ, הוֹאִיל וְאִסוּר לְטְלָטְלוֹן וְהָרִי הִיא טְמוּנָה כְּלָה בְּהוֹן: **נוטל.** כְּסוּי שֶׁל קַדְרָה שְׂיֵשׁ תּוֹרַת כְּלֵי עֲלִיו, וְאִף עַל פִּי שְׁהוֹן עֲלִיו לֹא אֲכַפֵּת לוֹ, דְּלֹא נַעֲשֶׂה בְּסִיס לְהוֹן, שְׂאִין עֲשׂוּי אֶלָּא לְכַסּוֹת אֶת הַקַּדְרָה: **רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר קֶפֶה מְטָה עַל צְדָה וְנוטל.** כְּשֶׁבֵּא לְטָלָה מְטָה אֶת הַקֶּפֶה עַל צְדָה, שְׂמָא יִטַּל אֶת הַקַּדְרָה וַיִּפְּלוּ הַגְזִין שְׂמַכְאֵן וּמַכְאֵן לְתוֹדֵי הַגְּמָא שְׂיֵשׁ בְּהַ קַדְרָה, וְאִם יִצְטָרֵךְ לְחִזּוֹר וּלְהַטְמִינָה לֹא יוּכַל לְטְלָטְלוֹן הַגְזִין לְכָאֵן וּלְעֲשׂוֹת גְּמָא וּלְהַחְזִירָה לְתוֹכָה: **וְחַכְמִים אוֹמְרִים נוטל.** אֶת הַקַּדְרָה, וְאִם לֹא נִפְּלוּ הַגְזִין שְׂמַכְאֵן וּמַכְאֵן וְלֹא נִתְקַלְקְלָה הַגְּמָא מִחִזְיֵר הַקַּדְרָה לְמַקּוּמָהּ, וְלֹא אֲסָרִינָן לִיה לְטַל אֶת הַקַּדְרָה לְכַתְחִלָּה גְזָרָה שְׂמָא תִּתְקַלְקַל הַגְּמָא. וּמוֹדִים חַכְמִים שְׂאִם נִתְקַלְקְלָה הַגְּמָא שְׂלֹא יִחְזִיר. וְהַלְכָה כְּחַכְמִים: **לֹא יִכְסְנוּ מִשְׁתַּחֲשָׁד.** שְׂאִסוּר לְהַטְמִין בְּשַׁבַּת בֵּין בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל בֵּין בְּדָבָר שְׂאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל בְּדָרֵךְ הַטְמִנָּה: **וְנוֹתָן.** בְּשַׁבַּת, תַּחַת הַכּוֹר שְׂמִשִּׁים מְרַאשׁוֹתָיו, וְאִף עַל פִּי שְׂהוּא מְלֵא מוֹכִין אוֹ נוֹצָה, שְׂאִין דָּרֵךְ הַטְמִנָּה בְּכָד: **כְּסֵת.** גְּדוּל מְכָר:

פרק ה

במה בהמה יוצאה. לפי שאדם מצוה על שביתת בהמתו בשבת, ומידי דמנטרא ביה הבהמה לא הוי כמשאוי ומידי דלא מנטרא ביה הוי כמשאוי: **אפסר.** חבל שקושרים על פי הבהמה: **והנאקה.** בגמרא מוקי לה בגנאקה לבנה דוקא, שצריכה נטירותא יתרתא: **בחטם.** לוקחין כמין טבעת של ברזל ונוקבין חטם הנאקה ומכניסין אותו בתוכו: **לבדקיס.** חמור הבא ממדינת לוד, והם קשים וחזקים, וצריכין שמירה יותר משאר חמורים הנמצאים ביישוב: **בפרמביא.** רסן של ברזל: **בשיר.** כמין אצעה סביב צוארו וטבעת קבועה בו, ומכניסין בטבעת חבל ומושכין הבהמה: **וכל בעלי השיר.** כגון כלבים של צידים וחיות קטנות: **יוצאים בשיר.** כרוז על צוארון החבל הקבוע בשיר: **ונמשכין בשיר.** ואם רצה מושד הבהמה בחבל שבשיר: **ומזין עליהן.** במקומן כמות שהן בצואר הבהמה, אם נטמאו במת: **וטובלין במקומן.** מכניסים הבהמה במים להטביל השיר. ואף על גב דקימא לן שכל הכלים המיוחדים לבהמה אין מקבלין טמאה, השיר וכיוצא בו מקביל טמאה וצריך טבילה, הואיל ונעשו לאדם שינהיג בו את הבהמה, ככלי העשוי לתשמיש אדם דמי:

במרדעת. כמין אכף קטן, ומניחים אותו על החמור כל היום כלו כדי שיתחמם: **בזמן שהיא קשורה לו.** מערב שבת, דגלי דעתיה שהחמור צריך לו לחממו, כדאמרי אנשי חמרא אפלו בתקופת תמוז קריר ליה, ולא משאוי הוא. אבל לקשר מרדעת על החמור בשבת אסור, לפי שאי אפשר לקשרה לו אלא אם כן סומך עצמו בצדי הבהמה ונמצא משתמש בבעל חיים **[ד]**, ואם עבר וקשרו אסור לצאת בו: **לבובין.** בעור שקושרים להם כנגד זכרות שלא יעלו על הנקבות: **שחוזות.** שאוחזים אליה שלהן קשורה למעלה כדי שיעלו עליהן זכרים: **כבולות.** שכובלים אליה שלהן וקושרים אותה ברגליהן כדי שלא יעלו עליהן זכרים: **כבונות.** שקושרים בגד סביב הכבשים ביום שנולדים לשמר צמרן שלא יטנף: **צורות.** דדיהן צורות, פעמים ליבש החלב, שמהדקים אותן בחזק, ופעמים קושרין להן פיס בדיהן שלא יטפטף החלב לארץ ויפסד: **רבי יוסי אוסר בכלן.** דמשאוי הוא: **חוץ מן הכבונות.** שהוא שמירת צמרן שלא יטנף והוי להו תכשיט: **יוצאות צורות ליבש.** רבי יהודה סבירא ליה כותנא קמא דלאו משאוי הוא, מיהו ליבש דמהדק שפיר ליכא למגזר דלמא נפיל ואתי לאתויי, אבל לחלב דלא מהדק שפיר אסור, חישינן דלמא נפיל ואתי לאתויי. והלכה כותנא קמא:

מטוטלת. חתיכה של מטלית קשורה בזנבו לסימן או לדבר אחר: **עקוד.** שקושרים ידיהם עם הרגלים בכבלים שלא יברחו: **רגול.** שכוּפפים ידו על זרועו וקושרין: **לא יקשר גמלים זה בזה וימשך.** אחד, וכֵּן הוֹלְכִין, שלא יראה כמוליכן לשוק למכרו **(ו)**: **אבל מכניס הוא חבלים לתוך ידו.** והוא שלא יהיו ראשי החבלים תלויין ויוצאין מתחת ידו לארץ טפח או יותר, כדי שלא יראה כמו שנושא חבלים תלויין בידו: **ובלבד שלא יכרך.** לאו לענן שבת קא מירי השתא אלא לענן פלאים, והכי קאמר, המכניס חבלים בידו קצתם של פשתן וקצתם של צמר, לא יכרך זו בזו, דכי כריך להו הוּו פלאים, וידו מתחממת באחיזתן ואסור:

בזוג. כמין פעמון שתולין בצנאר הבהמה שתשמיע קול בהליכתה: **אף על פי שהוא פקוק.** במוכין, דהשתא אין הענבל שלו מקשקש להשמיע קול, מפני שנראה כמוליכו למכר בשוק **(ח)**: **בסלם שבצוארו.** כשיש לו מכה נותנים בצוארו עצים כמין שתי וערב כדי שלא יחזר ראשו לחכך חבורתו: **ולא ברצועה שברגלו.** בהמה שמכה רגליה זו בזו בהליכתה, עושין לה כמין טבעת של רצועה עבה וקושרים אותה במקום שרגליה מנקשות זו בזו: **בחוטין.** שעושים להן לסימנא, שלא יתחלפו בתרנגולות אחרים: **ולא ברצועות.** שקושרין שתי רגליהן יחד ברצועה קצרה, שלא ידלגו וישברו את הכלים: **בעגלה שתחת האליה.** כמין עגלה קטנה קושרין תחת האליה של הכבשים שאליהן גדולה, כדי שלא תלקה באבנים ובסלעים: **חננות.** עץ אחד יש ששמו יחנון, מביאין קיסם ממנו ומניחין לה בחטמה כדי שתתעטש ויפלו התולעים שבראשה. ולזכרים אין צריכין לעשות כן, שמתוד שפנגחים זה בזה נופלים התולעים מאליהם: **בגימון.** כמין על של גמי נותנים על צנאר העגל, שיהא למוד לכוף ראשו כשיגדל: **בעור הקפר.** שרץ שנימיו חדין כמחט, וקושרין עורו בדידי הפרה שלא יינקוה השרצים: **ולא ברצועה שבין קרניה.** בין לנוי **(ט)** בין לשמר אסור, דכל נטירותא יתרתא משאוי הוא: **פרתו של רבי אלעזר בן עזריה.** לא שלו היתה **(י)** אלא של שכנתו, ועל שלא מחה בה נקראת על שמו:

פרק ו - משנה א

במה אשה. שבראשה. אכלהו קאי, אחוטי צמר ופשתן ורצועה שמקלעת בהן שער שבראשה **[ב]**, ומה טעם לא תצא בהם בשבת, מפני שאמרו חכמים בחל לא תטבל בהם עד שתתרחם, לפיכך בשבת לא תצא בהם, דלמא מיתרמא לה טבילה של מצוה ושריא להו, ואתיא לאתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים: **עד שתתרחם.** שתתירם קצת שיהיו רפויין ויכנסו המים ביניהם, שלא יהיו חוצצים בטבילה: **בטטפת.** ציץ שקושרין על המצח מאזן לאזן: **סנבוטין.** תלויין בטטפת ובאין על הצדעים עד הלחיים. עניות עושות אותן של מיני צבעונין, עשירות עושות אותן של כסף ושל זהב. ומתוך שחשובין הן חישין דלמא שלפא ומחויא לחברתה: **בזמן שאינן תפורין.** בשבכה שבראשה, אבל תפורים ליכא למיחש לאתויי, שאינה נוטלת השבכה מראשה ברשות הרבים, שהרי היא מגלה שפעה: **בכבול.** חתיכה של בגד כמו מצנפת קטנה שקושרין אותה על המצח, ונותנין הציץ עליה, כדי שלא יזיק הציץ במצח, ופעמים שהאשה מתקשטת בו בלא ציץ: **לרשות הרבים.** אבל לחצר שרי. וכל הנזכר למעלה אסורים אף בחצר **[ג]**, דגזור בהו שלא תתקשט בשבת כלל, לא בחצר ולא ברשות הרבים, ובכבול התירו, שלא לאסור את כל תכשיטיה ותתנגנה על בעלה. ורמב"ם פרש דלרשות הרבים קאי אכלהו תכשיטין האמורין במתניתין, דכלהו לא אסירי אלא גזרה שמה תעבירם האשה ארבע אמות ברשות הרבים: **עיר של זהב.** עטרת זהב עשויה כמין עיר צורת ירושלים: **ולא בקטלא.** תכשיט שנתון בצואר בדחק והאשה חונקת עצמה בו **[ה]** כדי שתראה בעלת בשר, ובערבי מכנק"א: **ולא בנזמים.** נזמי האף, אבל נזמי האזן יוצאין בהם **[ו]**: **חותם.** צורה לחתם בה אגרות או כל דבר סתר, ואף על גב דתכשיט הוא לה אסור, דלמא שלפא ומחויא, אבל יש עליה חותם, דלאו תכשיט הוא לה, אמרינן לקמן דחייבת חטאת, ואף על פי שמוציאתו באצבעה דרך מלבוש **[ז]**, לפי שפעמים שהבעל מסיר אותו מאצבעו ונותן אותו לאשתו להצניעו, והיא נותנתו באצבעה והולכת בו, ונמצא שדרך הוצאתו בכך. וכן טבעת שאין עליה חותם דלא הוי תכשיט לאיש, חייב חטאת אף על פי שמוציאו באצבעו דרך מלבוש, שפעמים שהאשה נותנתו לו שיוליכנו לאמן, והוא מוציאו באצבעו: **ואם יצאת.** האשה בכל הנז דאסרינן עד הכא במתניתין, אינה חייבת חטאת,

דְּכַלְהוּ תַכְשִׁיטוּן נִינְהוּ, וְרַבְּנָן הוּא דְגָזוּר בְּהוּ דְלָמָא שְׁלָפָא וּמְחוּיָא:

פרק ו - משנה ב

בְּסַנְדָּל הַמְּסַמֵּר. שֶׁל עֶץ הוּא, וְתוֹחֲבִים בּוֹ מְסַמְרוֹת לְחִזְקוֹ **[ח]**, וְאַסְרוּהוּ בְּשַׁבָּת וּבִיּוֹם טוֹב מְשׁוּם מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה, שֶׁפֶּעַם אַחַת הָיוּ נֶחְבְּאִים בְּמַעֲרָה מִפְּנֵי הַגְּזֵרָה, וְשָׁמְעוּ קוֹל מַעַל גְּבֵי הַמַּעֲרָה, כְּסַבּוּרִין שְׁעָלִיחוּ הֵן בָּאִים, דְּחִקּוּ זֶה אֶת זֶה וְהָרְגוּ זֶה אֶת זֶה בְּמַסְמְרִים שֶׁבְּסַנְדָּלֵיהֶן, וּמִפְּנֵי שֶׁמַּעֲשֵׂה זֶה בְּשַׁבָּת הִיָּה אֲסוּרוֹהוּ בְּשַׁבָּת וּבִיּוֹם טוֹב שֶׁהוּא יוֹם שֶׁל כְּנוּפְיָא כְּמוֹ שַׁבָּת: **וְלֹא בִּיחִיד.** וְלֹא בְּסַנְדָּל יָחִיד: **בְּזִמְן שְׁאִין בְּרַגְלוֹ מִכָּה.** אֵיךְ דְּאָמְרֵי טַעֲמָא שְׁמָא יַחְשְׁדוּהוּ שֶׁהַסַּנְדָּל הַשְּׁנִי טָמוּן לוֹ תַּחַת כְּנָפָיו וּמוֹצִיאוֹ בְּשַׁבָּת, וְאֵיךְ דְּאָמְרֵי דְלָמָא מְחִיכֵי עָלֵיהּ וְשָׁלִיף לִיהּ לְזֶה שֶׁבְּרַגְלוֹ וּמִיָּתִי לִיהּ בְּיָדֵיהּ. וּמִיָּהוּ בְּזִמְן שֶׁיֵּשׁ בְּרַגְלוֹ מִכָּה שָׂרִי לְצֵאת בְּסַנְדָּל יָחִידֵי בְּרַגְלֵי שְׁאִין בּוֹ מִכָּה, מִפְּנֵי שֶׁמִּכְתּוֹ מוֹכַחַת עָלָיו: **וְלֹא בְּקַמְעָא.** שֶׁתּוֹלִין לְרַפּוּאָה: **שְׁאִינוּ מִן הַמַּמְחָה.** מֵאָדָם מִמְּחָה שְׂרָפָא שְׁלֵשָׁה בְּנֵי אָדָם, אָבֵל קַמְעָא הַנִּלְקָח מֵאָדָם מִמְּחָה שְׂרָפָא שְׁלֵשָׁה בְּנֵי אָדָם בְּשָׂאָר קַמְעוֹת, אֵף עַל גַּב דְּלָאוּ אֵינְתַּמְחֵי קַמְעָא שָׂרִי, דְּתַכְשִׁיט הוּא לְחוּלָה כְּאֶחָד מִמְּלַבּוּשָׁיו: **בְּקַסְדָּא.** כּוֹבֵעַ שֶׁל בְּרָזַל: **מִגִּיפִין.** כְּמִין בְּתֵי שׁוֹקִים שֶׁל בְּרָזַל שְׁלוּבֵשִׁים בְּמַלְחָמָה, וּלְפִי שְׁאִין לּוֹבֵשִׁין אוֹתָן אֶלָּא בְּשַׁעַת מַלְחָמָה, אֲסוּר לְלַבֵּשׁוֹ בְּשַׁבָּת:

פרק ו - משנה ג

בְּמַחֲט נְקוּבָה. שֶׁתּוֹפְרִים בָּהּ, דְּלָאוּ תַכְשִׁיט הוּא, וְחִיבָתָהּ חֲטָאת אֵף עַל פִּי שְׁמוֹצִיָּא אוֹתָהּ בְּמַלְבּוּשֵׁיהָ וְלֹא בְּיָדָהּ, שְׁאֵמֵן שְׁהוֹצִיא דְרָךְ אֲמָנוּתוֹ חִיב חֲטָאת **[יא]**: **בְּכוֹלְיָאָר.** כָּלִי שֶׁהָאִשָּׁה מַעְגָּלָתָהּ בְּרָאָהּ כְּמִין טַבְּעַת שֶׁמְסַבֵּב הָרֹאשׁ, וְהוּא מְשֻׂאוּי, לְפִי שְׁאִין רַב הַנְּשִׁים יוֹצְאוֹת בּוֹ: **בְּכוֹבֵלֵת.** קֶשֶׁר שֶׁל כְּסָף אוֹ שֶׁל זָהָב שֶׁקָּשׁוּר בְּתוֹכוֹ בְּשֵׁם לְהַעֲבִיר רִיחַ רַע שֶׁבְּאִשָּׁה: **שֶׁל פְּלִיטוֹן.** מֵר, שֶׁקוֹרִין מוֹסְקִי"ו: **וְחַכְמִים פּוֹטְרִין.** דְּסַבְּרֵי תַכְשִׁיטוּן נִינְהוּ, וּלְכַתְּחִלָּה לֹא רְשָׂאָה דְלָמָא שְׁלָפָא וּמְחוּיָא. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים:

לא יצא. אם לא לצרף מלחמה: תריס. מגן עשוי פתבנית משלש: אלה. מגן עגל, ושניהם של עץ. ואני שמעתי אלה מצ"א בלע"ז, ובערבי דסו"ס: וכתתו חרבותם לאתים. ואי תכשיטין נינהו לא יהיו בטלים לעתיד: בירית. אצעה על השוק להחזיק בתי שוקים שלא יפלו ויראו שוקיה, הלכך טהורה דלאו תכשיט לנוי הוא, וכלי תשמיש נמי לא הוי אלא כלי המשמש כלי, דומיא דטבעות הכלים שהן טהורים: יוצאין בה. דדרך לבישה היא, וליכא למיחש דלמא שלפא ומחויא דלא מגליא שוקה: כבלים טמאין. משפחה אחת היתה בירושלים שהיו פסיעותיהן גסות והיו בתוליהן נושרים, והטילו שלשלת בין בירית לבירית שבשוקיה, ונעשה כבלים, כדי שלא יהיו פסיעותיהן גסות ולא יהיו בתוליהן נושרים, הלכך שלשלת תשמיש דאדם הוא ולא תשמיש כלי, לפיכך היא מקבלת טמאה: ואין יוצאין בהם. דלמא שלפא לשלשלת שהיא של זהב ומחויא, דכי שקלא לשלשלת לא מגליא שוקה, שהרי בירית במקומה עומדת:

חויי שער. שער תלוש שעשתה אותו כמין חוטין וקולעת בהן שערה, או אפלו קשרה אותו על פדחתה קשר מהדק, יוצאה בהן, דלא דמי לחויי צמר וחויי פשתן דלעיל, לפי שהמים נכנסים בהם, ואי מיתרמיא לה טבילה אינה צריכה שתתירם ולא אתיא לאתויינהו: בין משלה בין משל חברתה בין משל בהמה. צריכי, דאי תנא משלה, משום דלא מאיס לה, אבל חברתה דמאיס לה [יג] אימא נחוש דלמא שלפא להו ואתיא לאתויינהו, ואי תנא של חברתה, משום דבת מינה היא לא מינכר ולא מחיכי עלה, ומשום הכי ליכא למיחש דלמא שלפא ואתיא לאתוייה, אבל דבהמה דלאו בת מינה היא ומינכר אימא נחוש דלמא שלפא לה ואתיא לאתוייה, צריכא: בזמן שהן תפורין. לשבכה שבראשה, דתו לא שלפא להו לאחויי: לחצר. אכבול ואפאה נכרית קאי, דאסרוה לעיל למיפק ביה לרשות הרבים, והשתא אשמעינן דלחצר מתר: פאה נכרית. אשה שאין לה רב שער, לוקחת שער נשים אחרות ומשימה בראשה, ונראה כאלו היא שיערה: במוך שבאזניה. שנותנת לבלע לחה של צואת האזן: שבסנדלה. שלא יזיק הסנדל לכף רגלה: לנדתה. באותו מקום, שיבלע בו הדם ולא יטנף בגדיה, ואף על פי שאינו קשור, דאי נפל לא אתיא לאתויי מפני מאיסותו. אבל מוך שבאזנה ושבסנדלה לא תצא בו אלא אם כן קשור ומתדק: בפלפל. שנותנת בפיה מפני ריח הפה: ובגרגיר מלח. שנותנת לרפואת חלי השנים: שן תותבת. נושבת בלחיים במקום השן שנפל לה: ושן של זהב. שן שנשתנה מראיתו מחמת עפוש, מכסה אותו

בְּזָהָב: רַבִּי מַתִּיר. לְצֵאת בָּהּ, דְּלֹא שְׁלָפָה וּמְחוּיָא, שְׁלֹא לְגִלוֹת מוּמָה:
וְחֻכְמִים אוֹסְרִים. כִּיּוֹן שֶׁהוּא מְשֻׁנָּה מִשְׁאֵר שְׁנֵיהֶּ, דְּלִמָּא מְחִיבֵי עֲלֵהּ
וְשְׁלָפָא לָהּ וְאֶתְיָא לְאֶתוּיָיָהּ. וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים:

פרק ו - משנה ו

בְּסֻלַע. מְטַבֵּעַ שְׂיֵשׁ עָלָיו צוּרָה: שְׁעַל הַצִּינִית. מִכָּה שְׁתַּחַת פְּרָסוֹת הַרְגָל,
וְקוֹשְׁרִים בָּהּ מְטַבֵּעַ שְׂיֵשׁ עָלָיו צוּרָה לְרַפּוּאָה: הַבְּנוֹת יוֹצְאוֹת בְּחוּטִין.
הַקְּטָנוֹת מְנַקְבוֹת אֶת אֲזַנֵּיהֶן וְאִין עוֹשִׂין לָהֶן נְזָמִין עַד שְׂיִגְדְּלוּ, וְנוֹתְנִין
חוּטִין אוֹ קֶסֶמִים בְּאֲזַנֵּיהֶן שְׁלֹא יִסְתַּמוּ אֲזַנֵּיהֶן: וְאֶפְלוּ בְּקֶסֶמִים. רְבוּתָא
קְאָמַר, אֵף עַל גַּב דְּלָאוּ תִכְשִׁיט שֶׁל נוֹי הוּא, אוֹרְחֵיהּ בְּהַכִּי וְלָאוּ מִשְׁאוּי
הוּא: עֲרַבִּיּוֹת. בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁפַעְרַבִּיָּא: יוֹצְאוֹת רְעוּלוֹת. מְעַטְפוֹת בְּרֵאשׁוֹן
וּפְנֵיהֶן מְכַסּוֹת חוּץ מִן הָעֵינַיִם, כְּדָרְךְ הָעֲרַבִּיּוֹת: מְדִיּוֹת. בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל
שְׁבַמְדֵי: פְּרוּפוֹת. שְׁמַתְעַטְפוֹת בְּטְלִית, וְתוֹלוֹת רְצוּעָה בְּשַׁפְתָּהּ אַחַת כְּנָגֵד
צוּרָה, וּבְשַׁפְתָּהּ הַשְּׁנִית כּוֹרְכַת אֶבֶן אוֹ אָגוּז, וְקוֹשְׁרַת הַרְצוּעָה בְּכַרְךְ וְאִין
הַטְּלִית נוֹפְלַת מְעַלְיָה:

פרק ו - משנה ז

פּוֹרְפֹת. מְחַבְּרַת. תְּרַגוּם קְרָסִים, פּוֹרְפִין: וּבְלָבַד שְׁלֹא תִפְרֹף לְכַתְחֻלָּה.
אִמְטַבֵּעַ לְחוּדִיָּה קָאִי, שְׁלֹא תִפְרֹף לְכַתְחֻלָּה עַל הַמְטַבֵּעַ מִפְּנֵי שְׁאָסוּר
לְטַלְטְלוּ:

פרק ו - משנה ח

הַקְּטָע. שְׁנַקְטְעָה רְגְלוֹ: יוֹצֵא בְּקַב שְׁלוֹ. עוֹשִׂים לוֹ כְּמִין דְּפוּס רְגֵל וְחוּקָק
בוֹ מְעַט לְשׁוּם רֵאשׁ שׁוֹקוֹ בְּתוֹכוֹ, וְאִינוּ נִסְמָךְ עָלָיו. וּמִתֵּר לְצֵאת בוֹ, דְּמִנְעַל
דִּידִיָּה הָוִי. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר, דְּלָאוּ תִכְשִׁיט הוּא [יח]. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:
וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קַבּוּל כְּתִיתִין. שְׁנַחֲקַק בוֹ כְּדִי קַבּוּל שֶׁל כְּתִיתִין דְּקִין

ומוכין להניח ראש שוקו עליהו, מקבל טמאת מגע **יט**. אבל אם אין לו
 אלא בית קבול שוקו בלבד בלא פתיתיו, לאו בית קבול הוא לטמאה והיה
 ליה כפשוטי כלי עץ, דדומיא דשק בעינו, דקבול שלו עשוי לטלטל על ידו
 מה שנותניו בו, אבל שוקו אינו מטלטל על גבי הכלי: **סמוכות שלו**. יש
 קטע שתי רגליו והולך על שוקיו ועל ארפבותיו, ועושה סמוכות של עור
 בשוקיו: **טמאים מדרס**. אם זב הוא, דהא לסמיכות גופו עבדי ומדרס
 הו ונעשו אב הטמאה: **ויוצאין בהם בשבת**. דתכשיט דידיה הו: **ונכנסין
 בהו לעזרה**. ואף על גב דתנן לא יכנס להר הבית במנעלו, הני לאו מנעל
 נינהו, דלאו בראש רגליו הו: **כסא**. יש קטע שגיבשו ונכוצו גידי שוקיו ואף
 על ארפבותיו אינו יכל לילך, ועושה כמין כסא נמוך ויושב עליו, וכשהוא
 מהלך נסמך על ידיו בספסלים קטנים ועוקר גופו מן הארץ ונדחף לפניו
 וחוזר ונח על אחוריו, והכסא קשור לאחוריו: **סמוכות**. של אותו קטע,
 עושה לו סמוכות של עור או של עץ לראשי שוקיו או רגליו התלויין,
 וכשהוא נשען על ידיו והוא עוקר עצמו נשען גם על רגליו קצת: **ואין
 יוצאין בהם בשבת**. דאידי דתלו ולא מארגי, זמנין דמשתלפי ואתי
 לאתויינהו. ואית דאמרי מפני שאין צריכין לו כל כד והו משאוי **כ**:
ואין נכנסין בהו לעזרה. דמנעל נינהו **כא**: **אנקטמין**. כמין פראוץ אדם
 משנה שמשימין על הפנים להבעית בו התינוקות. פרוש אחר, חמור
 שהליצנים עושין ונושאין אותו על כתפיהו: **טהורים**. מלקבל טמאה,
 דלא כלי תשמיש ולא תכשיט הוא:

פרק ו - משנה ט

בקשרים. בן שיש לו געגועים על אביו, נוטל האב רצועה של מנעל זמין
 וקושרה לו לבן בשמאלו, וכל זמן שאותו קשר עליו סרים הגעגועים
 מעליו, בסגלה. ולהכי תני הבנים, שאין לבנות געגועים על אביהן כמו
 הבנים: **בזוגין**. כמין פעמונים קטנים. תרגום פעמון זהב, זגא דדהבא:

פרק ו - משנה י

החרגול. מין חגב, כדכתיב (ויקרא יא) את החרגול למינהו, ותולין אותו
 באזן ומרפאים בו כאב האזן: **ובשן של שועל**. דעבדי לשינתא. למאן
 דניים להקיצו, תולין עליו שן של שועל חי. ולמאן דלא ניים כדי שישון,
 תולין עליו שן של שועל מת: **ובמסמר הצלוב**. מסמר שבעץ התלוי, אם

יניחוהו על נפח שבמכה יסיר הנפח. ורמב"ם פרש שמשימין אותו בצואר מי שיש לו קדחת שלישית וירפאנו: **ורבי מאיר אומר אף בחל אסור**. ואין הלכה כרבי מאיר, דקימא לן כל דבר שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי, ולא קרינן בהו ובחקותיהם לא תלכו:

ז

פרק

א

משנה

-

ז

פרק

כלל גדול. השוכח עקר שבת. כסבור אין שבת בתורה, ואף על גב דמעקרא שמע ועכשיו שָכחו: **אינו חייב אלא חטאת אחת**. על כל השבתות שחלל, דכלה שגגה חדא היא דכתיב (שמות לא) את שבתותי תשמרו, ומשמע שמירה אחת לשבתות הרבה [א]: **היודע עקר שבת**. שיש שבת בתורה ונאסרו בו מלאכות, ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה על ידי שגגת שבת, שאינו יודע ששבת היום, חייב על כל שבת ושבת חטאת אחת, ועל זה נאמר (שם) ושמרו בני ישראל את השבת, דמשמע שמירה לכל שבת ושבת, כלומר שחייב חטאת על כל שבת ושבת, ואף על פי שלא נודע לו בינתים והעלים אחד הוא, אמרינן ימים שבינתים הוון ידיעה, שאי אפשר שלא שמע בינתים שאותו היום שבת היה, אלא שלא נזכר במלאכות שעשה בו, הלכך כל שבת ושבת שגגה אחת היא: **היודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה**. שלא ידע שמלאכות הללו אסורות, ועשאן כמה פעמים בכמה שבתות, חייב על כל אב מלאכה חטאת אחת, ואף על פי שחזר וכפלן בכמה שבתות, כל אב מהן חדא שגגה היא, דהא לא נודע לו בינתים. והכא ליכא למימר ימים שבינתים הוון ידיעה לחלק, דמשום ימים שבינתים אין לו לדעת איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מתרת, אלא אם כן ישב ועסק לפני חכמים בהלכות שבת. והוא הדין שחייב על שתי תולדות של שתי אבות חלוקות על כל אחת חטאת אחת, אבל אי עביד אב ותולדה דידיה, או שתי תולדות של אב אחד, לא מחייב אלא חדא, כדקתני סיפא העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא אחת, כגון שתי תולדות של אב אחד, משום דהוי כעושה וחוזר ועושה בהעלם אחת, ואין חלוק חטאות בהעלם אחת אלא בגופי עברה שאינן דומים, או בחלוק שבתות לענין שגגת שבת:

הזורע והחורש. הא דלא תנא החורש ברישא והדר הזורע כדרך כל הארץ, לאשמועינן שאם היה קרקע קשה וחרשו וזרעו ואחר כך חזר וחרשו, מחיב אחריתה שניה משום חורש: **הקוצר.** בזרעים, והמלקט באילנות, חיב משום קוצר: **המעמר.** אוסף זרעים תלושים וצוברם אל מקום אחד: **הזורה.** ברחת לרוח: **הבורר.** פסלת, בידי או בכברה: **והמרקד.** בנפה, ואף על גב דהני פלהו חדא נינהו דלהפריש פסלת מתוך אכל נעשו שלשתן, משום דשלשתן הוו במשכון אף על גב דדמו להדדי חשיב להו כל חדא באנפי נפשה. אי נמי לפי שאינן בבת אחת אלא זה אחר זה: **האופה.** לא הויא במשכון, דאין אפיה אלא בפת, ופת לא שיכא במלאכת המשכון, אלא תנא סדורא דפת נקט **(ד)**, ומיהו מבשל שהוא מעין מלאכת אופה הוה במשכון, בסממנין של צבע תכלת וארגמן ותולעת שני. והמגיס בקדרה, והנותן פסוי על גבי קדרה העומדת על האש, חיב משום מבשל, וכל הנד קמאי דחשיב במתניתין הזורע הקוצר הדש וכו', פלהו הוו בסממנין בצבע של מלאכת המשכון: **הגוזז צמר.** וכל שאר מלאכותיה שיכי בצמר תכלת של מלאכת המשכון: **המלבנו.** מכבסו בנהר: **המנפצו.** חובטו בשבט, אי נמי סורקו במסרק: **המסד.** אורדייר בלע"ז **(ה)**: **בתי גירין.** שנותן שני חוטין בתוך הבית גיר **(ו)**: **הפוצע.** מסיר חוטי הערב מעל השתי או השתי מעל הערב, לצרף אריגה: **והקושר והמתיר.** שכן צדי חלזון שפמנו עושין התכלת קושרין ומתירין, שפעמים צריך לטל חוטין מרשת זו להוסיף על זו, ומתיר מכאן וקושר כאן **(ז)**: **והתופר וקורע.** נמי הוי ביריעות, שכן יריעה שאכלה עש ונקבה בו נקב קטן ועגל, צריך לקרע למטה ולמעלה את הנקב, שלא תהא התפירה עשויה קמטין קמטין: **והתופר שתי תפירות.** והוא שקשרו, דאי לא קשרו לא קימי. ומחיב תרתין, משום קושר ומשום תופר: **הצד צבי.** וכל מלאכת עורו נוהגת בתחשים בעורותיהן **(ח)**: **המולחו והמעבדו.** בגמרא מקשה דהינו מולח הינו מעבד, אלא אפיק חד מניהו ועיל שרטוט במקומו, שמשרטט מאבות מלאכות הוא: **הממחקו.** מגרד שערו: **מחתכו.** מקציעו ומחתכו לרצועות וסנדלים: **וכותב ומוחק.** הוו במשכון, שכן רושמים בקרשים לידע איזה בן זוגו, וכותב אות בזה ואות בזה, ופעמים שטעה ומוחק: **מכבה ומבעיר.** באש שתחת דוד הסממנין: **מכה בפטיש.** הוא גמר מלאכה, שכן אמן מכה בסדן בגמר מלאכה, ואין מכה בפטיש חיב אלא בגמר מלאכה **(י)**. ומנינא דרישא דמנה אבות מלאכות ארבעים חסר אחת, אף על גב דהדר חשיב להו חדא חדא, אתא לאשמעינן דאפלו עביד אינש כל מלאכות שבעולם בשבת אחת, בהעלם אחת, אי אפשר שיתחיב יותר מארבעים חטאות **(יא)**, דכלהו שאר מלאכות תולדות להנד אבות, ואשתכח דעביד אב ותולדה דיליה ולא מחיב אלא חדא:

כָּל הַפֶּשֶׁר לְהִצְנִיעַ. שֶׁהוּא דָּבָר הָעֲשׂוּי לְצַרְךָ הָאָדָם: וּמִצְנִיעִין כְּמוֹהוּ. שְׂיֵשׁ
 בּוֹ שְׁעוֹר הָרְאוּי לְהִצְנִיעוֹ: **אֵין חֵיב אֱלָא הַמִּצְנִיעוֹ.** אִם נַעֲשֶׂה חֵבִיב עַל אָדָם
 אֶחָד וְהִצְנִיעוֹ, חֵיב עַל הוֹצָאתוֹ אִם הוֹצִיאֻ, אֲבָל אָדָם אַחֵר אֵינּוּ חֵיב עָלָיו,
 דְּלִגְבִּיהַּ לָאוּ מְלָאכָה הִיא:

עֲצָה. תָּבֵן שֶׁל מֵינֵי קִטְנִיּוֹת: **כְּמֵלֵא פִי גָמֵל.** שְׁעוֹרוֹ גָּדוֹל מִמְּלֵא פִי פָּרָה,
 וְכְמֵלֵא פִי פָּרָה לֹא מְחִיב בְּעֲצָה, דִּהָא לֹא חֲזִיא לְפָרָה: **עַמִּיר.** קִשְׁיֵן שֶׁל
 שְׁבָלִין: **פִּי טָלָה.** נִפְיֵשׁ מִפִּי גָדִי, הַלְכָךְ עַמִּיר דִּלֵּא חֲזִי לְגָדִי לֹא מְחִיב כְּמֵלֵא
 פִּי גָדִי עַד דְּאִיכָּא מְלֵא פִי טָלָה, אֲבָל עֲשָׂבִים הוֹאִיל וְחֲזִי לְגָדִי וְלִטְלָה מְחִיב
 אֲפֹלוּ כְּמֵלֵא פִי גָדִי: **לַחִין.** הָרְאוּיִין לְאָדָם: **כְּגִרוּגָרָת.** דִּזָּה שְׁעוֹר לְכָל מֵאֲכַל
 אָדָם בְּשֶׁבֶת, אֲבָל כְּמֵלֵא פִי גָדִי לֹא, דְּלַחִים לֹא חֲזִי לְגָדִי: **וּמִצְטָרְפִין.** כָּל
 אֲכָלֵי אָדָם זֶה עִם זֶה: **חוּץ מִקְלַפֵּיהוּ.** שְׂאִינָן אֲכָל וְאִין מְשָׁלִימִין הַשְּׁעוֹר:
וְעִקְצִיהוּ. זָנַב הַפְּרִי דִּהוּא עֵץ בְּעֵלְמָא: **וְסַבֵּן.** קִלְפַת הַחֲטִיִּם הַנוֹשֶׁרֶת
 מִחֲמַת הַכֶּתִּישָׁה: **וּמִרְסָנָן.** הַנִּשְׂאָר בְּנִפְהָ. וְרַמְבַּ"ם פִּרְשׁ אִיפְכָּא, דְּמִרְסָן
 הוּא עֵבֶה וְגִרוּעַ מִסַּבִּין: **חוּץ מִקְלַפֵּי עֵדָשִׁים.** [שְׂמִצְטָרְפִין]: **שֶׁהוּן מִתְבַּשְׁלוֹת**
עַמְהוּן. לְאִפּוֹקֵי הַקְּלָפוֹת הַחִיצוֹנוֹת שֶׁהוּן נוֹשְׂרוֹת כְּשַׁעוֹשָׁה מֵהֶם גֶּרֶן. וְקִלְפֵי
 הַפּוֹלִין בְּזָמַן שֶׁהוּן לַחִים וּמִתְבַּשְׁלִין עִם קִלְפָתָן, לְרַבֵּי יְהוּדָה מִצְטָרְפִין עִם
 הָאֲכָלִין לְשְׁעוֹר גְּרוּגָרָת, אֲבָל יְבֻשִׁים לֹא, שְׂאִינָן נֶאֱכָלִין בְּקִלְפָתָן לְפִי שֶׁהוּן
 נֶרְאוּ כְּזָבוּבִין בְּקַעְרָה. וְאִין הַלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה:

המוציא יין כְּדֵי מְזִיגַת הַכּוֹס. שֶׁל בְּרֶכֶת הַמְּזוּן, שֶׁהוּא רִבַּע רְבִיעִית יֵין חֵי, כְּדֵי שְׂיִמְזַגְנוּ לְחֻשְׁבוֹן עַל חֵד שֶׁל יֵין תִּלְתָּא מִמֵּיִם וַיַּעֲמֵד עַל רְבִיעִית הַלֵּג [א] שֶׁהוּא שְׁעוֹר כּוֹס שֶׁל בְּרֶכֶה: **כְּדֵי גְמִיעָה**. מֵה שְׂאֲדָם בּוֹלַע בְּבֵת אַחַת [ב], וְחֵלֵב בְּהֵמָה טְמֵאָה דְּלֹא חֲזִי לְשִׁתְּיָה שְׁעוֹרוֹ כְּדֵי לְכַחֵל עֵין אַחַת: **עַל הַפְּתִית**. מִכָּה שֶׁעַל גְּבֵי הַסּוּסִים וְהַחֲמוּרִים מִחֲמַת הַמִּשְׁאֵי. וּמִצְאֵתִי כְּתוּב שֶׁשְׁחִין הַיּוֹצֵא בְּעוֹר הַבָּשָׂר, כְּשֶׁמִּגִּיעַ לְהִתְבַּשֵּׁל הוּא עוֹשֶׂה רֹאשׁ לְמַעַלָּה וְקָרוֹי פִּי כְּתִית. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַדְּבִשׁ עֶקְרוֹ לֹא־כִילָה, כִּיִּן שֶׁרְפוּאָתוֹ מְצוּיָה, וְהוּא מִשְׁהוּ, אֲזִלְיָן בְּתֵר שְׁעוֹרָא זּוּטְרָא לְחַמְרָא: **אֲבָר קָטָן**. שֶׁל תִּינּוֹק בֶּן יוֹמוֹ, וְהוּא אֲצַבַּע קִטְנָה שֶׁבְּרֶגֶל: **לְשׁוֹף**. לְשִׁפְשׁוֹף וְלִמְחוֹת בְּהוֹן: **קִילּוֹר**. שֶׁנּוֹתְנִין עַל הָעֵין: **וּשְׂאָר כָּל הַמִּשְׁקִין**. שְׂאִין עוֹשִׂין מֵהֶם רְפוּאָה: **שׁוֹפְכִין**. מֵיִם סְרוּחִין, וְחֲזוּ לְגַבֵּל בְּהוֹן אֶת הַטִּיט: **כֵּלָן בְּרִבִּיעִית**. אֵף הֵיִין וְהַחֵלֵב וְהַדְּבִשׁ, דְּלֹא נֶאֱמָרוּ שְׁעוֹרִין בְּמִשְׁנָה אֱלֹא לְמִצְנִיעִיהוֹן, אֲבָל שְׂאָר כָּל אֲדָם אֵין חִיבִין אֱלֹא בְּרִבִּיעִית. וְסַבִּירָא לִיהַ לְרַבִּי שֶׁמַּעוֹן דְּמִצְנִיעַ עֲצָמוֹ בְּעֵי שְׁעוֹרָא זּוּטָא, וּבְבָצִיר מֵהַאי שְׁעוֹרָא לֹא מַחִיב, דְּלִית לִיהַ לְרַבִּי שֶׁמַּעוֹן כָּל שְׂאִין כְּשֶׁר לְהַצְנִיעַ וְאֵין מִצְנִיעִין כְּמוֹהוֹ שְׂיִתְחִיב עָלָיו מִצְנִיעוֹ בְּכָל שְׁהוּא, וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי שֶׁמַּעוֹן:

אֲזוֹן לְקַפָּה. לְאוּחֻזָּה בָּהּ: **תְּלֵאֵי**. לְתֵלוֹתוֹ בּוֹ, וּבָצִיר מִשְׁעוֹר אֲזוֹן לְקַפָּה: **מִדַּת מְנוּעַל**. לְהִרְאוֹת לְאִמּוֹן כְּמַדָּה זּוֹ אֵינִי צָרִיךְ, וְשְׁעוֹרִיָּה בָּצִיר מִתְּלֵאֵי: **נִיר**. מַעֲשָׂבִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ: **קֶשֶׁר שֶׁל מוֹכְסִין**. פְּעָמִים שְׂאֲדָם נוֹתֵן מְכָס בְּרֹאשׁ הַנֶּהָר מְזָה, וְהוּא מוֹסֵר לוֹ חוֹתֶם לְהִרְאוֹת לְמוֹכֵס שֶׁבְּעֶבֶר הָאֲחֵר מִן הַנֶּהָר לְהִרְאוֹתוֹ שֶׁכְּבָר פָּרַע הַמְּכָס, וְדָרְכוֹ לְכַתֵּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת לְסִימּוֹן, וְהוֹן גְּדוּלוֹת מִשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שְׁלָנוֹ: **נִיר מְחוּק**. שׁוּב אֵינּוֹ רְאוּי לְכַתֵּב, לְפִיכָךְ צָרִיךְ שְׁעוֹר גְּדוּל לְכַרְךָ עַל פִּי צְלוּחִית:

לְעִשׂוֹת בּוֹ קִמַּע. לְכַסּוֹת בּוֹ אֶת הַקִּמַּע: **קֶלֶף כְּדֵי לְכַתֵּב עָלָיו פְּרָשָׁה קִטְנָה**. דְּאֵיִדִּי דְּדָמְיוֹ יְקָרִין לֹא עֵבֵד מִנִּיָּה קֶשֶׁר מְכָסִין אֱלֹא תִּפְלִין וּמְזוּזוֹת, וְלֹא

מחייב בשעורא זוטא: **דין כדי לכתב שתי אותיות**. לרשם על שתי חליות של כלי או על שני קרשים לזוגן: **כדי לכחל עין אחת**. שפן צנועות ההולכות מעטפות אין מגלות אלא עין אחת וכוחלות אותה:

פרק ח - משנה ד

השבשבת. הצידין מושיבין נסר קטן בראש הקנה ונותנים עליו דבק, והעוף יושב עליו ונדבק בו, וצריך לתת עליו דבק הרבה כדי שיהא העוף נדבק בו: [כדי] **לעשות בו נקב קטן**. כלי שמשימין בו כסף חי וסותם פיו בזפת או בגפרית, ועושה בסתימה נקב קטן להוציא ממנו הכסף חי: **חרסית**. לבנה כתושה: **לעשות פי כור**. שהמפוח נכנס בו: **פטפוט**. רגל למקום מושב הכור, שמושיבין אותו על פן ובסיס העשוי לכך: **סבין כדי לתן על פי הכור של צורפי זהב**. במקום שאין פחמין צורפין הזהב באש של סבין. פרוש אחר שרגילים לתת סבין על פי הכור כשמתככים הזהב: **לסוד קטנה שבפנות**. בנות שהגיעו לפרקן ולא בא להן הארח, בנות עניים טופלות אותן בסיד והארח ממחר לבא ומשיר נמי את השער, ובנות עשירים טופלות בסלת, ובנות מלכים בשמן זית שלא הביא שלישי: **כלכול**. הצדעין, וסדין אותן בסיד להשכיב את השער: **אנדיפי**. למטה מן הצדעין מעט, שקורין בת צדעה. ואין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי נחמיה:

פרק ח - משנה ה

אדמה. טיט אדם: **מרצופין**. שקין גדולות שנושאים בהם פרקמטיא בספינות, וחותרמין אותם כדרך שחותמים האגרות. ושעוריה דרבנן זוטא מדרבי עקיבא. והלכה כחכמים: **כדי לזבל פרשא**. כרתי. ושעוריה זוטא מקלח של כרוב. והלכה כחכמים: **מלא כף סיד**. כף של סידין: **כדי לעשות קלמוס**. המגיע לקשרין של אמצע אצבעותיו: **עב**. שאינו ראויה לכתיבה: **מרסס**. מרצץ ושבור: **ביצה קלה**. ביצת תרנגולת. ואמאי קרי לה ביצה קלה, שקלה להתבשל יותר משאר ביצים. והשעור הוא כדי לבשל כגרוגרת ממנה: **טרופה**. מערבת בשמן: **ונתונה באלפס**. שהוחם כבר, שהיא ממחרת להתבשל:

פרק ח - משנה ו

תרווד. פ' : ח'פ. שן משני המפתח שפותחים בה הדלתות. ואין הלכה כרבי יהודה : פר'ר. של אורגיו, ומעבירו על השתי כשהוא מתוח לפניו ושויבט בו החוטין : כ'די לז'ק ב'המה. דלא טרח אינש למשקל צרור משום עוף להבריחו, דבקלא בעלמא סגי ליה :

פרק ח - משנה ז

בין פצים לחברו. כשמסדרין פצימין ועמודין וקורות ועושין שורות של קורות על הארץ ויש חלל בין זו לזו סומכו תחתיו שלא יתעקם [י] : ז'ר לדבר. דחשיב חרס בחתית האור : לחשף. לדלות : מגבא. גמא קטנה שהמים נקבצים בה, אלמא חשיב חרס נמי בקבלת המים. והלכה כרבי יוסי :

פרק ט

פרק ט - משנה א

אמר רבי עקיבא מנין לעבודת פוכבים שמשמאה במשא. אידי דאירי לעיל באסמכתא גבי חרס, נקט נמי להני קראי דאסמכתא. וקרא דתזרם כמו דנה הוא סמוך לקרא דלא ימצא במכתתו חרס דאיתי לעיל. אי נמי משום דבעי למתנא מנין שמרחיצין את המילה וכו' תנא להנד מנין דדמו לה : מטמאה במשא. הנושא אותה יכבס בגדיו ואפלו לא נגע בה, כגון שהיתה בקפה וכיוצא בה. ואיפליגו רבנן עליה דרבי עקיבא ואמרי אינו

מטמא אלא במגע כשרץ. והלכה כחכמים: תזרם כמו (אשה) דוה. כלומר
יהי בעיניך כזרים, כמו דוה, כאשה נדה, כדכתיב (ויקרא טו) והדוה בנדתה,
ובעבודת כוכבים משתעי קרא:

פרק ט - משנה ב

שהיא טהורה. שאינה מקבלת טמאה: בלב ים. ופשיטא דאניה בלב ים
היא, אלא לאשמועינן דספינה הרי היא כים, מה ים טהור, אף ספינה
טהורה, ואפלו היא של חרס, ואפלו טענוה ביבשה והורידוה לים:
שזרעים בה חמשה זרעונים. ויש בה כדי להפריש ביניהן הפרש הראוי
ולא הוי ערבוב: ארבעה בארבע רוחות הערוגה. ממלא את כל הרוח עד
סמוך לקרון, ובאמצע אינו זרע אלא גרעין אחד, כדי שיהיה הגרעין
שבאמצע רחוק שלשה טפחים מן הזרוע שבכל רוח, דשעור יניקת כל זרע
טפח ומחצה, ואף על פי שאצל הקרנות שברוחות הזרעים קרובים זה לזה
ואין ביניהם הרחקה שלשה טפחים ויונקין זה מזה, אין כאן בית מחוש,
דאפלאים בלבד קפיד קרא דלא ליהוי ערבוב, ולנייקה לא חישנין, כדתנן
(בבא בתרא פ"ב מ"ב) היתה גדר בינתים זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר
מכאן, ואף על גב דינקי מתתאי. וכאן יש הפר גדול, שרוח זו זרועה צפון
ודרום, ורוח זו זרועה מזרח ומערב, אבל בין זרע האמצעי לזרעוני
הרוחות אין הפר, ואי מקרבי הוי ערבוב, הלכך צריך הרחק כדי יניקה:
שנאמר כי כארץ תוציא צמחה. תוציא חד, צמחה חד, זרועיה תרי,
תצמיח חד, הרי חמשה. וששה טפחים ליכא למילף מקרא, אלא קים להו
לרבנן [א] דחמשה זרעונים בששה טפחים לא ינקי הרוחות מן האמצעי,
ולא האמצעי מן הרוחות, דשעור יניקת כל זרע טפח ומחצה, הלכך כי
רמיז לקרא חמשה זרעונים, בערוגה בת ששה טפחים קאמר. ובמסכת
כלאים פרשתי הלכות ערוגה ופרטותיה ודקדוקיה, וכאן קצרתני:

פרק ט - משנה ג

שהיא טמאה. דיום השלישי אפתי לא מסרחא שכבת זרע, וראויה לקלט
ולהיות ולד נוצר ממנה, וקרינן בה שכבת זרע הראוי להזריע: לשלשת
ימים. דהקפיד הכתוב על טמאי קרי במתן תורה, לכך הפרישן שלשה
ימים, ולא חש אם יפליטו אחר כך ביום רביעי להפרשה, דמסריח ואינו
ראוי להזריע. ופסק ההלכה שהפולטת ביום השלישי טהורה, ומתניתין

מִשְׁבֵּשֶׁתָּא הִיא, וְתַנִּי מַנִּין לְפֻלְטָת שְׁכֵבֶת זָרַע בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיא טְהוֹרָה שְׁנֵאֲמַר הָיוּ נְכוּנִים לְשִׁלְשֶׁת יָמִים, וְלְשִׁלְשֶׁת יָמִים דְּאָמַר קָרָא הֵינּוּ לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּבַיּוֹם שְׁלִישִׁי לְהַפְרָשָׁה נִתְּנָה תּוֹרָה [ב]. אִי נִמְי לֹא מִשְׁבֵּשֶׁתָּא הִיא אֶלָּא [רַבֵּנוּ דְרַבִּי] אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הִיא, דְּסַבְרָא [לְהוּ] הַפּוֹלְטָת בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי טְמֵאָה, וְלִית הַלְכָתָּא [כְּפִתְיָהוּ]: **מַנִּין שְׁמַרְחִיצִין וְכוּ'**. אֶפְלוּ בְּחַמִּין שֶׁהוּחְמוּ בְּשַׁבָּת, דְּאָף בַּיּוֹם שְׁלִישִׁי מְסַכְּן הוּא, וְכָל שְׁכָן רֵאשׁוֹן וְשְׁנִי [ג]. וְהַמִּים חַמִּין מְחִזְקִין לְגוּף הַתֵּינוֹק וּמְבַרְיָאן אוֹתוֹ:

פרק ט - משנה ד

לְשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית. כְּמִין לְשׁוֹן שֶׁל צֶמֶר אָדָם, הָיוּ קוֹשְׁרִין חֲצִיו בְּרֵאשׁ הַשְּׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח לְעֲזָאזֵל וְחֲצִיו בְּצוּק, וְכִשְׁהָיָה דוּחָה הַשְּׁעִיר לְמִטָּה הָיָה הַלְשׁוֹן הַהוּא מְלַבֵּין וְיֹודְעִין שְׁנֵתְכַפְּרוּ עֲוֹנוֹתֵיהֶם: **מַנִּין לְסִיכָה שֶׁהִיא כְּשִׁתְיָה.** לֹא כְּשִׁתְיָה מִמֶּשׁ לְחַיּוּבֵי עֲלֵה כָּרֶת, אֶלָּא שֶׁהִיא אֲסוּרָה [ד]:

פרק ט - משנה ה

בִּיצָה קְלָה. בִּיצַת תְּרַנְגְלַת שֶׁהִיא קְלָה לְבִשָּׁל יוֹתֵר מִכָּל שְׁאָר בִּיצִים, וְלֹא כְּדִי לְבִשָּׁל קְלָה אֶלָּא כְּגֵרוּגְרַת מִמְּנָה, טְרוּפָה וּנְתוּנָה בְּאֶלְפָס: **וּמִצְטָרְפִין.** כָּל מִינֵי תַבְלִין זֶה עִם זֶה: **אֲסִטִּיס.** נִי"ל בְּלִשׁוֹן עֲרָבִי, וְצָבְעוּ דוּמָה לְתַכְלַת: **וּפּוּאָה.** שְׁרִשֵׁי עֵשֶׂב שְׁצוּבְעִין בָּהֶם אָדָם, וּבְעֲרָבֵי אֶלְפוּ"ה: **בְּסַבְכָּה.** בְּרֵאשׁ הַסַּבְכָּה שֶׁעֲשׂוּיָה כְּקִלְיָה נּוֹתְנִים מְעַט בְּגָד: **נֶתֶר.** מִין אֲדָמָה הוּא, וּמִזְהִיר, וְקוֹרְאִים לוֹ אֱלוּ"ם בְּלַע"ז: **בְּרִית.** מִין צֶמַח שְׁמֵנִיקָה וּמְטָהֵר: **קִמּוּנִיא.** עֵשֶׂב שְׁמֵנִיקִים בְּעֶפְרוֹ [ז] אֶת הַיָּדִים לְהַעֲבִיר אֶת הַזֵּהֱמָא, וּבְלִשׁוֹן תַּלְמוּד קְרוּי שְׁלוּף דּוּץ, וּבְעֲרָבֵי קוּרִין לוֹ אֶלְקִל"י: **וְאֲשֶׁלַּג.** לֹא אֲתַפְרֵשׁ לִי מַה הוּא: **עַל הַכֶּתֶם.** הַנִּמְצָא בְּבָגֵד, וְאִין יָדוּעַ אִם דָּם נָדָה הוּא אִם לָאוּ, מְעַבְרִין עָלָיו שְׁבַע דְּבָרִים לְבַדֵּק אוֹתוֹ בָּהֶם. וּמְפַלְלִים אַרְבַּע סְמָנִין הִלְלוּ. וְאִין הַלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פְּלֶפֶלַת כָּל שְׁהוּא. דְּחִזְיָא לְרִיחַ הַפָּה, וְאִין זֶה פְּלֶפֶל הַמְּצוּי בִּינֵינוּ: **עֶטְרוֹן כָּל שְׁהוּא.** שְׁמֶרְפָּאִים בּוּ מִי שְׁיֵשׁ לוֹ כְּאֵב חֲצִי הָרֹאשׁ: **מִינֵי בְּשָׂמִים כָּל שְׁהוּ.** לְרִיחַ טוֹב: **מִינֵי מִתְּכוּת כָּל שְׁהוּ.** שְׁרָאוּי לַעֲשׂוֹת מֵהוּ דְרַבָּן קֶטָן: **מְקַק.** רְקַב הַנוּפֵל מִסְּפָרִים אוֹ מִמְטָפְחוֹת שְׁבָלוּ, לְשׁוֹן הַמֶּקֶ בְּשָׂרוֹ (וְזָכְרִיהָ יד): **שְׂמִצְנִיעִים אוֹתוֹ לְגַנְזוֹ.** שְׂכַל דְּבַר קְדוּשׁ טְעוֹן גְּנִיזָה: **מְאוּמָה.** אֶלְמָא אַחֲשָׁבִיהָ קָרָא לְאַסוּרִיהָ. וְתַקּוּן גְּדוֹל הוּא עוֹשֶׂה כְּשִׂמוּצִיא עֲבוּדָה זָרָה מִבֵּיתוֹ. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

הַרוֹכְלִין. מוֹכְרֵי בְּשָׂמִים לְקִשׁוּטֵי נָשִׁים, וְיֵשׁ לָהֶם קְפוֹת קִטְנוֹת לְצְרוּרוֹת הַבְּשָׂמִים: **אֵינּוּ חֲיָב אֶלָּא חֲטָאת אַחַת.** דְּכֵלָן חֲדָא הוֹצָאָה הִיא: **פְּחוֹת מִכְּגֻרוּגְרָת.** אֵף עַל גַּב דְּכָל הָאֶכְלִין שְׁעוּרָן כְּגֻרוּגְרָת, הֵנִי כִּיּוֹן דְּלִזְרִיעָה קִיָּמִי [ט], אֶפְלוּ בְּפְחוֹת מִכְּגֻרוּגְרָת נְמִי מְחִיב. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָא שְׂאוּמֵר חֲמִשָּׁה: **זֶרַע קְשׁוּאִין.** חֲשׁוּב מִשְׁאָר זֶרַעוֹנֵי גָּנָה, וְכֵן זֶרַע דְּלוּעִין, וְזֶרַע פּוֹל הַמְּצָרִי, וְהוּא שְׁקוּרִין לוֹ פֶּאסֶלִי בְּלַעֲזִי: **חֲגַב חֵי כָּל שְׁהוּא.** שְׂמִצְנִיעִין אוֹתוֹ לְקֶטָן לְשַׁחֵק בּוּ: **מֵת כְּגֻרוּגְרָת.** כְּדִין שְׁאָר אֶכְלִין [יב]: **צְפָרֹת כְּרָמִים.** עוֹף שְׂמִצְוֵי בֵּין הַדְּקָלִין הַבְּחוּרִים: **בֵּין חִיָּה בֵּין מִתָּה כָּל שְׁהוּא.** שְׁעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ רְפוּאָה לְפִקַּח וּלְהַחֲכִים: **חֲגַב חֵי טָמֵא כָּל שְׁהוּא.** וְתַנָּא קָמָא סָבַר טָמֵא אִין מְצַנִּיעִין אוֹתוֹ לְתִינוּק, דְּלָמָא מֵית וְאֶכִּיל לִיהָ [יג]. וְאִין הֶלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

המצניע. קדם השבת: לזרע ולדגמא. להראות שיש לו סממנים ויקנו ממנו: ולרפואה. ושכח בשבת למה הצניע, והוציאו סתם, חייב עליו בכל שהוא, שעל דעת הראשונה הוציאו, והא אחשביה [א]: אלא כשעורו. כל אחד שעור המפרש בו: חזר והכניסו. זה שהצניע פחות מכשעור והוציאו, אם נמלך בו שלא לזרעו וחזר והכניסו [ג]: אינו חייב. בהכנסה זו אלא אם כן יש בו שעור שלם, דכיון דנמלך שלא לזרעו בטלה מחשבתו והרי הוא ככל אדם:

פרק י - משנה ב

על האסקפה. שהיא פרמלית, כגון שגבהה משלשה ועד תשעה ורחבה ארבעה: שלא עשה מלאכתו בבת אחת. לא עשה עקירה מרשות היחיד והנחה ברשות הרבים שהם מקום חיוב, דבהכי הויא מלאכה גמורה. אלא עקר ממקום חיוב והניח בפרמלית, שהוא פטור באותה הנחה, והדר עקר לה מפרמלית שאינו מקום חיוב והניח ברשות הרבים, ונמצא שלא נעשית עקירה ממקום חיוב והנחה במקום חיוב בפעם אחת: אסקפה החיצונה. אצטבא שלפני פתח הבית לצד רשות הרבים [ד]: עד שיוציא כלומר אלא אם כן הוציא בראשונה כל הקפה. ולא שנו אלא בקפה מלאה קשואין ודלועין שהן ארכין ועדין יש מהם לפנים, אבל מלאה חרדל שהרי יש הרבה ממנו פלו מבחוץ, נעשה כמי שהוציא את כל הקפה וחייב [ה]:

פרק י - משנה ג

שכן משא בני קהת. בפתח ישאו, וימין ושמאל וחיק אורחא דארעא: מרפקו. הפרק האמצעי שבזרע, ובערבי כד שמו מרפ"ק [ז]: באפונדתו. אזור חלול: פיה למטה. אין דרך הוצאה בכד. אבל פיה למעלה דרך הוצאה בכד. פרוש אחר, אפונדתו בגד שלובש סמוך לבשרו לקבל הזעה, ורגילין לעשות בו כעין כיסין, וכשמהפכים אותו מלמטה למעלה נמצא פי הכיס למטה: שפת חלוקו. השפה התחתונה של חלוק [ח]:

לפניו ובא לו לאחריו פטור. דנתפון לשמירה מעלה ועלתה בידו שמירה פחותה: לאחריו ובא לו לפניו חיב. דנתפון לשמירה פחותה ועלתה בידו שמירה מעלה: סינר. כעין מכנסים קטנים חוגרות אותן לצניעות, ואם תלתה בהן שום דבר להוציא ובא לה לצד אחר תיבת: שפן ראוי להיות חוזר. דרכו להיות חוזר [יא] וסובב סביבותיה, ומתחלה ידעה שסופו להתהפך: רבי יהודה אומר אף מקבלי פתקין. של מלך. הרצים הנושאים אגרות נותנים אותם בעצים חלולים כדמות קנים ותולים בצוארם, ודרך אותו קנה להיות חוזר וסובב מלפניו ומאחוריו סביב לצוארו, ויודע הנה שסופו להתהפך. ואין הלכה כרבי יהודה:

הוציאוהו שנים פטורים. כדילפינן (ויקרא ד) בעשותה אחת מכל מצות ה', העושה את כלה ולא העושה מקצתה: ורבי שמעון פוטר. דסבר אפלו כשאין יחיד יכל לעשותה אם עשאוה שנים פטורים. ואין הלכה כרבי שמעון: את החי במטה. על החי לא מחיב בהוצאתו אם אינו כפוי, לפי שהוא נושא את עצמו [יב]. והני מלי אדם, אבל בהמה חיה ועוף לא, דכמאן דכפותין דמו: וכן פזית מן המת. חיב אם הוציאו, דהואיל ומטמא, הוצאה חשובה היא להציל עצמו מן הטמאה. וכן פזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ, דהכי הוי שעורן לטמאה [יג]: ורבי שמעון פוטר. אפלו במת שלם, דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה, דכל שאינו אלא לסלקו מעליו הויא מלאכה שאינה צריכה לגופה [יד] ולאו מלאכת מחשבת היא. ואין הלכה כרבי שמעון:

וכן שערו. התולש שער ראשו בידו: וכן הגודלת. שער ראשה וקולעת אותו, תרגום עבות (שמות כח) גדיליו: הפוחלת. נותנת כחל בעיניה: הפוקסת. מחלקת שער שבאמצע הראש מכאן ומכאן אצל הצדעים: רבי אליעזר מחיב חטאת. פוחלת משום פותבת [טו], גודלת ופוקסת משום בונה [טז]: וחכמים אוסרים משום שבות. דסברי אין דרך פתיבה בכך:

ואין דרך בנן בכך, והלכה כחכמים. ודוקא הנוטל צפרניו ושערו בידיו הוא דפטר רבנו מחטאת ומסקילה, אבל הנוטל שערו או צפרניו בכלי מודים חכמים דחייב חטאת [יא]. ומפי נטל שתי שערות חייב. והנוטל שער ראש חברו אפלו בידי חייב [יח]. וצפרו שפרשה רבה או שער שנתלש רבו ומצער אותו, מתר לטלו בידי לכתחלה: **התולש מעציץ נקוב חייב**. דהוי כמחבר, דיונק מן הקרקע על ידי הנקב, שמריח לחלוחית הקרקע, ואפלו הנקב בצדו. ושעור הנקב כדי שרש קטן: **ורבי שמעון פוטר בזה ובזה**. דלא חייב ליה כמחבר לחייבו סקילה. ואין הלכה כרבי שמעון:

יא

פרק

א

משנה

-

יא

פרק

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים. רשות היחיד הוא מקום שהקוף ארבע מחצות גבוהות עשרה טפחים וביניהן ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יותר, על פן אפלו יש בו כמה מילין, אם הקוף לדירה [א], כגון מדינה שמקפת חומה ודלתותיה נעולות בלילה, ומבואות שיש להן שלש פתליו ולחי ברוח רביעית, וכן תל גבה עשרה ורחב ארבעה, או חריץ שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה, ואפלו פלים, כגון ספינה ומגדל של עץ וכיוצא בהם, אם יש בהם ארבעה על ארבעה בגבה עשרה, כל אלו רשות היחיד הן. ואויר רשות היחיד כרשות היחיד עד לרקיע. ועבי הפתלים של רשות היחיד נדון כרשות היחיד. ורשות הרבים הוא כגון השוקים והרחובות, המדברות והדרכים המפלשים להם, והוא שיהיה רחב הדרך שש עשרה אמה [ב] ולא יהיה עליו תקרה [ג], ואיכא למאן דאמר שצריך נמי שיהיו בוקעים בהם ששים רבוא בכל יום כדגלי מדבר. ואויר רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא עד עשרה טפחים, ולמעלה מעשרה ברשות הרבים מקום פטור הוא. ומקום שאין בו ארבעה על ארבעה וגבה משלשה טפחים ולמעלה הוא מקום פטור [ד], אפלו קוצים וברקנים וגלליו ברשות הרבים גבוהים משלשה ולמעלה ואין בהם ארבעה על ארבעה הרי הן מקום פטור, וכן מקום המקוף מחצות ואין בו ארבעה על ארבעה, או חריץ שאין בו ארבעה על ארבעה ועמקו משלשה ועד התהום הרי זה מקום פטור. ומקום שהקוף ארבע מחצות גבהן משלשה ועד עשרה ויש בו ארבעה על ארבעה או יותר, או תל שיש בו ארבעה על ארבעה או יותר,

גבה משלשה ועד עשרה, או חריץ שיש בו ארבעה על ארבעה, עמק משלשה ועד עשרה, ומבוי סתום משלש רוחותיו שאין לו לחי או קורה ברוח רביעית, והים, והבקעה, כל אלו פרמלית הן. ופרוש פרמלית, כארמלית, כלומר כמו אלמנה שאינה בתולה ולא נשואה לבעל, כך רשות זו אינה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. ואויר פרמלית כפרמלית עד עשרה, ומעשרה ולמעלה בפרמלית הוי מקום פטור. והמוציא מרשות היחיד לרשות הרבים, או המכניס מרשות הרבים לרשות היחיד, חיב חטאת. מרשות היחיד לפרמלית, או מרשות הרבים לפרמלית, ומפרמלית לשתייהן, פטור אבל אסור. מרשות היחיד או מרשות הרבים למקום פטור או ממקום פטור לשניהן, מתר לכתחלה, ואין צריך לומר מפרמלית למקום פטור, או ממקום פטור לפרמלית, שהוא מתר. והמעביר מתחלת ארבע אמות לסוף ארבע אמות ברשות הרבים, חיב חטאת. בפרמלית, פטור אבל אסור. ברשות היחיד ובמקום פטור, מתר לכתחלה לטלטל ולהעביר בכל הרשות כלו, ואפלו הוא כמה מילין: **רבי עקיבא מחיב**. דסבירא ליה מכי עבר החפץ באויר רשות הרבים בתוך עשרה הרי הוא כאלו נח. ורפנו סברי קלוטה בתוך עשרה באויר רשות הרבים לאו כמי שהנחה דמיה. אבל למעלה מעשרה שהוא מקום פטור כלי עלמא לא פליגי דפטור. והלכה פחכמים:

פרק יא - משנה ב

פיצד. רפנו קאמרי ליה: **שתי גזזטראות**. והן נסרים יוצאים מפתל העליה ולחוץ על רשות הרבים, והגזזטראות עצמן הן רשות היחיד, וכשהן זו כנגד זו בשני צדי רשות הרבים המושט והזרק מזו לזו פטור, שלא מצינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרשות היחיד לרשות היחיד ורחב רשות הרבים מפסיק ביניהן: **היו שתייהן בדיוטא אחת**. כלומר בעליה אחת בארץ רשות הרבים, ויש הפסק רשות הרבים ביניהן: **הזרק פטור**. הואיל ולמעלה מעשרה הוא, ולא מצינו זריקה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים במשכן, והמושט חיב, ואף על פי שמושט למעלה מעשרה, שמצינו הושטה פיוצא בה במשכן מרשות היחיד לרשות היחיד וארץ רשות הרבים מפסיק ביניהן: **שכן היתה עבודת הלויים**. מושיטים מזה לזה למעלה מעשרה **(ה)** וארץ רשות הרבים באמצע, פיצד, ^[שתי] עגלות זו אחר זו ברשות הרבים, ופורקי המשכן היו מושיטין לאותם שעל העגלות שאצלן הן סמוכות וקרובות, והן מושיטין לאלו שלפניהם, וכל אחת מהעגלות רשות היחיד הן: **אבל לא זורקים**. שאין הקרשים נזרקין מפני כבדן: **חלית הבור**. עפר שמוציאין מחפירת הבור רגילין לתן סביבות פי הבור כמין חומה להקף, ואשמעינן דבור וחליתו מצטרפין לעשרה, ותני בור לעמקו ותני סלע לגבהו: **הנוטל מהן**.

ומניח ברשות הרבים, או הנוטל מרשות הרבים ונותן על גבן, חיב: **הזרק**
ארבע אמות בפתל. מתחלת ארבע לסוף ארבע ונח בפתל הסמוך לרשות
הרבים, למעלה מעשרה טפחים, כגון שהיתה דבילה שמנה ונדבקה בפתל
למעלה מעשרה באויר רשות הרבים, פטור, דכל למעלה מעשרה ברשות
הרבים מקום פטור הוא:

פרק יא - משנה ג

למטה מעשרה כזרק בארץ. מתחלת ארבע לסוף ארבע ברשות הרבים,
וחיב אף על פי שאין ממקום עקירת החפץ לפתל אלא ארבע אמות
מצמצמות, לא אמרינן דעבי הדבילה ממעט בארבע אמות ואין כאן
מתחלת ארבע לסוף ארבע, דכיון שאינו מבטל את הדבילה בפתל אין עביה
ממעט כלום: **ונתגלגל חוץ לארבע אמות פטור**. שהרי לא נתפון לזריקה
של חיוב: **ונתגלגל לתוך ארבע אמות חיב**. והוא דנח משהו חוץ לארבע
אמות קדם שנתגלגל לפנים:

פרק יא - משנה ד

הזרק בים. מתחלת ארבע לסוף ארבע פטור, דכרמלית הוא: **רקק מים**.
שאינם גבוהים מן הארץ **ט** ויש בהם רפש וטיט נקראים רקק: **ורשות**
הרבים מהלכת בו. שרבים מהלכים בו: **וכמה הוא רקק**. כמה הוא עמקו
דנימא אפתי רשות הרבים הוא ולא נעשה כרמלית **י**: **ורקק מים ורשות**
הרבים מהלכת בו. האי דכפליה תנא למלתיה לאשמועינן דאפלו רקק
רחב ארבעה הואיל והוא פחות מעשרה נדון כרשות הרבים **יא**. וכפל נמי
ורשות הרבים מהלכת בו, לאשמעינן דאף על גב דאין מהלכים בו רבים
אלא על ידי הדחק, הלוף על ידי הדחק שמיה הלוף:

פרק יא - משנה ה

מִן הַיָּמִים לַיְבֹשָׁה. מִכְרָמְלִית לְרִשׁוֹת הָרְבִיּוֹם: מִן הַיָּמִים לְסַפִּינָה. מִכְרָמְלִית לְרִשׁוֹת הַיְחִיד: מִטְלָטְלִין מֵאֵל לָזוֹ. אִם הוּן שֶׁל שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם מְטָלְטְלִים עַל יְדֵי עָרוֹב {יב} דְּהוּי לְהוּ כְּשֵׁתֵי חֲצָרוֹת: מִקְפּוֹת. סְמוּכּוֹת זֹ לָזוֹ, כְּמוֹ אֵין מְקִיפִין בְּבוּעֵי (חֲלוּן מִיּוֹ עֵיב): אֵין מְטָלְטְלִין מֵאֵל לָזוֹ. דְּכִי מִכְרָשֵׁי מִהֲדָדִי, כְּרָמְלִית מִכְסָקֶת בִּינְיָהוֹן וּבִטֵל הָעָרוֹב:

פרק יא - משנה ו

הַזֹּרֵק. בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגְג, וְנִזְכָּר שֶׁהוּא שַׁבַּת לְאַחַר שְׁיַצָּאת הָאָבֹן מִתַּחַת יָדוֹ קִדְּם שְׁתַּנּוּחַ, אֶפְלוּ לֹא קִלְטָה אַחַר אֶלָּא שְׁנַחַה כְּדַרְכָּה פְטוֹר, דְּהִכִּי תַנּוּ לְקָמוֹן עַד שֶׁתִּהְיֶה תַחֲלָתוֹן וְסוֹפֹן בְּשַׁגְגָה, וְהֵאֵי תַחֲלָתוֹ בְּשַׁגְגָה וְסוֹפּוֹ מִזִּיד, הוֹאִיל וְנִזְכָּר שֶׁהוּא שַׁבַּת קִדְּם שְׁתַּנּוּחַ. וּמִתְנִיתִין הִכִּי מִכְרָשָׁא, הַזֹּרֵק וְנִזְכָּר לְאַחַר שְׁיַצָּאה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵי נְמִי לֹא נִזְכָּר אֶלָּא שְׁקִלְטָה אַחַר וְכוּי פְטוֹר, דְּהוּה לִיה שְׁנִים שְׁעֲשֹׂאוֹה פְטוֹרִים, הָא נַחַה חֲיָב חֲטָאת, בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁחִזַּר וְשָׁכַח, אֲבָל לֹא חִזַּר וְשָׁכַח פְטוֹר, שְׁכַל חֲבִי {טו} וְכוּי: זֶה הַכֹּל. לְאַתּוּי נְמִי מַעֲבִיר חֲפֵץ מִמְקוֹם לְמְקוֹם, שְׁאִם עָקַר בְּשַׁגְגָה וְנִזְכָּר שֶׁהוּא שַׁבַּת קִדְּם שְׁיַנִּיחַ, פְטוֹר:

פרק יב

פרק יב - משנה א

הַבּוֹנֶה. שְׁאֲמָרוּ בְּאֵבוֹת מְלָאכוֹת: כְּמָה יְבָנָה וְיִהְיֶה חֲבִי. כָּל שֶׁהוּא: מְסִתֵּת. מְרַבֵּעַ אֶת הָאָבֹן אוֹ מַחֲלִיקָה וּמִתְקַנָּה, הַכֹּל לְפִי מְנַהֵג הַמְקוֹם. וְהֵיא תוֹלְדָה דְּמַכָּה בְּפִטִּישׁ {ג}: וְהַמְכָּה בְּפִטִּישׁ. הֵיא גֹמֵר מְלָאכָה שֶׁל חוּצְבֵי אָבֹן {ד}, לְאַחַר שֶׁחָצַב הָאָבֹן מִן הָהָר סָבִיב וְהַבְּדִילָה מְכָה עָלֶיהָ בְּפִטִּישׁ מְכָה גְדוֹלָה וְהֵיא מִתְפָּרֶקֶת וְנוֹפֶלֶת. וְכָל הַגּוֹמֵר מְלָאכָה בְּשַׁבַּת תוֹלְדָה דְּמַכָּה בְּפִטִּישׁ הֵיא: מַעֲצָד. קוֹפִיץ קֶטָן: וְהַקּוֹדֵחַ. הַנוֹקֵב: כָּל שֶׁהוּא. אֶפְלָהוּ קָאֵי, אֲמִסְתֵּת וְאַמְכָּה בְּפִטִּישׁ וּבְמַעֲצָד, וְהַקּוֹדֵחַ: וּמְלָאכָתוֹ

מתקיימת. שאין צריך להוסיף עליה **[ו]**: **קרנס.** מרטייל: **סדן.**
אנקודיני"א בלע"ז: **מפני שהוא כמתקן מלאכה.** אף על פי שאינו מכה על
המלאכה אלא על הסדן, מתקן הוא, שכן מרדדי טסי משפן היו עושין,
מפין על הטס שלש הכאות ועל הסדן הכאה אחת, להחליק הקרנס שלא
יבקע הטס שהוא דק **[ח]**. ואין הלכה כרבו שמעון בן גמליאל:

פרק יב - משנה ב

המנכש. תולש עשבים רעים מתוך טובים. פרוש אחר חופר סביב עקרי
הצמחים, והיא מלאכה מעין חרישה: **מקרסם.** קוצץ ענפים יבשים מן
האילן לתקנו: **מזרד.** זרדים לחים חדשים של שנה זו, ופעמים שהן
מרבים ומתגדלים ומכחישים כח האילן, וקוצצין אותן ממנו **[יא]**: **אם**
לתקן. את האילן **[יב]** או את הקרקע, וקצצו מן המחבר: **ביצה קלה.**
כגורגרת מביצת תרנגלת, שהיא קלה להתבשל יותר משאר ביצים:

פרק יב - משנה ג

בין בימינו בין בשמאלו. באדם שהוא שולט בשתי ידיו, דאלו בשאר כל
אדם כתיבת שמאל אינה כתיבה: **בין משם אחד.** שתיהן אלפין: **משני**
שמות. אלף בית: **משני סמניות.** אחד בדיו ואחד בסיקרא. ואית
ספרים דגרסי משני סמניות, כלומר משני סימנים, כגון שכותבים א'
לסימן אחד ובי' לסימן שנים **[יג]**: **בכל לשון.** וכתב של כל אמה ואמה:
משום רשם. סימן שהיו עושין בקרשי המשפן, מפני שמפרקים אותן,
ולכשיקמוהו לא יחליפו סדר הקרשים. ואתא רבי יוסי למימר דאפלו
לא כתב אלא שרשם שני רשימות בעלמא לסימן, חב. ואין הלכה כרבי
יוסי: **מצינו שם קטן.** כלומר אף על פי שלא נגמר מלאכתו, שנתפון לכתב
תבה גדולה וכתב מקצתה, הואיל ואותו מקצת הויא תבה ומתקיימת
במקום אחר חב, וכן הלכה:

בַּסֵּם. אורפימני"ט בלע"ז: **בַּסְקָרָא**. מין אבן שצובע אדום: **בְּקוֹמוֹס**. מין עפר וצבעו שחר. פרוש אחר שרף אילן, גומ"א בלע"ז: **בְּקִנְקִנְתוֹס**. זאי"ג בערב, ובלע"ז ודריאו"לי: **וּבְכָל דָּבָר שֶׁהוּא רֶשֶׁם**. לאתויי מים ששרו בהם עפצים, גאלי"ש בלע"ז, שהוא רשם שרשומו מתקיים: **עַל שְׁנֵי כְּתָלֵי זְוִיּוֹת**. אחת במזרח ואחת בצפון, סמוכות זו לזו במקצוע: **עַל שְׁנֵי לוחי פִּנְקָס**. ספר שהחנני כותב בו חשבונותיו. ואף על גב דלאו על לוח אחד הם, אם נהגין ונקראין זה עם זה, כגון שפותבין על שני שפתי הלוחין הסמוכין זה לזה, חיב: **הַכּוֹתֵב עַל בְּשָׂרוֹ**. בדיו: **וְהַמְסַרְט עַל בְּשָׂרוֹ**. בברזל עושה צורת אותיות בבשרו: **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר**. ואפלו הוציא דם, לפי שאין דרך כתיבה בכך [טו]. **וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ**: **בְּמִשְׁקִין**. שמשחירין, כמו מי תותים וכיוצא בהן:

בְּמֵי פְרוֹת. של כל שאר פרות: **בְּאַבְק דְּרִכִּים**. כגון שסרט באצבעו צורת אותיות על החל והאבק שבדרכים: **בְּאַבְק סוּפְרִים**. עפרורית של קסת הסופר: **לְאַחַר יָדוֹ**. על גב ידו, שאחזו הקלמוס באצבעותיו והפך ידו וכתב: **וּבְמַרְפָּקוֹ**. הפרק האמצעי שבזרע: **אוֹת אַחַת סְמוּדָּ לְכֶתֵב**. אצל אות כתובה זוג לה אחת והשלימה לשתיים: **כְּתַב עַל גְּבִי כְּתַב**. העביר קלמוס על אותיות הכתובים כבר וחדשם: **וְכֶתֵב שְׁנֵי זַיְנִין**. שלא נראה הגג של חי"ת אלא שני הרגלים נראה כאלו הם שני זייני"ן: **עַל שְׁנֵי כְּתָלֵי הַבַּיִת**. שאינן במקצוע: **עַל שְׁנֵי דְפֵי פִּנְקָס**. שעשוין עמודים עמודים, כתב אות אחת בעמוד זה ואות אחת בעמוד זה, ואינו יכל לקרבו אלא אם כן יחתך מה שמפסיק ביניהן. ותנא ברישא כתיב הבית המרחקים זה מזה והדר תני דפי פנקס, ולא זו אף זו קתני: **אוֹת אַחַת עַל שֵׁם נוֹטְרִיקוֹן**. שעושה סימן נקדה עליה ומבינים מאותה האות תבה שלמה, כגון קו"ף קרבן, מ"ם מעשר, ת"ו תרומה [יז]: **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתִירָא אוֹמֵר חֵיב**. כיון שהכל מבינים מאותה האות תבה שלמה, כאלו כתב אותיות של כל התבה: **וְחַכְמֵי פּוֹטְרִין**. שהרי לא כתב שתי אותיות. והלכה פחכמים:

פרק יב - משנה ו

בְּשֵׁתֵי הָעֵלְמוֹת. לְאַחַר שִׁכְתָּב אוֹת אַחַת בְּשׁוּגְג נֹדַע לוֹ שְׁעֵבֶר, וְחִזֵּר וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְשָׁגַג וְכָתַב אוֹת שְׁנֵיָהּ בְּצִדָּהּ: **אַחַת בְּשִׁחְרִית וְאַחַת בֵּין הָעֵרְבִים**. כִּיּוֹן דְּהוּי לִיָּה שְׁהוּת בֵּינֵתַיִם כְּדִי לִידַע הָוָה לִיָּה כְּשֵׁתֵי הָעֵלְמוֹת **{יח}**: **רַבֵּן גַּמְלִיאֵל מְחִיב**. דְּסָבַר אֵין יָדִיעָה לְחֻצֵי שְׁעוֹר לְחִלְקָא שְׁלֵא יִצְטָרֵף עִמּוֹ הַחֻצֵי הָאֲחֵר **{יט}**: **וְחֲכָמִים פּוֹטְרִין**. דְּסָבְרֵי הִידִיעָה שְׁבִין שְׁנֵי חֻצָּאֵי שְׁעוֹר מְחֻלְקָת בֵּינֵיהֶם, וְלֹא נַעֲשֶׂה כְּאֵלוֹ הָיוּ שְׁנֵי חֻצָּאֵי שְׁעוֹר בְּהֶעֱלַם אֶחָד. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים:

פרק יג

פרק יג - משנה א

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הָאוֹרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין בְּתַחֲלָה. אִם זֶה תַּחֲלַת אֶרְיָגְתּוֹ שֶׁל בְּגָד אֵינוֹ חָיֵב עַד שְׁיִצְאֵרֵג שְׁלֹשָׁה חוּטִין, וְאִם מוֹסִיף הוּא עַל הָאֶרְיָג שְׁעוֹרוֹ בְּאֶחָד, דְּמִצְטָרֵף עִם הַשָּׂאָר. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

פרק יג - משנה ב

שְׁתֵּי בְּתֵי נִירִין. שְׁנַתֵּן שְׁנֵי חוּטִין שֶׁל שְׁתֵּי בְּנִיר שְׁקוֹרִין לִיצִ"ש **{ב}**: **בְּנִירִין**. מְפָרֵשׁ בְּגִמְרָא שְׁמֵרְכִיב שְׁנֵי פְּעָמִים [כָּל] חוּט שֶׁל שְׁתֵּי בְּנִיר וּבְפֶעַם הַשְּׁלִישִׁית מְרְכִיבוֹ עַל חוּט הַמְרְכָב עַל הַקָּנָה: **בְּקָרוֹס**. יְרִיעָה אַרוּגָה **{ג}** מְסִיב שֶׁל דְּקָל:

פרק יג - משנה ג

הקורע על מתו וכו'. במת שאינו חייב לקרע עליו הוא דהוי מקלקל ופטור, אבל על מת שחייב לקרע עליו, מתקן הוא וחייב (ו): **ובחמתו**. וכל המקלקלים פטורין. הא מתניתין אדחיא לה, והלכה שהקורע בחמתו חייב, שאף על פי שמקלקל הוא אצל הבגד, מתקן הוא אצל יצרו ודעתו מתישבת עליו בכך:

פרק יג - משנה ד

המלבן. את הצמר, והמנפצו והצובעו והטווה ממנו, שהן כלן אבות מלאכות, שעורן כדי שיטוה מאותו הצמר חוט ארד כמלא רחב הסיט כפול. והסיט הוא כדי הפסק שיש בין אמה לאצבע כל מה שיוכל אדם להרחיבו, וכשעור הרנח הזה שתי פעמים הוא הסיט כפול. ורנח שבין גדל לאצבע פעם אחת הוא גם כן כמלא רחב הסיט כפול, מפני שיש בו כפלים כאותו שיש בין אמה לאצבע: **האורג שני חוטין**. שעורן ברחב הבגד כמלא הסיט, שאף על פי שלא ארגו על פני כל רחב הבגד, חייב:

פרק יג - משנה ה

הצד צפור. עד שהכניסו למגדל של עץ, ארמאריא"ו בלע"ז, חייב, שזו הוא צידתו, אבל אם הכניסו לבית אינו נצוד בכך: **וצבי**. נצוד משנהכניסו לבית ונעל בפניו, אבל אם הכניסו לגנה או לחצר אין זו צידה: **ולפיבין**. קרפיפות המקפים חומה שמכניסין שם חיות ונשמרים שם: **כל המחסור צידה**. שקשה לתפשו שם, כגון שאינו מגיע לו בשחיה אחת ששוחה לתפשו. והלכה ברבן שמעון בן גמליאל [דמפרט] למלתיהו דרבנן (ט):

פרק יג - משנה ו

צָבִי שְׂנֵכְנֵס. מֵאֲלוֹ לְבַיִת וְנָעַל אֶחָד בְּפָנָיו, זֶה הִיא צִדְתּוֹ: **נָעְלוּ שְׁנַיִם פְּטוּרִים.** דְּהוּוּ לְהוּ שְׁנַיִם שְׁעִשְׂאוּהָ: **לֹא יָכַל אֶחָד לְנַעַל.** אוֹרְחִיהָ הוּא לְנוֹעְלוֹ בְּשְׁנַיִם, וְהָרִי לְכָל אֶחָד מְלֹאכָה, דְּבִלְאוּ אִיהוּ לֹא מִתְעַבְדָּה: **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר.** וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

פרק יג - משנה ז

הַשְּׁנִי חֵיב. שֶׁהוּא צָד אוֹתוֹ: **הָא לְמָה זֶה דְּזוּמָה.** מֵאַחַר שֶׁנִּצְוּד עַל יָדֵי רֵאשׁוֹן: **לְנוֹעַל אֶת בֵּיתוֹ לְשִׁמְרוֹ.** וְלֹא לְצוּד: **וְנִמְצָא צָבִי.** שֶׁהוּא נִצְוּד כְּבָר **[יא]** שְׁמור בְּתוֹכוֹ, כִּי זֶה אֵף עַל פִּי שְׁעֵמֶד רֵאשׁוֹן אִין זֶה אֶלֶּא כְּשׁוֹמְרוֹ לְצָבִי שֶׁהִיא לוֹ מֵאֲתָמוּל. וְהַשְּׁנִי פְטוּר הָאָמוּר בְּמִתְנִיתִין, פְּטוּר וּמִתֵּר:

פרק יד

פרק יד - משנה א

שְׁמֹנֶה. הַחֹלֵד וְהַעֲכָבֵר כּוֹי הַמְּנוּיִין בְּפֶרֶשֶׁת וְיָהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי: **הַצָּדוֹן חֵיב.** שֵׁישׁ בְּמִיָּן נִצְוּד: **וְהַחוּבֵל בְּהֵן חֵיב.** דִּישׁ לְהֵן עוֹר וְהוּא לֵה חֲבוּרָה שְׁאִינָה חוּזְרֵת, וְחֵיב מְשׁוּם מְפָרֵק שֶׁהִיא תוֹלְדָה דְּדִישׁ **[א]**. אִי נְמִי בִיּוֹן דִּישׁ לְהֵן עוֹר נִצְבָּע הָעוֹר בְּדָם הַנִּצְרָר בּוֹ וְחֵיב מְשׁוּם צוּבַע: **וְשָׂאֵר שְׁקָצִים וּרְמָשִׁים.** כְּגוֹן תוֹלְעִים וְחִלְזוֹנוֹת וְעֻקְרָבִים, הַחוּבֵל בְּהֵם פְּטוּר, דְּאִין לְהֵם עוֹר: **שֶׁלֹּא לְצָרְדָּ פְטוּר.** דְּאִין בְּמִיָּן נִצְוּד **[ב]**: **חֵיָה וְעוֹף שְׁבִרְשׁוֹתוֹ הַצָּדוֹן פְּטוּר.** שֶׁהָרִי נִצְוּדִים וְעוֹמְדִים הֵן: **וְהַחוּבֵל בְּהֵן חֵיב.** דִּישׁ לְהֵן עוֹר. וְאִין הַחוּבֵל חֵיב בְּכָל הַיָּי דִּתְנִינָן בְּמִתְנִיתִין אֶלֶּא בְּצָרִיד לְדָם **[ג]**, אֶבֶל אִם לֹא חָבַל אֶלֶּא לְהַזִּיק, הָא קִימָא לָן כָּל הַמְּקַלְקְלִים פְּטוּרִים:

אין עושין הילמי. מי מלח מרבים שנותנים לתוך ירקות שפובשין אותן להתקיים: **אבל עושין.** מי מלח מעטים כדי לטבל בהן פתו או לתוך התבשיל: **והלא הוא הילמי בין מרבה בין מעט.** כלומר אם המרבים אסורים אף המעטים אסורים, דיאמרו מלאכה מרבה אסורה ומלאכה מעטת מתרת [ד], אלא אלו ואלו אסורים מפני שהוא כמעבד ומתקן את האכל הנתן בתוכו כדי שיתקיים: **ואלו הן המתרים.** נותן שמן בתוך המים בתחלה קדם שיתן המלח, או נותן שמן בתחלה לתוך המלח קדם שיתן את המים, דהשמן מעכבו שאין המלח מתערב יפה עם המים ומתיש את כחו. אבל לא יתן מים ומלח בתחלה ואחר כך את השמן, דמשעה שנותן מים ומלח יחד הוא נראה כמעבד. ואין הלכה כרבי יוסי:

אזוב יון. מין אזוב שגדל בין הקוצים וממית התולעים שבמעים: **שאינו מאכל בריאים.** ומוכחא מלתא דלרפואה אכיל ליה, ואסור לאכלו בשבת, גזרה שמה ישחק סממנים, דהוי תולדה דטוחן [ה]: **אבל אוכל הוא את יועזר.** דהרבה אוכלין אותו כשהן בריאים. יועזר, פוליוו בלע"ז, והוא מכלה התולעים שבכבד: **אבוב רועה.** עץ שגדל יחידי ואין לו ענפים, וקורין אותו בערבי עצא"ל רע"י, והוא טוב למי שנגזק על ששתה מים מגלים: **כל האכלים אוכל אדם לרפואה.** כל דבר שהוא אכל והבריאים אוכלים אותו, יכל אדם לאכלו בשבת אף על פי שהוא מתכונן לרפואה: **חוץ ממי דקלים.** הם שני אילנות ממיני הדקלים שהיו בארץ ישראל וביניהם מעין מים, והשותה מהם כוס ראשון מרפה הזבל שבמעיו, וכוס שני משלשל, וכוס שלישי מנקה את בני מעים עד שאדם מוציאם צלולים כדרך שהכניסם: **וכוס של עקרון.** לוקחין שרף אילן שקורין לו בערבי זא"ג אלכסנדרי"א, ועשב שקורין לו עשב"א אלסדו"ר, פרוש עשב של שמחה, וכרפס, וכותשין אותן ונותנין את עפרן ביין. והאשה זבה שתשתה מהן שלשה כוסות תרפא: **מפני שהן לירוקה.** בעל חלי הנקרא ירקון, אם ישתה מהן ירפא מחלי הירקון, אבל ישאר עקר ולא יוליד, ולכך נקרא כוס עקרון: **לצמאו.** אם אינו חולה:

פרק יד - משנה ד

לא יגמיע את החמץ. ויפלט, דמוכחא מלתא דלרפואה הוא [ט]. ואם מגמיע
ובולע שפיר דמי [י]: לא יסוד בהם יין וחמץ. דאין אדם סד מהן אלא
לרפואה: אבל לא שמן ורד. לפי שדמיו יקרים ומוכחא מלתא דלרפואה
קעביד: שכן דרפון לסוד. בלא מכה: רבי שמעון אומר כו'. ואין הלכה
כרבי שמעון [יא]:

פרק טו

פרק טו - משנה א

אלו קשרים. קשר הגמלים. שנוקבים לגמל בחטמו ונותניו בו רצועה
וקושרים אותה קשר עולם. וכמו כן נוקבים בראש הספינה נקב ונותניו
בו חבל וקושרין אותו קשר של קימא שאינו מתירו לעולם. והוי דומיא
דקושרי חוטי יריעות הנפסקים במשכן. וקשר של קימא ואינו מעשה
אמן, או מעשה אמן ואינו של קימא, פטור אבל אסור, ואינו חייב עד שיהא
של קימא ומעשה אמן. ושאינו של קימא ולא מעשה אמן מתר לכתחלה:
וכשם שחייב על קשורו כד חייב על התרו. שכן צידי חלזון היו נצרכין
לפרקים להתיר קשרי רשתות הקימים כדי לקצרו או להרחיבו: שייכול
להתירו. דלא הדקיה: אין חייבין עליו. ואפלו עשאו לקימא. ואין הלכה
כרבי מאיר:

פרק טו - משנה ב

יש לך קשרים שאין חייבים עליהם. חטאת, כמו שחייבים על קשר גמלים
וקשר של ספנים, אלא פטור אבל אסור. ולא נזכרו קשרים הללו במשנה.
ובגמרא מפרש כגון רצועה ארפה שקושרים בטבעת שבחטם הנאקה,

וּכְמוֹ כֵן חָבַל אַרְדָּן שְׁקוּשָׁרִים בְּחָבַל הָעֲשׂוּי כַּמִּין טַבַּעַת הַתְּלוּי בְּנֶקֶב
שֶׁבְּרֹאשׁ הַסְּפִינָה, וּפְעָמִים מְנִיחָה שָׁם שְׁבוּעַ וּשְׁבוּעִים וּמִתִּירָהּ. וְכֵן כָּל קֶשֶׁר
שֶׁשְׁקוּשָׁרִים אוֹתוֹ לַעֲמֹד כֶּדָּ זְמַן יָדוּעַ, לֹא שִׁיחִיָּה קִים לְעוֹלָם, אִין חִיבִין
עָלוּ: **קוּשֶׁרֶת אִשָּׁה מִפְתַּחֵי חֲלוּקָהּ**. כַּעֲיִן לְשׁוֹנוֹת לְכָאן וּלְכָאן, וְקוּשָׁרִים
שֶׁל יָמִין בְּכֶתֶף שְׂמָאל וְשֶׁל שְׂמָאל בְּכֶתֶף יָמִין, דְּכִיּוֹן דְּכָל יוֹמָא שְׂרִי לִיה
לֹא דְמִי לְקֶשֶׁר שֶׁל קִימָא וּמִתֵּר לְכַתְּחִלָּה **[ב]**: **סְבִכָּה**. מְגַבַּעַת שְׁעַל הָרֹאשׁ
עֲשׂוּיָה כַּעֲיִן רֶשֶׁת: **פְּסִיקָא**. אֲזוֹר רַחֵב וְחוּטִין תְּלוּיִין בְּרֹאשׁוֹ לְקֶשֶׁרוֹ בְּהוֹן:
וְנוֹדוֹת יִין. שֶׁל עוֹר שְׁכוּפְפִין פִּיהֶם וְקוּשָׁרִין אוֹתָן. וְאָף עַל גַּב דְּאִית לָהּ
תְּרַתֵּי אִיסְרִי **[ו]**, וְלֹא אֲמָרִינְן חֵד מְנִיחוֹ בְּטוּלֵי מְבַטֵּל לָהּ וְהוּי קֶשֶׁר שֶׁל
קִימָא: **וּקְדָרָה שֶׁל בֶּשֶׂר**. פְּעָמִים שְׁקוּשָׁר בְּהַ בְּגַד סָבִיב לְפִיָּהּ. וְאָף עַל פִּי
שֵׁישׁ לָהּ דְּדִין שִׁיכּוּלִין לְהוֹצִיא הַמָּרְק מֵהוֹן בְּלֹא הִתֵּר הַקֶּשֶׁר, אֲפִלּוּ הִכִּי לֹא
הוּי קֶשֶׁר: **קוּשָׁרִין לְפָנֵי בְּהֵמָה**. חָבַל בְּרַחֵב הַפֶּתַח לְנַעַל בְּפָנֶיהָ שֶׁלֹּא תִצָּא.
וְכֵן הִלְכָה **[ח]**: **קוּשָׁרִין דְּלִי בְּפִסִּיקָא**. עַל פִּי הַבּוֹר, שִׁיחִיָּה קֶשֶׁר וְתְלוּי
שָׁם, דְּפִסִּיקָא לֹא מְבַטֵּל לִיה הֵתָם: **אֲבַל לֹא בְּחָבַל**. דְּמְבַטֵּל לִיה הֵתָם וְהוּי
קֶשֶׁר שֶׁל קִימָא: **רַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר**. לֹא הִתִּיר רַבִּי יְהוּדָה אֶלָּא בְּחָבַל שֶׁל
גְּרָדִי **[ט]** שֶׁצָּרִיד לּוֹ לְמַלְאכְתּוֹ וְלֹא מְבַטֵּל לִיה הֵתָם, וְרַבֵּנּוּ סָבְרִי אִי שְׂרִית
לִיה חָבַל שֶׁל גְּרָדִי יִקְשֶׁר נְמִי בְּשֶׂאֵר חָבָלִים, דְּחָבַל בְּחָבַל מִיחְלָף. וְהִלְכָה
כַּחֲכָמִים:

פרק טו - משנה ג

מְקַפְּלִין אֶת הַכְּלִים. בְּגָדִים שֶׁפּוֹשְׁטוֹן מְקַפְּלוֹן אֲפִלּוּ אַרְבָּעָה וְחִמְשָׁה פְּעָמִים
כְּדִי לְחַזֵּר וּלְלַבֵּשׁם בּוֹ בַּיּוֹם, וְלֹא שֵׁנוּ אֶלָּא בְּאֶדָם אֶחָד, אֲבַל בְּשֵׁנֵי בְּנֵי אָדָם
לֹא, שְׁנָרְאִים כַּמִּתְקַנִּין. וּבְאֶדָם אֶחָד נְמִי לֹא אֲמָרוֹן אֶלָּא בְּבִגְדֵים חֲדָשִׁים
שֶׁהֶם קֶשֶׁים וְאִינּוֹן מִמֵּהָרִים לְקַמֵּט, אֲבַל יִשְׁנִים קְפוּלוֹן מִתְקַנּוֹן טַפִּי וּמַחְזִי
כַּמִּתְקַן, וּבְחֲדָשִׁים נְמִי לֹא אֲמָרוֹן אֶלָּא בְּלִבְנִים, אֲבַל צְבוּעִים לֹא,
שֶׁהַצְּבוּעִים קְפוּלוֹן מִתְקַנּוֹן בְּיוֹתֵר. וּבְלִבְנִים נְמִי לֹא אֲמָרוֹן אֶלָּא שְׂאִין לוֹ
בְּגָדִים אַחֲרִים לְהַחְלִיף, אֲבַל יֵשׁ לוֹ בְּגָדִים אַחֲרִים לְהַחְלִיף לְכַבוֹד שְׁבַת
אֲסוּר לְקַפֵּל: **מִיּוֹם הַכְּפוּרִים לְשַׁבַּת**. כְּשֶׁחָל יוֹם הַכְּפוּרִים לְהִיּוֹת בְּעֶרֶב
שַׁבַּת **[יב]**, לְפִי שֶׁשַׁבַּת חֲמוּר **[יג]** מִיּוֹם כְּפוּר: **וְשֶׁל יוֹם הַכְּפוּרִים אִינּוֹן קָרְבִין
בְּשַׁבַּת**. דְּהוּי כְּעוֹלַת חֵל בְּשַׁבַּת: **רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר**. שְׁוִין הוּן **[טו]** וְאִין קָרְבָנוֹ
שֶׁל אֶחָד מֵהוֹן קָרֵב בְּחִבְרוֹ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פרק טז - משנה א

כָּל פְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ. אֶפְלוּ נְבִיאִים וּכְתוּבִים, מְצִילִין אוֹתָן מִחֲצַר שְׁנַפְלָה בּוֹ הַדְּלָקָה לְחֲצַר אַחֲרַת שְׁבָאוֹתוֹ מְבוּי, אֶף עַל פִּי שְׁלֹא עָרְבוּ [א]. וְהוּא שִׁיְהִיו כְּתוּבִים בְּכֶתֶב אֲשׁוּרִי וּבְלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ: **בֵּין שְׁקוּרִין בְּהוֹ**. כְּגוֹן נְבִיאִים, שְׁמִפְטִירִין בְּהוֹ בְּשֶׁבֶת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת: **בֵּין שְׁאִין קוּרִין בְּהוֹ**. כְּגוֹן כְּתוּבִים, דְּאֶף יַחֲדִים אִין קוּרִין בְּהוֹ בְּשֶׁבֶת מִפְּנֵי בְּטוּל בֵּית הַמְּדֻרָשׁ כְּדִלְקָמוֹ, שֶׁהִיוּ דוֹרְשִׁים לָעַם בְּשֶׁבֶת וּמוֹרִין לְהוֹ הַלְכוֹת אֲסוּר וְהִתֵּר, לְפִי שְׁכָל יְמוֹת הַחֹל הֵם עֲסוּקִים בְּמִלְאכְתּוֹ, וְאֲסוּרוֹ לְקִרְוֹת בְּכְתוּבִים בְּשֶׁבֶת בְּשַׁעַת בֵּית הַמְּדֻרָשׁ מִשּׁוּם דְּמִשְׁכִּי לְבָא וְאֵתוּ לְאִמְנוּעֵי מִלְּשִׁמְעַ הַדְּרָשָׁה: **וְאֶף עַל פִּי שְׁכְּתוּבִים בְּכָל לָשׁוֹן**. וְאִיכָּא לְמֵאן דְּאָמַר דְּלֹא נִתְּנוּ לְקִרְוֹת בְּהוֹ וְאִין מְצִילִין אוֹתָן, אֶפְלוּ הֵכִי טְעוּנִים גְּנִיזָה וְאֲסוּר לְהִנְיָח בְּמִקּוּם הַפְּקָר: **לְמָבוּי שְׁאִינוּ מִפְּלֵשׁ**. שֵׁישׁ לוֹ שְׁלֵשׁ מַחְצוֹת וְלַחֵי אֶחָד בְּרוּחַ רְבִיעִית, זֶה מְבוּי שְׁאִינוּ מִפְּלֵשׁ הָאִמּוֹר כָּאֵן. שְׁלֵשׁ מַחְצוֹת בְּלֹא לַחֵי, זֶהוּ מְבוּי מִפְּלֵשׁ. וְהֵכִי מִפְּרֵשׁ לֵהּ בְּגִמְרָא. וְאִין הֵלְכָה כְּבוֹן בְּתִירָא:

פרק טז - משנה ב

מְצִילִין מִזּוֹן שְׁלֵשׁ סְעֻדוֹת. וְאֶף עַל גַּב דְּבִהֲתֵרָא קָא טָרַח דְּהָא לֹא שָׂרוּ לִיהּ לְאַצּוּלֵי אֶלָּא לְחֲצַר הַמְּעַרְבֵת בְּלִבָּד, אֶפְלוּ הֵכִי לֹא שָׂרוּ לִיהּ לְאַצּוּלֵי טְפִי, מִפְּנֵי שְׁאָדָם בְּהוּל עַל מְמוֹנוֹ וְאִי שְׁרִית לִיהּ אֶתִּי לְכַבּוּיֵי [ג]: **נִפְלָה דְּלָקָה בְּלִילֵי שֶׁבֶת**. קָדָם אֶכִּילָה: **שְׁחֲרִית**. קָדָם סְעוּדָה: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר לְעוֹלָם הוּא מְצִיל**. הוּאִיל וְיוֹמָא בַר הֵכִי הוּא וּבִהֲתֵרָא טָרַח. וְאִין הֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

פרק טז - משנה ג

מצילין סל מלא כפרות. הואיל ובבת אחת הוא מציל מה לי פורתא מה לי טובא: ועגול של דבלה. אף על פי שהוא גדול ויש בו סעודות הרבה: ואם היו פקחים. ויודעים שאם ישאלו שֶׁכֶר כפועלים לאו שֶׁכֶר שֶׁבַת שְׁקָלִי, כִּיּוֹן דִּמְעָקְרָא לָאו אֲדַעְתָּא דְשֶׁכֶר פְּעֵלָה בָּאוּ [ד], עוֹשִׂין עִמּוֹ חֲשָׁבוֹן לְאַחַר שֶׁבַת. וּבִירָא שְׁמַיִם עֲסָקִינוּ, דְּאִף עַל גַּב דְּמַהֲפָקִירָא קָא זְכִי וּמַה שְׁהָצִיל דִּידֵיהּ הָוִי, מְכַל מְקוּם לֹא נִיחָא לֵיהּ דְּלִתְהַנִּי מְאַחֲרִים, דִּידַע דְּעַל כְּרַחֲמֵיהּ אֲפָקִירָה, וּבְחִנָּם נִמְי לֹא נִיחָא לֵיהּ דְּלִטְרַח, הִלְכָּד שְׁקִיל אֲגָרִיהּ:

פרק טז - משנה ד

ולשם הוא מוציא. לתנא קמא לחצר המערבת, ולבן בתירא אפלו לחצר שאינה מערבת: כלי תשמישו. שצריכים לו לאותו היום לסעודה: שמנה עשר פלים. שהוא רגיל ללבש בחל בבת אחת ותו לא [ה]. ואלו הן, הסרביל העליון, ומלבוש שממלאין אותו מוך וצמר גפן בין תפירה לתפירה שקורין בערבי מחשי"א, וחקור רחב שחוגר ממעל למדיו, ובגד צר וקצר שקורין בלע"ז גוני"א, וחקוק שלובש על בשרו שקורין קמיז"א, וחקור שחוגרים עליה, וכובע שבראשו, ומצנפת ושני מנעלים שברגליו, ושני בתי שוקים [ו], ושני בתי ידים שמלבישים אותם על הידים ומכסין בהן הזרועות עד האצילים, ושני רדידים שמתנגב בהן, וטלית קטן שמכסה בו ראשו וכתפיו, וסודר שבצנארו ותלויין שני ראשו לפניו וקורין לו בערבי שי"ד: באו והצילו עמי. שכשם שהוא מציל כך הם מצילים. אבל לעיל אמר באו והצילו לכם, שפעמים שהוא מציל יותר ממה שהם יכולים להציל, כגון שהוא לא סעד והו סעדו [ח], או איפקא:

פרק טז - משנה ה

שדה. עשויה כמין ארון: תבה. קטנה של שלחנים: ומגדל. ארמאריא"ו בלע"ז, ובערבי מנשא"ר, ושלשתן של עץ: מפני שהוא מחרד. ואין האור נאחזת בו, ומציל על כלי עץ שלא ישרף: בין מלאים. מים: שאין יכולין לקבל את האור. מפני שחדשים הם, וסבר רבי יוסי גרם כבוי אסור אפלו במקום הפסד ממון. ואין הלכה כרבי יוסי:

פרק טז - משנה ו

אין אומרים לו פנה. דאמירה לנכרי שבות: ואל תכבה. אין צריך למחות בידו, אלא וניחנו ויכבה, מפני שאין שביתת הנכרי עליהם, דישאל אינו מזקר על שביתת הנכרי כשאינו עבדו:

פרק טז - משנה ז

כופין קערה. של חרס על גבי הנר, ובלבד שלא יכבה. ואף על פי שנוטל כלי להצלת קורה שאינה נטלת בשבת, הא אותיבנא מינה לרבי יצחק דאמר אין כלי נטל אלא לצרף דבר הנטל, ושני לה בצרף למקומו של כלי [יב], דשרי לטלטלו לצרף מקומו: ועל צואה של קטן. לאו צואה של נער קטן קאמר, דהא גרף של רעי הוא ומתר לטלטלו ולהוציאו לאשפה, אלא הכי קאמר ועל צואה של תרנגולים, מפני הקטן שלא יטפח ויתלכלך בה. וכגון שצואה זו מנחת באשפה שבחצר דלא רמיא קמיה ולא גרף של רעי הוא [יג], הלכך אין מתר לטלטלה ולהוציאה, אבל כופין עליה קערה בשביל הקטן שלא יתלכלך: מעשה בא. כפית כלי על עקרב: בערב. שם מקום: חושש אני לו מחטאת. דכיון שלא היה עקרב רץ אחריו חושש אני שמא תיב חטאת משום צידה. ולענין פסק ההלכה אותן בעלי הארס שנושכין וממיתין ודאי, כגון הנחשים השרפים וכלב שוטה, מתר להרגן מיד כשיראה אותן ואפלו שאין רצים אחריו. ואותן שאינן נושכים וממיתין ודאי, אלא פעמים ממיתין ופעמים אין ממיתין, אם רצים אחריו מתר להרגן, ואם אין רצים אחריו כופה עליהם כלי, ואם דרסו והרגו לפי תמו מתר. ולצוד נחש מפני שרוצה לצחק בו, אסור [יד]:

פרק טז - משנה ח

מלא מים. מבור ברשות הרבים: כבש. עושין בספינה גדולה לירד בו מן הספינה ליבשה. ואיצטריך תנא לאשמעינן נר ומים, דאי תנא נר הוה אמינא נר הוא דשרי דליכא למגזר שמא ירבה בשביל ישראל, דנר לאחד נר למאה, אבל מים דאיכא למגזר אסור. ואי אשמעינן מים הוה אמינא

מִיָּס הוּא דְבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל אָסוּר, אָבֵל נֵר אָף עַל גַּב דְּבִשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל כִּיּוֹן
דְּאִיהוּ נְמִי צְרִיךְ לִיָּה שְׂרִי, דְּנֵר לְאַחַד נֵר לְמֵאָה, צְרִיכָא. וְכַבֵּשׂ אָף עַל גַּב
דְּדָמֵי לְנֵר, דְּכַבֵּשׂ לְאַחַד כְּבֵשׂ לְמֵאָה, מְשׁוּם מְעַשָּׂה דְרַבָּן גְּמְלִיאֵל וְזִקְנִים
תְּנָא לִיָּה, דְּמַעֲשָׂה רַב:

יז

פרק

א

משנה

-

יז

פרק

כָּל הַפְּלִים. שְׂיֵשׁ לָהֶן דְּלִתּוֹת [א]: נְטָלִים בְּשַׁבַּת וְדִלְתוֹתֵיהֶן עִמָּהֶן. וְאָף עַל
פִּי שְׁנַתְפָּרְקוּ הַדְּלִתּוֹת מִן הַפְּלִים קִדְּם הַשַּׁבַּת, נְטָלִים בְּשַׁבַּת אֲגַב הַפְּלִים:
וְאִינֵן דּוּמִין לְדִלְתוֹת הַבַּיִת. שְׂאַפְלוּ נִתְפָּרְקוּ בְּשַׁבַּת אִין נְטָלִין, לְפִי שְׂדִלְתוֹת
הַבַּיִת אִינֵן מִן הַמוֹכּוֹן, כְּלוּמַר לֹא נַעֲשׂוּ לְטַלְטוּל:

ב

משנה

-

יז

פרק

קָרְנָס. פְּטִישׁ: הַדְּבִלָּה. לְאַחַר שְׂעֵשְׂאָה עֲגוּלָּה הִיא עֵבָה וְקִשָּׁה וְצְרִיכָה קָרְדִּים
לְחֻתְכָּה: מְגָרָה. כְּעִין סַפִּין אָרְךְ וְיֵשׁ בּוֹ פְּגִימוֹת הַרְבֵּה: לְגֵרֵר בּוֹ אֶת
הַגְּבִינָה. לְחֻתְכָּה וְלְחֻלְקָה לְחֻלְקִים, שְׂעַל יָדֵי פְּגִימוֹתֵיו מְמַהֵר וְחוֹתֵךְ
הַדְּבָר הָעֵב: מְגָרְפָה. לְגֵרֵף בָּהּ הַגְּרוּגְרוֹת מִן הַחֲבִית: רַחַת. לוּחַ שְׂיֵשׁ לָהּ
בֵּית יָד וְשֵׁתֵי דְפָנוֹת וְזוּרִין בָּהּ אֶת הַחֲטָה: וּמְזִלָּה. כְּלִי שְׂיֵשׁ לוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים
וּמְהַפְּכִים בּוֹ אֶת הַקֶּשׁ בְּגֵרֵן: כּוּשׁ. פְּלֵךְ שְׂטוּוֹת בּוֹ הַנְּשִׂים: כְּרִפְרִי. עֵץ שֶׁל
אוּרְגִים וְדוּמָה לְמַחַט שֶׁל סְקָאִין: לְתַחַב בּוֹ. לְאַכַּל בּוֹ תוֹתִים וְכָל מִינֵי פְּרִי
רֵךְ: מַחַט שֶׁל יָד. מַחַט קִטְנָה שְׂתוּפְרִים בָּהּ בְּגָדִים: לְטַל בּוֹ אֶת הַקּוּץ.
שְׂנַכְנַס בְּבִשְׂרוֹ, שְׂמַתֵּר לְטַלוֹ בְּשַׁבַּת, כְּמוֹ שְׂמַתֵּר לְהַפִּיס מוּרְסָא לְהוֹצִיא
מִמֶּנָּה לְחָה, וּבִלְבָד שְׂלֵא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת לָהּ פָּה: וְשֶׁל סְקָאִים. מַחַט גְּדוּל
שְׂתוּפְרִין בָּהּ שְׂקִין: לְפַתַּח בּוֹ אֶת הַדְּלֵת. מִי שְׂאַבְדָּה לוֹ מִפְּתַח:

קנה של זיתים. קנה שעשוי לבדק הזיתים שבמעטן אם נתאסף שמן בתוכו והגיע להיות ראויין לבית הבד: **אם יש קשר בראשו**. כעין פקק שבקנה, מקבל טמאה, לפי שעל ידי שהוא פקוק בקשר משתיר בו מן השמן הזב מן הזיתים, ובדק בו אם הגיע לעצור, והוה ליה בית קבול: **ואם לאו**. שאין בו קשר, אף על פי שהוא חלול אין חללו עשוי לקבל כלום [ג], הלכך הוה ליה פשוטי כלי עץ ואינו מקבל טמאה: **בין כף ובין כף נטל בשבת**. דהא כלי הוא ועשוי להפך בו את הזיתים:

מסר הגדול. מגרה גדולה שנוסרים בה קורות: **ויחד של מחרשה**. כלי גדול העשוי כסכין שבו עושין חריץ של תלם המענה, והנד קפיד עליהו ומיחד להו מקום, דלא חזו למלאכה אחריתי: **כל הכלים נטלים לצרף ושלא לצרף**. הכי קאמר, כל הכלים שמלאכתן להתר, כגון קערות וכוסות, נטלים לצרף גופו ולצרף מקומו של כלי, ושלא לצרף, אפלו שאינו צריך לגופו ולמקומו של כלי אלא לטלטלו מחמה לצל או שלא יגבוהו הגנבים, שרי בכלי שמלאכתו להתר. וכלי שמלאכתו לאסור, כגון מדוכות ורחים וכיוצא בהן, לצרף גופו ולצרף מקומו מתר, מחמה לצל או מפני הגנבים אסור: **רבי נחמיה אומר אין נטלים אלא לצרף**. מפרש בגמרא לצרף תשמיש המיחד לו בלבד, ולא לצרף דבר אחר, ואפלו לצרף גופו, כגון סכין לחתך בו בלבד שרי, ולא לסמך בו את הקערה. ואין הלכה כרבי נחמיה:

מעין מלאכה. איזו מלאכה שתהיה, ואפלו אינה מעין מלאכתן הראשונה: **לצוק לתוכן מקפה**. עבה, דומיא דעסה מערבת במים. ולא פליגי אלא בנשברו בשבת, אבל נשברו מערב שבת כלי עלמא מודים

דְּנִטְלִים אֶפְלוּ אִין עוֹשִׁין מַעֲיִן מְלֹאכְתָּן הָרֵאשׁוֹנָה [ד]. וְאִין הִלְכָה כְּרַבֵּי יְהוּדָה:

פרק יז - משנה ו

הָאָבֹן שֶׁבְקְרוּיָהּ. דְּלַעַת יְבִשָּׁה וּמְמַלְאִים בָּהּ מַיִם, וּמִתּוֹךְ שֶׁהִיא קִלְחָה אֵינָה שׁוֹאֵבֶת אֶלָּא צָפָה, וְנוֹתְנִין בָּהּ אָבֹן לְהַכְבִּידָה: **אִם מְמַלְאִין.** בְּקְרוּיָהּ: **וְאִין הָאָבֹן נוֹפֶלֶת.** שֶׁהִדְקוּהָ יָפָה בְּפִי הַקְרוּיָהּ, הִנּוּהּ כְּלִי: **וְאִם לֹא.** הִרִי הִיא כְּשֶׂאֶר אֲבָנִים וְאִין מְטַלְטְלִים אֶת הַקְרוּיָהּ, שֶׁנַּעֲשִׂית בְּסִיס לְאָבֹן שֶׁנוֹשְׂאָתָה: **זְמוּרָה שֶׁהִיא קְשׁוּרָה לְטַפִּיחַ.** לְפָדָּ קָטָן שֶׁשׁוֹאֵבִין בּוֹ מַיִם מִן הַבּוֹר אוֹ מִן הַמַּעַיָן, מְמַלְאִים בּוֹ, דְּשׁוֹנָא לְהַדּוּ זְמוּרָה כְּלִי:

פרק יז - משנה ז

פִּקְק הַחֲלוּן. כְּגוֹן לוּחַ וּמָסָךְ אוֹ שֶׂאֶר כָּל דְּבַר שֶׁסּוֹתְמִים בּוֹ הַחֲלוּן: **וְתַלּוּי.** שֶׁאִינוֹ נִגְרָר בְּאֶרֶץ: **וְאִם לֹא אִין פּוֹקְקִין בּוֹ.** שֶׁאִם נִגְרָר עַל גְּבִי קְרָקַע כְּשֶׁהוּא שׁוֹמְטוֹ מֵעַל הָאֶרֶץ לְסוֹתָם בּוֹ, מִחֲזִי כְּמוֹסִיף עַל הַבְּנָן, וְסָבַר רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר אִין מוֹסִיפִין עַל אֲהֵל עֲרָאִי בְּשֶׁבֶת: **בֵּין כָּדָּ וּבֵין כָּדָּ.** בֵּין קְשׁוּר בֵּין אִינוֹ קְשׁוּר פּוֹקְקִין בּוֹ, הוּאִיל וְהִיָּה מוּכָן מֵאֶתְמוֹל לְכָדָּ, דְּסָבְרִי רַבְּנָן מוֹסִיפִין עַל אֲהֵל עֲרָאִי בְּשֶׁבֶת. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים [ו]:

פרק יז - משנה ח

בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים בְּכִסּוּי קְרָקַע. בְּגִמְרָא קְאָמַר דְּבִכְסוּי כְּלִים כְּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דְּשָׂרִי אַף עַל גַּב דְּלִית לְהוּ בֵּית אַחִיזָה, וּבְכִסּוּי קְרָקַעוֹת כְּגוֹן כְּסוּי שֶׁל בּוֹר וְדוֹת כְּלִי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי דְּאָסוּר אִי לִית לְהוּ בֵּית אַחִיזָה [ז]. כִּי פְּלִיגִי בְּכִסּוּי כְּלִים הַמְּחַבְּרִים לְקְרָקַעוֹת, מִרְסָבַר כְּקְרָקַעוֹת דְּמִנָּן, וּמִרְסָבַר לֹא כְּקְרָקַעוֹת דְּמִנָּן. וְהִלְכָה כְּחַכְמִים, שֶׁהַמְּחַבֵּר לְקְרָקַע הִרִי

פרק

יח

פרק

יח

משנה

א

מִפְּנֵי. אִם צָרִיךְ לְמִקּוֹמָן לְהוֹשִׁיב שָׁם אֹרְחִין לְהִסָּב בְּסֵעוּדָה אוֹ תַלְמִידִים לְשִׁמְעַה הַדְרָשָׁה, וְדוֹקָא לְדַבֵּר מִצְוָה שְׂרִי וְלֹא חִיְשִׁינָן לְטִירְחָא דְשַׁבַּת: **אַרְבַּע וְחֲמֵשׁ.** לֹאוּ דוֹקָא, דְּאִי בְּעֵי אֶפְלוּ טוֹבָא נְמִי **[א]**: **אַבְל לֹא אֵת הָאוֹצָר.** כְּלוּמַר וּבִלְבָד שְׁלֹא יִגְמַר אֵת הָאוֹצָר כְּלוּ עַד שְׁיִגִיעַ לְקַרְקַעִיתוֹ, דְּלִמָּא אֵתִי לְאֲשׁוּוּיֵי גַמּוּת: **מִפְּנֵי תְרוּמָה טְהוּרָה.** וְאֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל דְּלֹא חִזְיָא לִיהּ יוֹכֵל לְטַלְטְלָה וּלְפִנּוּתָהּ, כִּינּוּ דְחִזְיָא לְכַהֵן: **וּדְמָאִי.** דְּחִזְיָא לְעַנְיִים, כְּדַתְנָן מֵאֲכִילִין אֵת הָעַנְיִים דְּמָאִי, וְאִי בְּעֵי הוּא מִפְקִיר לְנַכְסִיָּה וְהוּי עַנְי וְחִזְיָא לִיהּ, הִשְׁתָּא נְמִי חִזְיָא לִיהּ **[ג]**: **וּמַעְשָׁר רֵאשׁוֹן שְׁנַטְלָה תְרוּמָתוֹ.** שְׁנַטְלָה מִמְּנֵי תְרוּמַת מַעְשָׁר וְלֹא נְטָלָה מִמְּנֵי תְרוּמָה גְדוּלָה, כְּגוֹן שְׁהַקְדִּים בְּן לִוִי וְלִקַּח הַמַּעְשָׁר בְּשַׁבָּלִין דְּעַדִּין לֹא חָלָה עָלֶיהָ חוּבַת תְרוּמָה, שְׂאִין הַדְגָן חֵיב בְּתְרוּמָה גְדוּלָה עַד שְׂיִתְמַרְח בְּכָרִי, וְזֶה שְׁהַקְדִּים וְלִקַּח הַמַּעְשָׁר בְּשַׁבָּלִין אֵינוֹ מִפְרִישׁ אֶלָּא תְרוּמַת מַעְשָׁר בִּלְבָד, וּמִתַּר בְּאֲכִילָה אִף עַל פִּי שְׁלֹא הִפְרִישׁוּ מִמֶּנָּה תְרוּמָה גְדוּלָה: **וּמַעְשָׁר שְׁנִי וְהַקְדָּשׁ שְׁנַפְדוּ.** שְׁפָדוּ אוֹתָן הַבְּעָלִים וְנָתְנוּ אֵת הַקָּרוֹן וְלֹא נָתְנוּ אֵת הַחֲמֵשׁ, וְשִׁמְעִינָן מִהֶכָּא שֶׁהֵם פְּדוּיִין וְהַחֲמֵשׁ הוּי מְלוּה גַבִּי בְּעָלִים: **אַבְל לֹא אֵת הַטָּבֵל.** וְאֶפְלוּ טָבֵל דְרַבְּנָן, כְּגוֹן הַזְּרוּעַ בְּעַצִּץ שְׂאִינוֹ נְקוּב: **וְלֹא אֵת מַעְשָׁר רֵאשׁוֹן שְׁלֹא נְטָלָה תְרוּמָתוֹ.** אִם הַקְדִּים בְּן לִוִי וְלִקַּח הַמַּעְשָׁר אַחַר שְׁנִתְמַרְחָה הַתְּבוּאָה בְּכָרִי קָדָם שֶׁהִפְרִישׁוּ מִמְּנֵי תְרוּמָה גְדוּלָה, וְהִפְרִישׁ מִמְּנֵי תְרוּמַת מַעְשָׁר וְלֹא הִפְרִישׁ תְרוּמָה גְדוּלָה, זֶהוּ מַעְשָׁר רֵאשׁוֹן שְׁלֹא נְטָלָה תְרוּמָתוֹ הָאִמּוּר כָּאן, שְׁכִינּוּ שְׁנִתְמַרְחָה בְּכָרִי וְנִתְחַיְבָה בְּתְרוּמָה, כְּשִׁלּוּקַח הַמַּעְשָׁר רֵאשׁוֹן אִף עַל פִּי שֶׁמִּפְרִישׁ מִמְּנֵי תְרוּמַת מַעְשָׁר, כֹּל זְמַן שְׁלֹא הִפְרִישׁ מִמְּנֵי תְרוּמָה גְדוּלָה טָבֵל הוּי וְאִסוּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבַּת: **וְלֹא מַעְשָׁר שְׁנִי וְהַקְדָּשׁ שְׁלֹא נִפְדוּ.** כְּגוֹן שְׁנַפְדוּ אֲבָל לֹא נִפְדוּ כְּהִלְכָה, כְּגוֹן שְׁפָדָה הַמַּעְשָׁר שְׁנִי עַל גְרוּטָאוֹת שֶׁל כֶּסֶף, וְאִין מַעְשָׁר שְׁנִי נִפְדָּה אֶלָּא בְּמַעוֹת שֵׁישׁ עָלֵיהֶם צוּרָה דְכָתִיב (דְּבָרִים יד) וְצָרַתְּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ. וְהַקְדָּשׁ אֵינוֹ נִפְדָּה בְּקַרְקַע **[ה]** דְכָתִיב (ויקרא כז) וְנָתַן אֵת הָעֶרְכָּד בַּיּוֹם הַהוּא, דְּבַר הַנְּתָן מִיָּד לְיָד: **לוּף.** מִין קְטַנִּית שְׂאִינוֹ רְאוּי חֵי אֶפְלוּ לְבַהֲמָה. וְרַמְבַּ"ם פִּרְשׁ מִין מְמִינֵי הַבְּצָלִים: **לְעוֹרְבִין.** כְּגוֹן עֲשִׂירִים

שְׁמַגְדִּילִים עוֹרְבִים לְגַדְלָהּ. וְאִין הִלְכָה כְּרָבֵן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

פרק יח - משנה ב

חבילי. אַגְדוֹת: זָרְדִים. עֲנִפֵי הָאֵילָן לַחִים שְׁמֹזְרָדִין אוֹתָם לְמֵאֶכֶל בְּהֵמוֹת
{ז}: **כּוֹפִין אֶת הַסֵּל לְפָנֵי הָאֶפְרוּחִים.** וּמִבֵּטֵל כְּלֵי מֵהֵיכָנוּ לֹא הָיוּ, שְׂאִין
הָאֶפְרוּחִים עוֹמְדִים עָלָיו. וְהָאוֹמֵר אֵין כְּלֵי נֶטֶל אֶלָּא לְצַרְדָּ דְּבַר הַנֶּטֶל,
מוֹקִי לְמַתְנִיתִין בְּצַרְיָד לְמִקוֹמוֹ שֶׁל כְּלֵי: **שְׁבַרְחָה.** מִן הַבַּיִת: **דוֹחִין אוֹתָהּ.**
בְּיָדִים: **עַד שְׁתַּכְנִס.** וְדוֹקָא דוֹחִין, אֲבָל לֹא מְדַדִּין, לְפִי שֶׁהַתְּרַנְגְלַת מְגַבְהַת
עֲצָמָה מִן הָאֶרֶץ וְנִמְצָא שֶׁהוּא מְטֻלְטֵלָה. אֲבָל אֲוֹזִין וְשָׂאֵר עוֹפוֹת מְדַדִּין
{ט}: **מְדַדִּין עֲגָלִים.** אוֹחִז בְּצִנְאָרוֹ וּבְצַדְדֵי וְגוֹרְרוֹ וּמְסִיעוֹ וּמִנְעֵנֶע לֹו רְגָלָיו:
וְהָאִשָּׁה מְדַדָּה אֶת בְּנָהּ. אוֹחִזְתָּו בְּזֵרוּעָיו מֵאֲחוֹרָיו וְהוּא מְנִיעַ רְגָלָיו
וְהוֹלֵךְ: **שְׁנוּטֵל אַחַת וּמְנִיחַ אַחַת.** כְּשֶׁהַתֵּינוֹק מְנִיעַ אֶת רְגָלָיו מְנִיחַ אַחַת
וּמְגַבְיָהּ אַחַת: **אֲבָל גּוֹרֵר אֶסוּר.** שְׁנוּשְׂאָתוֹ. וְכֹל מְקוֹם שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה
אֵימְתִי בַּמִּשְׁנָה לֹא בָּא לְחַלֵּק אֶלָּא לְפָרֵשׁ דְּבַרֵי חֲכָמִים, הַלְפָד הַלְכָתָא
כְּתוּבָה:

פרק יח - משנה ג

אֵין מִיִּלְדִין. אֵין מוֹשְׁכִין הַוֹלָד מִן הָרַחֵם בְּיוֹם טוֹב, דְּאֵיכָּא טְרַחָא יְתִירָא:
אֲבָל מְסַעְדִין. אוֹחִז אֶת הַוֹלָד שְׁלֹא יִפֹּל לָאֶרֶץ: **חֲכָמָה.** מִיִּלְדַת בְּקִיָּאָה:
מְמַקּוֹם לְמַקּוֹם. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לְאֶסוּר תַּחֲוּמִים: **וּמַחְלִלִין עָלֶיהָ אֶת**
הַשֶּׁבֶת. מְשַׁעָה שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר וּמִתְחִיל הַדָּם לְהִיּוֹת שׁוֹתֶת עַד
כָּל שְׁלֹשָׁה יָמִים אַחֵר שְׁיִלְדָהּ, בֵּין אִמְרָה צְרִיכָה אֲנִי בֵּין לֹא אִמְרָה צְרִיכָה
אֲנִי מַחְלִלִין. מְשַׁלְשָׁה וְעַד שִׁבְעָה, אִמְרָה צְרִיכָה אֲנִי מַחְלִלִין, לֹא אִמְרָה
צְרִיכָה אֲנִי אֵין מַחְלִלִין. מְשַׁבְעָה וְעַד שְׁלֹשִׁים, אִפְלוּ אִמְרָה צְרִיכָה אֲנִי אֵין
מַחְלִלִין, אֲבָל עוֹשִׂים צְרִיכָה עַל יְדֵי נְכָרִי מְפָנִי שֶׁהִיא כְּחוֹלָה שְׂאִין בּוֹ
סַכְנָה, וְדַבֵּר שְׂאִין בּוֹ סַכְנָה עוֹשִׂין צְרִכָיו עַל יְדֵי נְכָרִי: **וְקוֹשְׁרִים הַטְּבוּר.**
שֶׁל וְלָד שֶׁהוּא אֶרֶץ, וְאִם לֹא יִקְשְׁרוּהוּ וְיִכְרְכוּהוּ יִצְאוּ מֵעִיו. אֲבָל אֵין
כּוֹרְתִין אוֹתוֹ בְּשֶׁבֶת לְדַבְרֵי תֵנָא קַמָּא: **רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אֵף חוֹתְכִין.** וְהִלְכָה
כְּרַבִּי יוֹסִי שְׁחוֹתְכִין אוֹתוֹ וּמְנַקִּים אוֹתוֹ וְנוֹתְנִין עָלָיו אֲבָק הַדָּס וְכִיּוֹצֵא
בוֹ: **וְכֹל צְרִכֵי מִלָּה עוֹשִׂין בְּשֶׁבֶת.** וְלִקְמוֹן בְּאֵידָד פְּרָקָא מְפָרֵשׁ לְצַרְכֵי מִלָּה
מֵאִי:

פרק יט - משנה א

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם לֹא הֵבִיא כָּלִי. אֲזַמְל לְמוֹל אֶת הַתֵּינוֹק [א]: מְבִיאוּ בַשַּׁבָּת מַגְלָה. לְהוֹדִיעַ שְׁחֲבִיבָה מְצוּהָ זֶה, שְׁמַחֲלָלִים עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת: וּבִסְכָּנָה. שְׁגָזְרוּ גִזְרָה עַל הַמִּילָה: מְכַסְּהוּ עַל פִּי עֵדִים. שֶׁיַּעֲיִדוּ שְׁאֲזַמְל שֶׁל מְצוּהָ הוּא מְבִיא, וְלֹא יִחְשְׁדוּהוּ שֶׁהוּא נוֹשֵׂא שְׂאֵר חֲפָצָיו: וְלַעֲשׂוֹת בְּרוֹזֵל. כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֲזַמְל לְמִילָה: כֹּל מְלֹאכָה שְׂאֵפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ. כְּגוֹן מְכַשְׂרֵי מִילָה, הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָן מֵעֶרֶב שַׁבָּת אֵין דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, וּפְלִיג אֲדַרְבֵּי אֱלִיעֶזֶר: שְׂאֵי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת. כְּגוֹן מִילָה עֲצָמָה שְׂאֵי אֶפְשָׁר לָהּ לַעֲשׂוֹת, דְּזַמְנָהּ בְּשִׁמְיָנִי, דּוֹחָה שַׁבָּת. וְהִלְכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

פרק יט - משנה ב

מוֹהֲלִין. חוֹתֵדֵךְ אֶת הָעֶרְלָה: וּפּוֹרְעִין. הָעוֹר הַמְּכַסֶּה רֹאשׁ הַגִּיד: וּמוֹצְצִים. אֶת הַדָּם, וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה חֲבוּרָה, שְׂאֵין הַדָּם נִתְקַם מִחֲבוּרוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי מְצִיצָה: אִסְפְּלִנִית. תַּחֲבֹשֶׁת: לוֹעֵס בְּשֵׁנָיו. דְּכֹל מָה דְאֶפְשָׁר לְשִׁנוֹת מְשֻׁנָּה: אִם לֹא טָרַף יַיִן וְשִׁמּוֹן. רְגִילִים הֵיוּ שֶׁהֵיוּ טוֹרְפִים בְּקַעְרָה יַיִן וְשִׁמּוֹן וּמֵעֶרְבִין אוֹתָן יַחַד לְרַפּוּאָה עַל הַמִּילָה, כְּדָרְדֵךְ שְׁטוֹרְפִים בִּיְצִים בְּקַעְרָה: חֲלוּק. חֲתִיכָה שֶׁל בָּגַד נְקוּבָה, וּמְכַנִּיסִין הַמִּילָה בְּאוֹתוֹ הַנְּקֵב כְּדֵי שֶׁלֹּא יִחְזַר הָעוֹר וַיְכַסֶּה אֶת הַגִּיד: לֹא הִתְקִין. לֹא הִזְמִין: כּוֹרֵךְ עַל אֲצָבָעוֹ. דָּרְדֵךְ מְלָבוֹשׁ לְשִׁנוֹתוֹ מְדָרְדֵךְ הוֹצָאָה בְּחַל: אֶפְלוֹ מִחֲצַר אַחֲרָת. לֹא מִיַּבְעֵינָא מִבֵּית לְבֵית בְּאוֹתוֹ חֲצַר אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא עֲרְבוּ, אֶלָּא אֶפְלוֹ לְחֲצַר אַחֲרָת שְׂאֵינָה מֵעֶרְבַת עִמָּהֶם:

מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן. הָאֵי מְרַחֲצִין לָאוּ כְּדַרְכוֹ הוּא, דְּתַנָּא סִיפָא לְפָרוּשֵׁי רִישָׁא כִּיצַד מְרַחֲצִין כְּגוֹן לְזַלְף בִּיד, אֲבָל בְּכָלִי אֶפְלוּ לְזַלְף אָסוּר, וְכָל שְׂכָן לְרַחֵץ כְּדַרְכוֹ: רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה כּוֹי'. פְּלִיג אֲתַנָּא קַמָּא וְסָבַר מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן כְּדַרְכוֹ בֵּין לְפָנֵי הַמַּיְלָה בֵּין לְאַחַר הַמַּיְלָה, וּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְמַיְלָה נִמְי בֵּין בְּחַמִּין שְׁהוּחֵמוּ בְּעָרְב שַׁבַּת בֵּין בְּחַמִּין שְׁהוּחֵמוּ בְּשַׁבַּת עֲצֻמוֹ, דְּסַפְנַת נִפְשׁוֹת הִיא, וְהִלְכָה כְּרַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: סַפְק. בֶּן שְׁמֹנֶה חֲדָשִׁים סַפְק בֶּן תִּשְׁעָה. דָּאֵי בֶן שְׁמֹנֶה כְּאָבֹן בְּעַלְמָא הוּא וְאִין מֵילְתוֹ דּוּחָה שַׁבַּת: וְרַבִּי יְהוּדָה מְתִיר בְּאַנְדְּרוּגִינוֹס. מְדַכְתִּיב (בְּרַאשִׁית טז) הַמּוֹל לְכֶם כָּל זָכָר לְרַבּוֹת אֲנֵדְרוּגִינוֹס. וְתַנָּא קַמָּא, עָרְלָתוֹ כְּתִיב, מִי שֶׁהוּא כָּלוּ עָרֵל, יֵצֵא זֶה שְׁחָצִיו נִקְבָּה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי תִינוּקוֹת וְכוּ'. פְּלִיגִי אֲמוּרָאֵי בְּגִמְרָא בְּגֵרְסַת מְשָׁנָה זוֹ, וְהִגְרָסָא שְׁתַּפְּסוּ רַבּוֹתֵי עֶקֶר כֶּךָ הִיא, מִי שֶׁהָיוּ לוֹ שְׁתֵּי תִינוּקוֹת, אֶחָד לְמוֹל אַחַר שַׁבַּת וְאֶחָד לְמוֹל בְּשַׁבַּת, וְשָׁכַח וּמַל אֶת שֵׁל אַחַר שַׁבַּת בְּשַׁבַּת, חָיִב. אֶחָד לְמוֹל בְּעָרְב שַׁבַּת וְאֶחָד לְמוֹל בְּשַׁבַּת, וְשָׁכַח וּמַל אֶת שֵׁל עָרְב שַׁבַּת בְּשַׁבַּת, רַבִּי אֱלֵעָזָר מְחַיֵּב חֲטָאֵת וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. וְהָכִי פְּרוּשָׁה, שָׁכַח וּמַל אֶת שֵׁל אַחַר הַשַּׁבַּת בְּשַׁבַּת חָיִב לְדַבְּרֵי הַכֹּל, שֶׁהָרִי טָעָה בְּדַבֵּר מִצְוָה וְלֹא עָשָׂה מִצְוָה כְּשֶׁהִקְדִּים וּמַל אֶת שֵׁל אַחַר הַשַּׁבַּת בְּשַׁבַּת, וּבִהָא אֶפְלוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מוֹדָה: אֶחָד לְמוֹל בְּשַׁבַּת וְאֶחָד לְמוֹל בְּעָרְב שַׁבַּת וְשָׁכַח וּמַל אֶת שֵׁל עָרְב שַׁבַּת בְּשַׁבַּת, רַבִּי אֱלֵעָזָר מְחַיֵּב חֲטָאֵת. דְּמַיְלָה שֵׁלֵא בְּזִמְנָה אֵינָה דּוּחָה שַׁבַּת. וְאִף עַל גַּב דְּטָעָה בְּדַבֵּר מִצְוָה שֶׁהִיא טְרוּד בְּאוֹתוֹ שֵׁל שַׁבַּת וּמִתּוֹךְ כֶּךָ טָעָה בְּזָה, וְאִף בְּזָה עָשָׂה מִצְוָה שֶׁהָרִי רָאוּי הוּא לְמוֹל אֶלְאָ שְׂאִינּוּ דּוּחָה שַׁבַּת, סְבִירָא לִיה לְרַבִּי אֱלֵעָזָר טָעָה בְּדַבֵּר מִצְוָה וְעָשָׂה מִצְוָה שְׂאִינָה דּוּחָה אֶת הַשַּׁבַּת חָיִב: וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. דְּסְבִירָא לִיה טָעָה בְּדַבֵּר מִצְוָה וְעָשָׂה מִצְוָה שְׂאִינָה דּוּחָה אֶת הַשַּׁבַּת פְּטוּר, כִּינּוּ דְּסְבוּר הִיא שְׁבַרְשׁוֹת בֵּית דִּין הוּא עוֹשָׂה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

נולד בין השמשות נמול לתשעה. שהרי יום שמיני של מחר הוא נמול, ושמה בין השמשות יום הוא ונמול לתשיעי. היה היום ערב שבת אי אפשר למולו בשבת הבא, דשמה תשיעי הוא והוא לה מילה שלא בזמנה ואינה דוחה שבת, וצריך להמתין עד לאחר השבת שהוא עשירי: **חל יום טוב להיות אחר השבת**. אין מילה שלא בזמנה דוחה אותו, ונמול לאחד עשר: **שני ימים טובים של ראש השנה**. דקדשה אחת הו, ואין מילה שלא בזמנה דוחה את יום טוב השני של ראש השנה, נמול לשנים עשר: **עד שיבריא**. ויעברו עליו שבעה ימים שלמים מעת לעת מיום שהבריא, ואחר כך מלין אותו:

פרק יט - משנה ו

ציצין. כמין נימין של בשר שנשארו מן הערלה: **עטרה**. היא שפה גבוהה המקפת את הגיד סביב, וממנה משפע ויורד לראשו. ובשר החופה את רב העטרה דקתני מתניתין, לא תימא רב הקפה אלא אפלו רב גבהה במקום אחד: **ואינו אוכל בתרומה**. אם כהן הוא, דכהן ערל אסור לאכל בתרומה. נאמר בפסח (שמות י) תושב ושכיר לא יאכל בו, ונאמר בתרומה (ויקרא כב) תושב כהן ושכיר לא יאכל בו, מה פסח אסור לערל {ט}, אף תרומה אסורה לערל: **ואם היה בעל בשר**. שהיה שמן ונראה בשר שלמעלה מערלתו לאחר שנטלה הערלה כלה כאלו אותו בשר חוזר וחופה את הגיד: **מתקנו**. ומשפע באזמל מאותו עבי: **מפני מראית העין**. שלא יהא נראה כערל: **ולא פרע**. לא גלה: **כאלו לא מל**. וישוב ויפרע, ואפלו סלק ידו ממנה. וכל זמן שהוא מתעסק במילה בשבת חותך בין ציצין המעכבין בין ציצין שאין מעכבין. לאחר שסלק ידו, על ציצין המעכבין חוזר, על ציצין שאינן מעכבין אינו חוזר:

פרק כ

רבי אליעזר אומר תולין את המשמרת. שמסננים בה שמרי יין, ומותח את פיה לכל צד בעגול ונעשה כאהל על חלל הכלי. ואף על גב דעביד אהל, שרי ביום טוב, דסבירא ליה לרבי אליעזר מכשירי אכל נפש שאפשר לעשותו מערב יום טוב מתר לעשותו ביום טוב. אבל בשבת [תולה] לכתחלה לא, אבל אם תלויה היא נותנין לתוכה שמרים ומסננין, דאין דרף בורר בכך: אין תולין את המשמרת. דעביד אהל עראי ומחזי כמעשה חל: ואין נותנים לתלויה בשבת. דהוה תולדת בורר או מרקד. והלכה כחכמים:

נותנים מים. בשבת על גבי שמרים הנותנים במשמרת מבעוד יום. כדי שיצלו שיהיו השמרים צלולים ויזוב כל יינם. פרוש אחר על גבי שמרים שנשארו בחבית, וקולטין המים טעם היין [א], ומוציאין אותן בשבת ושותים אותן, ואין בזה משום בורר: את היין [א], מפני הקמחים לבנים שמתהוים בו: בסודרין. המיחדין לכך. וליכא למגזר דלמא סחיט להו, הואיל ועשוין למלאכה זו. והוא שלא יעשה בידו בסודר כמין גמא כפי הכלי כדי שירד היין במדרון, שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל: ובכפיפה מצרית. סל העשוי מצורי הדקל. והוא שלא תהיה הכפיפה גבוהה מקרקעית הכלי התחתון טפח, שלא יעשה אהל עראי [ב]: ונותנים ביצה במסננת. שנתנו בה חרדל להסתנון, שרגילין לתן ביצה טרופה בדברים העכורין והם מתלבנים ומזדבכים על ידה: אנומליון. יין ודבש ופלפליון: לגיון. גדול מכוס וקטן מחבית: הכל לפי האורחים. אם יש לו אורחין מרבין עושה הרבה, בין בשבת בין ביום טוב בין במועד. והלכה כסתנא קמא שעושין ינומולין בשבת כפי מה שהן רוצים:

חלתית. כך שמה בערב, והיא חמה ונוהגין לאכלה במקומות הקרים, ואין שורין אותה בשבת, דמחזי כמעשה חל: את הכרשינין. מציף עליהם מים בכלי לברר פסלתן, שהפסלת צף למעלה: ולא שפין אותן. ביד להשיר פסלתן, דהוה ליה בורר: אבל נותן בתוך הכברה. ואף על פי שפסלתן נופל

לפַעמים דַרְדַּךְ נִקְבֵי הַכְּבֵרָה וְנִמְצָא מִתְבַּרֵּר מֵאֱלֹו: הַתְּבֹן. שֶׁהֵיוּ עוֹשִׂים מִן הַקֵּשׁ שֶׁמִּחֲתִכִּין אוֹתָן בְּמִוְרִיגִים וְנַעֲשֶׂה כָּל זָנֵב הַשְּׂבִלִין תְּבֹן: מִץ. הוּא מִזְקֵן הַשְּׂבִלֵת הָעֲלִיוֹן, וְאֵינוֹ רָאוּי לְמֵאֲכֹל בְּהֵמָה, וְכוּבָרִים אוֹתוֹ בְּכְבֵרָה שֶׁיִּפֹּל הַמִּץ: אֲבָל נוֹטֵל בְּכְבֵרָה וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הָאֲבוּס. וְאִף עַל פִּי שֶׁהַמִּץ נוֹפֵל מֵאֱלֹו, דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מִתָּר כְּרַבִּי שֶׁמְעוֹן:

פרק כ - משנה ד

גוֹרְפִין. בְּשֶׁבֶת אָבוּס שֶׁלְפָנֵי הַשּׁוֹר שֶׁמִּפְטָמִים אוֹתוֹ, שֶׁלֹא יִתְעַרֵּב הָעֶפְרוֹרִית שֶׁבְּאֲבוּס בְּתֵבֶן וּבְשִׁעוֹרִים שְׁנוֹתָנִים לְפָנָיו וַיִּקּוֹץ בְּמֵאֲכֹלוֹ, וּמִסְלָקִין תְּבֹן שֶׁלְפָנָיו לְצַדָּדִים כְּשֶׁהוּא רַב כְּדִי שֶׁלֹא יִדְרֹסֵנוּ בְּרַגְלָיו וַיִּתְלַכְּדָךְ בְּרַעֲי: וְחֲכָמִים אוֹסְרִים. אֶתְרוּיְהוּ קָאִי, אֶחָד גְּרִיפֵת הָאֲבוּס וְאֶחָד תְּבֹן שֶׁלְפָנָיו לֹא יִסְלַקְנוּ לְצַדָּדִים. וְלֹא נִחְלְקוּ רַבִּי דוֹסָא וְחֲכָמִים אֶלֶּא בְּאֲבוּס שֶׁל כָּלִי, אֲבָל בְּאֲבוּס שֶׁל קֶרְקַע הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין גוֹרְפִים, דְּלִמָּא אֲתֵי לְאֲשׁוּוּיֵי גַמּוֹת. וְרַבֵּן גְּזָרוּ אֲבוּס שֶׁל כָּלִי אֲטוּ אֲבוּס שֶׁל קֶרְקַע. וְהִלְכָה כְּחֲכָמִים: נוֹטֵלִים מִלְפָּנֵי בְּהֵמָה זוֹ וְנוֹתְנִים לְפָנֵי זוֹ. וְלֹא אֶמְרִינָן טִלְטוּל דְּלֹא חֲזִי הוּי, אֶלֶּא וְדָאִי חֲזִי, דְּאֵין בְּהֵמָה קֶצֶה בְּמֵאֲכֹל הַנְּטֵל מִלְפָּנֵי חֲבֵרְתָהּ. וְדוֹקָא מִלְפָּנֵי הַחֲמוֹר וְנוֹתְנִין לְפָנֵי הַשּׁוֹר וְכוּיֹצֵא בְּזָה, אֲבָל לֹא מִלְפָּנֵי הַשּׁוֹר וְנוֹתְנִים לְפָנֵי הַחֲמוֹר, שֶׁמֵּאֲכֹל הַשּׁוֹר מְאוּס בְּרִירִין הַיּוֹצְאִים מִפּוֹ וְאֵין הַחֲמוֹר אוֹכֵל מִמֶּנּוּ:

פרק כ - משנה ה

הַקֵּשׁ שֶׁעַל הַמָּטָה. סִתְמָא לְהַסְקָה וּמִקְצָה הוּא, וּבָא לְשַׁכְּבַע עָלָיו וּמִנְעֵנְעוּ כְּדִי שֶׁיְהֵא רַךְ וְצָף לְשַׁכְּבַע עָלָיו: לֹא יִנְעֵנְעוּ בִידּוֹ. דְּמִקְצָה הוּא, אֲבָל מִנְעֵנְעוּ בְּגוּפוֹ בְּכַתְפּוֹ, דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד הוּא וְלֹאוּ שְׁמִיָּה טִלְטוּל: אוֹ שֶׁהִיא עָלָיו כִּר אוֹ סָדִין. דְּגִלֵי דְעֵתִיָּה דְאֶקְצִיָּה לְשַׁכְּיבָה, מַעֲתָה תוֹרֵת כָּלִי עָלָיו: מִכְּבֵשׁ. שְׁנֵי לוֹחוֹת שֶׁמְשִׁימִין בִּינֵיהֶן הַבְּגָדִים לְאַחַר כְּבִיסָתָן וּמֵהֲדַקִּין הַלוּחִם הָעֲלִיוֹן עַל הַבְּגָדִים הַמְּנַחִין בְּלוּחֵם הַתַּחְתּוֹן [ד] כְּדִי שֶׁיְהֵא קְפוּלָן נְאָה: מִתִּירִין. דְּהֵינּוּ לְצַרְדָּךְ שֶׁבֶת לְטַל אֶת הַבְּגָדִים, אֲבָל לֹא כּוּבָשִׁים דְּהֵינּוּ צַרְדָּךְ חַל: וְשֶׁל כּוּבָשִׁים לֹא יִגַּע בּוֹ. מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָשׂוּי לְתַקּוֹן בְּגָדִים וּמֵהֲדַק טְפִי, וְהַתְּרָתוֹ דוֹמָה לְסִתְיָרָה. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

נוטל אדם את בנו. בחצר והאבן בידו ולא אמרינן דמטלטל לאבן: כלפלה. סל: והאבן בתוכה. והוא שיהיו פרות בסל (ב), שאם אין בו פרות נעשה בסיס לדבר האסור ואסור לטלטלו. וצריך נמי שיהיו בתוכו פרות שאם ישליכם בארץ ומאסו, כגון תותים וענבים וכיוצא בהם, אבל אם היו בו פרות כגון אגוזים ושקדים, מנער את הפרות והם נופלים (ג). ופרות הנמאסים נמי כגון תותים וענבים, אם אפשר לסלקם לצדי הכלפלה ולנער האבן לבדה ולהשליכה, אסור לטלטלה עם האבן. ומתניתין אירי כגון שנפחת מצדי הכלפלה (ד) או שוליה והאבן דפן לה, שאי אפשר להשתמש בכלפלה בלא האבן: תרומה טמאה עם הטהורה ועם החליו. אגב הטהורה ואגב החליו. אבל טמאה באנפי נפשה לאו בת טלטול היא: אף מעלין את המדמע באחד ומאה. סאה של תרומה שנפלה במאה סאים של חליו, מתר להעלותה לסאה של תרומה מהן בשבת ויהיו כלן חליו ומתרין לזרים, ולא אמרינן מתקן הוא, דתרומה שנפלה בחליו חשבינן לה כאלו מנחת לבדה ואינה מערבת, וכשעולה באחד ומאה התרומה עצמה שנפלה עולה (ו), הלכך לאו מתקן הוא. ואין הלכה כרבי יהודה:

מטה על צדה. מטה החבית על צדה אם צריך לטל מן היין, והאבן נופלת, ולא יטל אותה בידים: היתה בין החביות. ומתירא שלא תפל האבן על החביות ותשברם, מגביהה לחבית כלה ומסלקה מבין החביות, ושם מטה אותה על צדה: נוער את הכר והן נופלות. כשהוא צריך לפר ואינו צריך למקום הכר, אבל אם צריך למקומו מגביה הכר עם המעות שעליו. ולא אמרו אלא כששכח המעות על הכר מערב שבת, אבל הניחן שם במתפון נעשה הכר בסיס לדבר האסור (ח) ואסור לטלטלו ולא לנער המעות

שְׁעָלֵיו: לְשִׁלְשֵׁת. דָּבַר שֶׁל טְנוּף כְּגוֹן רֶק אוֹ רְעִי אוֹ צוּאָה: מְקַנְחָה
בְּסִמְרֵטוֹט. וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ מַיִם, דְּסִתָּם כֶּר שֶׁל בְּגָד הוּא, וּבְגָד שְׂרִיתוֹ בְּמַיִם
זֶהוּ כְּבוֹסוֹ: הֵיטָה. עַל כֶּר: שֶׁל עוֹר. דָּלְאוּ בֶר כְּבוֹס הוּא: נוֹתֵן עָלֶיהָ מַיִם.
עַד שֶׁתְּכַלֶּה וְתִלְךְ הַלְשִׁלְשֵׁת. אָבֵל כְּבוֹס מִמֶּשׁ לֹא, דְּהוֹאִיל וְסִתָּם כָּרִים
וְכִסְתוֹת רַכִּים נִינְהוּ שְׂיָדָּ בְּהוּ כְּבוֹס בְּעוֹרוֹת רַכִּים, וּמִיָּהוּ שְׂרִיתָן לֹא זֶהוּ
כְּבוֹסוֹן:

פרק כא - משנה ג

בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים מְגַבִּיהִין מַעַל הַשְּׁלַחַן עֲצָמוֹת וּקְלָפִין. בְּגִמְרָא קֵאָמַר
שְׂאִין אָנוּ סוּמְכִים עַל מְשַׁנְתֵּנוּ כְּמוֹת שֶׁהִיא שְׁנוּיָה, אֶלָּא מַחְלֶפֶת הַשְּׂיטָה,
שְׂבִית הַלֵּל אוֹמְרִין מְגַבִּיהִין מַעַל הַשְּׁלַחַן עֲצָמוֹת וּקְלָפִין, וּבֵית שְׂמַאי
אוֹמְרִים מְסַלֵּק אֶת הַטְּבֵלָא שְׂיֵשׁ עָלֶיהָ תּוֹרֵת כְּלִי אָבֵל לֹא יִטְלֹטֵל הָעֲצָמוֹת
וְהַקְּלָפִין בְּיָדִים, דְּבֵית הַלֵּל כְּרַבִּי שְׂמַעוֹן וּבֵית שְׂמַאי כְּרַבִּי יְהוּדָה. וּמִיָּהוּ
לֹא שָׂרוּ בֵּית הַלֵּל אֶלָּא בְּעֲצָמוֹת וּקְלָפִין דְּחִזּוּ לְמַאֲכַל בְּהֵמָה אִף עַל גַּב דְּלֹא
חִזּוּ לְמַאֲכַל אָדָם, אָבֵל אִי לֹא חִזּוּ אִף לְמַאֲכַל בְּהֵמָה מוֹדוּ בֵּית הַלֵּל
דְּאִסוּרִים לְטֹלְטֵל, דְּבִכְהֵאִי גִוְנָא אֶפְלוּ רַבִּי שְׂמַעוֹן מוֹדָה: מַעֲבִירִין מַעַל
הַשְּׁלַחַן פְּרוּרִין פְּחוֹת מַכְזִיָּת. אֶפְלוּ פְּחוֹת מַכְזִיָּת, וְטַעֲמָא כְּדַמְפְּרֵשׁ
בְּסַמוּד, שֶׁהוּן רְאוּיִין לְמַאֲכַל בְּהֵמָה: וְשַׁעַר שֶׁל פּוֹלִין. שְׂרַבִּיטִים שֶׁהַקְּטִנִּית
גְּדֵל בְּהוּ: עוֹר בֵּית אַחִיזָּה. בֵּית אַחִיזָּה שֶׁל עוֹר שְׂיֵאֲחִזְנוּ בוּ: אִין מְקַנְחִין
בוּ. שְׂכָשְׂאוּ חִזּוּ נִסְחָט בֵּין אַצְבָּעוֹתָיו וְהוּי פְּסִיק רִישִׁיהָ וְלֹא יָמוּת, דְּמוֹדָה
בֵּיהָ רַבִּי שְׂמַעוֹן: בֵּין כָּד וּבֵין כָּד. בֵּין יֵשׁ לוֹ בֵּית אַחִיזָּה בֵּין אִין לוֹ בֵּית
אַחִיזָּה, נְטֹל בְּשֶׁבֶת כְּשֶׁהוּא נְגוּב: וְאִינוּ מְקַבֵּל טְמָאָה. דְּאִינוּ לֹא כְּלִי עֵץ
וְלֹא בְּגָד וְלֹא שֶׁק וְלֹא מִתְּכַת:

פרק כב

פרק כב - משנה א

מצילין מזון שלש סעודות. ואפלו בכלים הרבה, דאלו בכלי אחד אמרו
בפרק כל כתבי דכמה דבעי מציל: **לכס**. כל אחד מזון שלש סעודות:
ובלבד שלא יספג. שלא ישם ספוג לשאב היין ולחזר ולהטיף, ואף על פי
שיש לספוג בית אחיזה, דליכא חשש סחיטה, שלא יעשה כדרך שהוא
עושה בחל. ואפלו לקח בידו שמן ודבש שהן עבים ונדבקים ולקנח ידו
בשפת הכלי אסור, שלא יעשה כמעשה חל: **אין סוחטין את הפרות**. דהנה
ליה מפרק תולדה דדש: **אסורין**. גזרה שמה יסחט לכתחלה: **רבי יהודה**
אומר אם לאכלין. היו אותן פרות מכנסים, היוצא מהן מתר, דלא ניחא
ליה במה שזבו וליכא למגזר בהו שמה יסחט: **ואם למשקין**. היו מכנסין,
דניחא ליה במאי דנפק מניהו, היוצא מהן אסור, גזרה שמה יסחט.
ובזיתים וענבים מודה רבי יהודה לחכמים דאף על גב דכנסון לאכלים
היוצא מהן אסור, כיון דדרךן לסחיטה קימי, כי אתו לידי משקה יחיב
דעתיה בהכי. ובשאר מיני פרות מודים חכמים לרבי יהודה, כיון דלאו
דרךן לסחיטה. לא נחלקו אלא בתותים ורמונים, דרבי יהודה מדמה להו
לשאר פרות וחכמים מדמו להו לזיתים וענבים. והלכה כרבי יהודה **[א]**:
חלות דבש. כשהן מרסקים זב הדבש מעצמו מתוך השענה ואין דרך
לסחטו, הלכך רבי אליעזר מתיר, וחכמים אוסרים, גזרו אטו שאין
מרסקין **[ב]**. והלכה כרבי אליעזר:

פרק כב - משנה ב

כל שפא בחמין. שנתבשל: **מדיחין**. דהדחתו אינה בשולו. אבל לא שורין:
חוץ מן המליח הישן. דג מליח שעברה עליו שנה משנמלח: **וקוליס**
האספנין. דג שקלפתו דקה, והדחתו בחמין הוא גמר בשולו:

פרק כב - משנה ג

שובר אדם את החבית. מפני שהוא מקלקל **[ג]**: **ובלבד שלא יתפון לעשות**
פלי. לעשות לה פה נאה: **אין נוקבים מגופה**. הדבוקה בפי חבית, אלא
נוטל את פלה, דכי נקיב לה מתקן פתחא הוא: **רבי יוסי מתיר**. דאין דרך
פתח חבית בכך. והלכה כרבי יוסי: **ולא יקבנה מצדה**. כלומר הא דשרי
רבי יוסי להיות נוקב את המגופה, לא שרי אלא למעלה בראש המגופה,
דלאו אורחא למעבד פתחא התם אלא נוטל כל המגופה. אבל מצדה,
זימנין דעביד ליה לנקב בצד המגופה משום פתחא ואינו רוצה לפתחה

לְמַעַלְהָ, שְׁלֹא יִפְלוּ צְרוּרוֹת אוֹ עֶפְרַיִם בֵּינֵינוּ: מְמַרְחֵ. וַיֵּשׁ כָּאֵן מְשׁוּם מִמַּחֲקָ:
בְּעָרְבֵי. שֵׁם מְקוֹם: חוֹשְׁשָׁנִי לוֹ מִחֻטָּאֵת. אִם מֵרַח הַשְּׁעָנָה {ד} לְדַבְּקָה
בְּדַפְנֵי הַכְּלִי סָבִיב הַנְּקֵב:

פרק כב - משנה ד

לְתוֹךְ הַבּוֹר. שְׁאִין בּוֹ מֵיִם: שְׁיֵהָא שְׁמוּרָה. שְׁלֹא יִסְרִיחַ מִחֻמַּת הַחֹם. וְהָא
קָא מְשַׁמַּע לָן דְּלֹא חִישִׁינָן דְּלִמָּא אֲתֵי לְאִשְׁוּוּיֵי גַמּוּת שְׁבַקְרַקְעִית הַבּוֹר
כְּדִי שְׁיֵהָא שְׁנָה לְהוֹשִׁיב שֵׁם הַקְּדָרָה: וְאֵת הַמֵּיִם הַיְפִיִּים. הָרְאוּיִים
לְשִׁתְיָה: בְּרַעִים. בְּתוֹךְ מְקוֹה מֵיִם רַעִים שְׁאִינָן רְאוּיִן לְשִׁתְיָה. וּמִלְתָּא
דְּפִשְׁיטָא הִיא, וּמְשׁוּם סִיפָא נִקֻּט לֵהּ, דְּתַנְנָן וְאֵת הַצּוֹנְנִים [בַּחֲמָה] בְּשִׁבִיל
שְׁיַחֲמוּ, מֵהוּ דְּתִימָא נִגְזַר דְּלִמָּא אֲתֵי לְאִטְמוּנֵי בְּרַמְצָא, קָא מְשַׁמַּע לָן: מִי
שְׁנַשְׂרוּ כְּלִיוֹ. שְׁנַפְלוּ בַּמֵּיִם בְּשִׁבְתָּ: מְהֵלֵךְ עִמָּהּ וְאִינוּ חוֹשְׁשֵׁי. שְׁמָא יַחֲשְׁדוּ
אוֹתוֹ שְׁכַבְסָן {ו}: הַגִּיעַ לְחֻצְרָה הַחִיצוֹנָה. הַסְמוּכָה לְמַבּוּא הָעִיר, שְׁהוּא
מְקוֹם הַמְשַׁתְּמַר: שׁוֹטְחָן בַּחֲמָה. לִבְשָׁן: אֲבָל לֹא כִנְגַד הָעָם. שְׁיַחֲשְׁדוּהוּ
שְׁכַבְסָן. וּמִשְׁנָה זֹה דְּחוּזָה הִיא, שְׁהִלְכָה בְּיַדְדֵינוּ כֹּל דְּבַר שְׁאֲסָרוּ חֲכָמִים
מִפְּנֵי מְרָאִית הָעֵין אֲפִלוּ בְּחֻדְרֵי חֻדְרֵי אֲסוּר, הַלְכָךְ אֲסוּר לְשִׁתְחוֹן אֲפִלוּ
שְׁלֹא כִנְגַד הָעָם:

פרק כב - משנה ה

וְנִסְתַּפַּג. וְקִנְחָ {ה}: אֲפִלוּ בְּעֶשֶׂר אֱלוֹנִטִיּוֹת. סְדִינִים שְׁמַקְנָחִים בְּהוֹן,
וְנִסְתַּפַּג בְּהוֹן זֶה אַחַר זֶה, אֵף עַל גַּב דְּלֹא נְפִישֵׁי מֵיָא בְּכָל חַד וְחַד, אֲפִלוּ הֲכִי
לֹא יִבְיֵאִם בְּיָדוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אֲפִלוּ עַל יְדֵי עָרוּב, שְׁאִין כָּאֵן אֲסוּר הוֹצָאָה
אֲלֵא גִזְרָה שְׁמָא יִשְׁכַּח וְיִסְחָטִם בְּבָאוּ: אֲבָל עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם. הוּאִיל
וּמְרַבִּין הֵם מִדְּכָרֵי אֶהְדָּדִי. וְאֲפִלוּ חֲדָא אֱלוֹנִטִית לְעֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם,
דְּהִשְׁתָּא נְפִישֵׁי בְּהַ מֵיָא, אֲפִלוּ הֲכִי מְבִיאִין אוֹתָהּ בְּיָדָם וְלֹא גִזְרִין שְׁמָא
יִסְחָטוּהָ הוּאִיל וּמְרַבִּים הֵן: פְּנִיָהֶם יְדִיָהֶם וְרַגְלֵיהֶם. אוֹרְחָא דְּמִלְתָּא
נִקֻּט, וְהוּא הַדִּין לְכָל גּוֹפֵן. וְאִין הִלְכָה כְּמִשְׁנָה זֹה, אֲלֵא אֲפִלוּ אֶחָד מְבִיא
בְּיָדוֹ אֱלוֹנִטִית שְׁנִסְתַּפַּג בְּהַ, וְלֹא חִישִׁינָן שְׁמָא יִסְחָט:

סכין. שָׁמֶן בְּשֶׁבֶת: וּמִמְשָׁמִשׁוּן. בַּיָּד עַל כָּל הַגּוּף לְהִנָּאָה: אֲבָל לֹא מִתְעַמְלִין. לְשִׁפְשֹׁף בְּכַח (י): וְלֹא מִתְגָּרְדִין. בְּמִגְרָדָת, וְדוּמָה לוֹ (איו"ב) וַיִּקַּח לוֹ חֶרֶשׁ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ, מִשּׁוּם דִּהְיוּ כְּעִבְדָּא דְחַל: אֵין יוֹרְדִין לְפּוֹלִימָא (יא). בְּקַעָה מְלֵאָה מִיִּם וְתַחְתֵּיהָ טִיט כְּמוֹ דְבִק, וַיֵּשׁ בָּהּ מְקוֹמוֹת שְׂיִטְבַּע הָרוּחַץ שֶׁם בְּאוֹתוֹ טִיט וַיִּדְבֵק בּוֹ, וְאֵינוֹ יָכֹל לְעֹלוֹת עַד שְׂיִתְקַבְּצוּ בְּנֵי אָדָם וַיַּעֲלוּהוּ בְּקִשֵׁי גָדוֹל וּבְדַחַק. פְּרוּשׁ אַחַר, בְּקַעָה שְׂטִיט שְׁלֵה מַחְלִיק וְהָרוּחַץ שֶׁם נוֹפֵל וּבִגְדָיו נִשְׁוֹרִים בְּמִים, וְאֵתִי לִידֵי סְחִיטָה: אִפְקִטוּזִין. לְהִקִּיא. וּפְרוּשׁוֹ אִפִּיק טוּי זֵין, כְּלוּמַר לְהוֹצִיא הַמְּזוּן מִמְּקוֹם בְּשׁוּלוֹ שֶׁהִיא הָאֲצִטוּמָה. אִפִּיק, מוֹצִיא. טוּי, מִתְבַּשֵּׁל, צָלִי אֵשׁ מִתְרַגְמִינֵן טוּי נִיר. זֵין, מְזוּן. וְדוּקָא לְשִׁתּוֹת מִשְׁקָה שְׂמִבִּיאֻן לְהִקִּיא הוּא שְׂאָסוּר בְּשֶׁבֶת (יב), אֲבָל לְהַכְנִיס אֲצַבְעוֹ לְתוֹךְ פִּי כְּדֵי לְהִקִּיא מִתֵּר. וְהִיכָא דְאִית לִיה צַעְרָא וְאִם יִקִּיא יִתְרַפָּא, מִתֵּר אֲפִלוּ עַל יְדֵי מִשְׁקָה: וְאֵין מְעַצְבִּין אֶת הַקָּטָן. לְתַקְנֵהוּ וּלְיִשְׁבַּע עֲצָמוֹתָיו וְחוּלְיוֹת שְׂדָרְתוֹ, מִשּׁוּם דְּמַחְזִי כְּבוֹנָה. וְלֹא אֶמְרֵן אֶלָּא לְאַחַר זְמַן, אֲבָל בְּיוֹם לִידָה שְׂרִי. מְעַצְבִּין, לְשׁוֹן יָדִיד עֲצָבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי (שם ט): וְאֵין מַחְזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר. עֵצִים שְׁנִשְׁבְּרִין. וְאֵין הִלְכָה כְּמִשְׁנָה זוֹ, אֶלָּא הִלְכָה מַחְזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר בְּשֶׁבֶת: שְׁנִפְרָקָה יָדוֹ. שְׂיִצָּא הָעֵצִים מִן הַפְּרָק שְׁלוֹ: לֹא יִטְרַפֵּם. לְשׁוֹן בְּיָצִים טְרוּפוֹת בְּקַעְרָה, שְׂמִשְׁתַּטֵּף [בְּצוּגָה] עַל מְקוֹם הַשֶּׁבֶר, דְּמַחְזִי דְלַרְפוּאָה קַעְבִּיד:

שׂוֹאֵל. וּבִלְבָד שְׁלֵא יֵאמֵר הַלּוּנִי. דְּהַלּוּאָה לְזְמַן מְרַבָּה מִשְׁמַע, וְקִימָא לָן סְתָם הַלּוּאָה שְׁלֵשִׁים יוֹם, הַלְכָד אֵתִי מְלוּה לְכַתֵּב עַל פְּנִקְסוֹ כָּד וְכָד הַלּוּיִתִי לְפִלוּנִי, כְּדֵי שְׁלֵא יִשְׁכַּח: מְנִיחַ טְלִיתוֹ אֲצֵלוֹ. אִם אֵינוֹ מְאָמִינוֹ וְלוֹקַח אוֹתוֹ וּמְקַדִּישׁוֹ בְּשֶׁבֶת, דְּחוּבוֹת שְׂקִבּוּעַ לְהוֹן זְמַן יְכוּלִין לְהַקְדִּישׁ בְּשֶׁבֶת (ב):

פְּרֻתָיו. מִיָּנִי מַעֲדָנִים: **אָבֵל לֹא מִן הַכֶּתֵב**. אִם כָּתַב מֵעֶרֶב שַׁבַּת כָּךְ וְכָךְ אוֹרְחִים כִּדֵּי שְׁלֹא יִשְׁכַּחם, לֹא יִקְרָא בְּאוֹתוֹ כְּתָב בְּשַׁבַּת, גְּזֵרָה שְׁמָא יִמְחַק **[ד]**. אִי נִמְי שְׁמָא יִקְרָא בְּשֹׁטְרֵי הַדְּיוֹטוֹת, וְאִין מִתֵּר לְקִרּוֹת בְּשַׁבַּת אֶלֶּא בִּתְוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וּבִתְוֹרָה שְׁבַעֲלָה פֶּה לְאַחַר שְׁכַתְבוּהָ, וּבְפִרוּשֵׁיהּוֹ, אָבֵל בְּשֹׁאֵר דְּבָרִים אוֹ בְּסִפְרֵי חֻכְמוֹת שְׁאִינוּ מִדְּבָרֵי נְבוּאָה אוֹ מִפִּרוּשֵׁיהּוֹ, אֲסוּרִים: **מִפִּיס**. מִטִּיל גּוֹרֵל **[ה]** לְחֻלְק לְמִי נִגִיעַ כָּל מְנָה וּמְנָה: **עִם בְּנֵי וְעִם בְּנֵי בֵּיתוֹ**. שְׁהוּ סְמוּכִים עַל שְׁלַחְנוּ, שְׁאִין כָּאֵן קִפְדָּא. אָבֵל עִם אַחַר לֹא, דְּבַנֵּי חֲבוּרָה הַמְקַפִּידִים זֶה עַל זֶה שְׁאִינָן מוֹחֲלִין וְאִינָן מוֹתֵרִים זֶה לְזֶה עוֹבְרִים **[ו]** מְשׁוּם מִדָּה וּמְשׁוּם מְשָׁקֶל וּמְשׁוּם מְנָן וּמְשׁוּם לוּין וּפּוֹרְעִין דְּגִזְרוּ בְּהוּ רַבְּנָן שְׁמָא יִכְתְּבוּ: **וּבִלְבַד שְׁלֹא יִתְכַּוֵּן וְכוּ'**. מִתְּנִיתִין חֲסוּרֵי מַחֲסָרָא וְהַכִּי קִתְּנִי, מִפִּיס אָדָם עִם בְּנֵי וְעִם בְּנֵי בֵּיתוֹ עַל הַשְּׁלַחְוֹ, וְאַפְלוּ מְנָה גְדוּלָה כְּנֶגֶד מְנָה קִטְנָה, וְדוּקָא עִם בְּנֵי וְעִם בְּנֵי בֵּיתוֹ **[ז]** אָבֵל עִם אַחַר לֹא, וּבִלְבַד שְׁלֹא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְנָה גְדוּלָה כְּנֶגֶד מְנָה קִטְנָה, וְאִזּוּ הוּא דְּבִיּוֹם טוֹב אֲסוּר **[ח]** וּבַחֲל שְׂרִי, אָבֵל אִם נִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת מְנָה גְדוּלָה כְּנֶגֶד מְנָה קִטְנָה אֶפְלוּ בַּחֲל אֲסוּר, מְשׁוּם קִבְיָא, דְּגִזְלָה הוּא וְאַסְמַכְתָּא לֹא קִבְיָא, וְהֵאִי אֲסְמַכְתָּא הִיא, דְּסָמִיד עַל הַגּוֹרֵל אִם יִפֹּל לוֹ הַגּוֹרֵל עַל הַמְּנָה הַגְּדוּלָה יִזְכֶּה בָּהּ, וּלְפִיכָךְ תִּלָּה עֲצָמוּ אֶף לְגוֹרֵל הַקִּטְנָה עַל הַסִּפְקָא, וְאֵלוּ יִדַע מִתְחַלָּה שְׂכוֹן, לֹא הִיָּה מִתְרַצָּה: **חֲלָשִׁים**. גּוֹרְלוֹת, כְּמוֹ חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם **[י]** **עַל הַקְּדָשִׁים בְּיוֹם טוֹב**. שְׁנַשְׁחֲטוּ בְּיוֹם טוֹב, לְחֻלְק אוֹתָם בֵּין הַכֹּהֲנִים: **אָבֵל לֹא עַל הַמְּנוֹת**. שֶׁל קְדָשִׁים שֶׁל אֶתְמוּל:

לֹא יִשְׁכַּר אָדָם פּוֹעֲלִים. דְּכַתִּיב **(ישעיה נח)** מִמַּצָּא חִפְצָךְ וְדָבָר דְּבָר **[יב]**: **וְלֹא יֵאמֹר אָדָם לְחֲבֵרוֹ כוּ'**. לְדִיוקָא נִקְטִיָּה **[יג]**, לֹא יֵאמֹר לְחֲבֵרוֹ שְׂכָר לָנוּ פּוֹעֲלִים, אָבֵל אוֹמֵר לוֹ הַנִּרְאָה שְׁתַּעֲמַד עִמִּי לְעֶרֶב, כְּלוּמַר עֲכָשִׁיו נִרְאָה אִם תְּבֵא אֵלַי לְכַשְׁתַּחֲשֵׁךְ, וְאִף עַל פִּי שְׁשִׁנְיָהֶם יוֹדְעִים שְׁעַל מְנַת לְשַׁכְרוּ לְפַעֲלָתוֹ הוּא מְזַהִירוֹ, כִּיּוֹן דְּלֹא מְפָרֵשׁ לִיהַ שְׂכִירוֹת בְּהַדְיָא שְׂרִי, דְּקִימָא לָן דְּבּוּר אֲסוּר הַרְהוּר מִתֵּר: **אִין מַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם**. לְקֶרֶב עֲצָמוּ בְּשַׁבַּת עַד סוּף הַתְּחוּם וּלְהַחֲשִׁיד שֵׁם שְׁיָהָא קְרוּב לְמַקּוּם הַפּוֹעֲלִים אוֹ לְפַרְדֵּס לְהַבִּיא פְּרוֹת, דְּכָל דְּבָר שְׁאֲסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּשַׁבַּת אֲסוּר לְהַחֲשִׁיד עָלָיו, אָבֵל מַחֲשִׁיד הוּא לְהִיּוֹת קְרוּב לְצִאת וּלְשֹׁמֵר פְּרוֹתָיו, דְּזֶה דְּבָר הַמִּתֵּר בְּשַׁבַּת לְשֹׁמֵר

פְּרוֹתָיו : וּמְבִיא פְּרוֹת בִּידּוֹ. הוֹאִיל וְעָקֵר מִחֻשְׁבְּתוֹ לֹא הִיָּתָה לְכֹד : כָּלֵל
אָמַר אָבָא שְׁאוּל. אֲתֵנָּא קָמָא פְּלִיג, דְּאָסֵר כָּל הַחֻשְׁכָּה וְלֹא מִפְּלִיג בִּין
הַחֻשְׁכָּה שֶׁל מִצְוָה לְהַחֻשְׁכָּה שֶׁל רְשׁוֹת, וְאֲתֵנָּא אִיהוּ וְאָמַר דְּהַחֻשְׁכָּה שֶׁל
מִצְוָה שְׂרִיא [טו], שְׁכָשֵׁם שְׁמֵתָר לּוֹמֵר לְחֻבְרוֹ בְּשַׁבַּת תַּהֲיִה מְזֻמָּן לִילָד
לְאַחַר חֻשְׁכָּה לְהַבִּיא אָרוֹן וְתַכְרִיכִים לְמֵת, כִּד מֵתָר לְהַחֲשִׂיד עַל הַתְּחוּם
כִּדִּי שְׂיִהְיֶה מְזֻמָּן לְאַחַר חֻשְׁכָּה לְהַבִּיא אָרוֹן וְתַכְרִיכִים. וְסִיפָא דְתַנּוּ
מִחֻשְׁיָכִים עַל הַתְּחוּם [לְפַקַח] עַל עֶסְקִי כְּלָה וְעַל עֶסְקִי הַמֵּת, אָבָא שְׁאוּל
הִיא. וְהִלְכָה כְּמוֹתוֹ :

פרק כג - משנה ד

לְפַקַח עַל עֶסְקִי כְּלָה. לְעֵין וְלַחֲקֹר בְּצַרְכֵי הַכְּלָה : חֲלִילִין. כְּלִי נִגּוּן חֲלוּלִין
שְׁקוּלָן מְעוֹרָר הַבְּכִי : לֹא יִסְפֹּד בְּהוֹן יִשְׂרָאֵל. קִנְסָא הוּא מְשׁוּם דְּמוּכְחָא
מִלְתָּא שְׁבַשְׁבִּיל יִשְׂרָאֵל הוּבְאוּ [טז] : אֵלֶּא אִם כֹּן בְּאוּ מִמְּקוֹם קְרוּב. אֵלֶּא
אִם כֹּן נוֹדַע לָנוּ בְּבִירוֹר שְׁבָאוּ מִמְּקוֹם שְׁבַתוּדָה הַתְּחוּם [יז] וְלֹא הֵבִיאֵם
מִחוּץ לְתְּחוּם : אָרוֹן. לְעֶצְמוֹ שְׂיִקְבֵר בּוֹ נְכָרִי, אוֹ לְמַכְר :

פרק כג - משנה ה

סָכִין. בְּשֵׁמֶן : וּמְדִיחִין. בְּמֵים. וּפּוֹקְקִין נִקְבִּיו [יט], סוֹתְמִין נִקְבִּיו
הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים בְּבִגְד אוֹ בְּשׂוּם דְּבַר כִּדִּי שֶׁלֹּא תִכְנֶס בָּהֶם הָרוּחַ
וְיִתְפַח : וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִזִּיז בּוֹ אֶבֶר. שֶׁלֹּא יִטְלֹטֵל וְיִגְבִּיֶה לֹא יָדוּ וְלֹא רָגְלוּ וְלֹא
רִיסֵי עֵינָיו, שְׁאָסוּר לְטֹטֵל הַמֵּת אוֹ אֶבֶר מֵאֶבְרָיו, אֵף עַל פִּי שְׁמֵתָר לְגַע
בוֹ. וְכֵן כָּל מְקַצָּה [כ] מֵתָר בְּנִגְיָעָה וְאָסוּר בְּטֹטֵלוֹ. וּבִיָּצָה שְׁנוּלְדָה בְּשַׁבַּת
אוֹ בְּיוֹם טוֹב אָסוּרָה אֶפְלוּ בְּנִגְיָעָה, שְׁמִפְנֵי כְּדוּרִיתָה נְגִיעָתָה זֶהוּ טֹטֵלוֹהָ :
וְשׁוּמְטִים אֵת הַכֹּר מִתְּחַתּוֹ. וְנִמְצָא מִטָּל עַל הַחֹל, אֲבָל לֹא מִטְּלָטֵלִין
לְהַנִּיחוֹ עַל הַחֹל, דְּהָא תֵּנָּא רִישָׁא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִזִּיז בּוֹ אֶבֶר : בְּשַׁבִּיל
שְׂיִמְתִּין. שֶׁלֹּא יִסְרִיחַ [כא] מִחֻמַּת חֵם הַסְּדִינִים וְהַכְּרִים : קוֹשְׂרִים אֵת
הַלְּחִי. שֶׁל מֵת שֶׁהִיָּה פִּיּוּ הוֹלֵד וְנִפְתַּח : וְלֹא שְׂיַעֲלָה. לְהַסְגֵר מֵה שְׁנִפְתַּח,
דְּהִינּוּ מִזִּז אֶבֶר, אֵלֶּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף לְהַפְתַּח : סוּמְכִים אוֹתָהּ בְּסַפְסָל. שְׁהָרִי
תּוֹרַת כְּלִי עֲלָיו : וְלֹא שְׂתַעֲלָה. דְּהוּהָ לִיָּה בּוֹנָה : אֵין מְעַמְצִין. אֵת עֵינָיו
בְּשַׁבַּת אֶפְלוּ לְאַחַר יְצִיאַת נֶפֶשׁ, דְּהוּהָ לִיָּה מִזִּז אֶבֶר : שׁוּפֹד דְּמֵים. שְׁבַדְבַּר
מִעֵט מִקְרָב מִיתָתוֹ :

פרק כד - משנה א

מי שהחשיך. נותן כִּיסוֹ לְנֹכְרִי. מִבְּעוֹד יוֹם [א]. וְאִם עַל גֵּב דְּשִׁלוּחוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא לִשְׂאֵא אֶת כִּיסוֹ בְּשֵׁבֶת, קִים לְהוּ לְרַבְּנָן דְּאִין אֲדָם מַעְמִיד עֲצָמוֹ עַל מָמוֹנוֹ, וְאִי לֹא שְׂרִית לִיה אֲתִי לְאֲתוּיִי אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים [ב]: **וְאִם אִין עָמוֹ נֹכְרִי כו'.** הָא יֵשׁ עָמוֹ נֹכְרִי, לְנֹכְרִי יְהִיב לִיה, מֵאִי טַעְמָא, חֲמוֹר אֲתָה מְצִיָּה עַל שְׁבִיתָתוֹ, נֹכְרִי אִי אֲתָה מְצִיָּה עַל שְׁבִיתָתוֹ. וְכַשְּׂמָנִיחַ כִּיסוֹ עַל הַחֲמוֹר מִשְׁתַּחֲשֵׁךְ מְנִיחוֹ עָלֶיהָ כְּשֶׁהִיא מְהַלְקֶת, כְּלוּמַר לְאַחַר שְׁעָקְרָה רְגְלֶיהָ לִילָךְ, דְּלֹא עֲבָדָה עֲקִירָה, וְכַשְּׂרוּצָה הַבְּהֵמָה לַעֲמֵד נוֹטְלוֹ מֵעָלֶיהָ [ג], וְלֹאחַר שֶׁתְּחִזֹּר וְתַעְקֹר רְגְלֶיהָ לִילָךְ יִנְיַחָה עָלֶיהָ, כִּי הֵיכִי דְלֹא תַעְבִּיד הַבְּהֵמָה עֲקִירָה וְהִנְחָה, דְּאִי שְׁבִיק לָהּ לְמַעַבְדַּ עֲקִירָה וְהִנְחָה וְהוּא מְחַמֵּר אַחֲרֶיהָ וּמְנַהִיגָה נִמְצָא מְחַמֵּר אַחַר בְּהֵמָתוֹ בְּשֵׁבֶת וְאָסוּר, אִם עַל פִּי שְׂאִינָה טְעוּנָה אֶלְא כֹּל דְּהוּ, דְּכִתִּיב (שְׁמוֹת כ) לֹא תַעֲשֶׂה [כָּל] מְלֶאכֶה אֲתָה וּבְהֵמָתָךְ, אִיזוֹ הִיא מְלֶאכֶה שְׁנַעֲשִׂית בֵּין הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה, הָוִי אוֹמֵר זֶה מְחַמֵּר: **הַגִּיעַ לְחֻצֵי הַחִיצוֹנָה.** מִלְּתָא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁה הִיא וְלֹא בְּדִין כִּיסוֹ קָא מִירִי: **לְחֻצֵי הַחִיצוֹנָה.** שֶׁל עִיר, שֶׁהוּא מְקוֹם הַמְּשַׁתְּמֵר רֵאשׁוֹן, כְּשִׁיבָא לְפָרֶק הַחֲמוֹר נוֹטֵל בְּיָדוֹ מֵעָלָיו כָּלִים הַנֹּטְלִין בְּשֵׁבֶת: **וְשְׂאִינָם נֹטְלִים מִתִּיר אֶת הַחֲבָלִים.** שֶׁל אֶפְרָיִם שֶׁהוּן קְשׁוּרִים, וְהַשְּׂקִין נוֹפְלִים:

פרק כד - משנה ב

פְּקִיעֵי עָמִיר. קָשִׁין שֶׁל שְׁבָלִים שְׂאֲגָדוֹ [ד], מִתִּירִין אוֹתוֹן, דְּכָל זָמַן שֶׁהוּן קְשׁוּרִין לָאוּ אֶכְלָא נִינְהוּ, וּמִתִּירִין אוֹתוֹן לִישׁוּינְהוּ אֶכְלָא, אֲבָל פְּסָפוּס, לְפָזְרוֹן כְּדָרְךְ שְׂרָגִילִין לְפָזֵר עֲשָׂבִים לְפָנֵי בְּהֵמָה כְּדִי שְׁתַּרִּיחַ רִיחוֹ וְיִהְיוּ יָפִין לָהּ לְאֶכְלוֹ, אָסוּר בְּפְקִיעֵי עָמִיר, דְּמֵאחַר דְּאֲתַעְבִּידוּ אֶכְלָא בְּהֵתֵר הַפְּקִיעִין, וְהַפְּסָפוּס אִינוּ אֶלְא לְתַעֲנוּג בְּעֵלְמָא, וּמְטַרַח בְּדָבָר שֶׁהוּא כְּבֵר אֶכְלָא לֹא טְרַחֲיִנּוּ: **וּמִפְּסָפוּסִים אֶת הַכְּפִיסִים.** עֲנָפִים לְחִים שֶׁל אֶרֶז, מְפָזְרִים וְשׁוֹטְחִים אוֹתוֹן לְפָנֵי הַבְּהֵמָה שְׁתַּרִּיחַ רִיחוֹ, דְּבִלְאוּ פְּסָפוּס לֹא הוּוּ אֶכְלָא: **אֲבָל לֹא**

את הזרין. הן הן פקיעי עמיר, אלא שהפקיעין יש להן שני קשרים, אחד בראשן ואחד בסופן, והזרין יש להן שלשה קשרים, קשר אחד יתר באמצען. וקאמרה מתניתין שאין מפספסים את הזרין ואף על פי שהן דחוקים זה בזה ומתחממים והבהמה קצה בהן, אלא מתיר שלשה אגדיהן בלבד, דהתרת אגדיהן משוי לה אכלא כפקיעין: **אין מרסקין את השחת.** אין מחתכין עשב של תבואה, והיא אספסתא, משום דטרחא שלא לצרף הוא: **רבי יהודה מתיר בחרובין לבהמה דקה.** ששניה דקות, וקשין לה. ואין הלכה כרבי יהודה:

פרק כד - משנה ג

אין אובסין. [אין] מאכילין אותו על כרחו ותוחבים לו בגרונו, ופרוש אובסין, עושין לה אבוס בתוך מעיה: **ולא דורסים.** שדורס המאכל לתוך גרונה. ומיהו לא הוי כמו אובסין: **אבל מלעיטים.** שתוחב לו המאכל למקום שיכול להחזיר: **אין ממראין.** מפטמין, לשון וחלב מריאים (ישעיה א). ופרוש המראה, שתוחב לו המאכל לפניים מבית הפליעה במקום שאינו יכל להחזיר: **ומהלקטין לתרנגולין.** שתוחב המאכל לתוך פיו במקום שיכול להחזיר: **אבל לא גובלין.** אין לשין אותו בפנים: **אין נוטנין מים לפני דבורים.** שאין מזונותיהן עליו, שיוצאין ואוכלין בשדה ומים מצויין להם באגמים: **דורסיות.** יונים שגדלים בבתים. ונקראים דורסיות על שם הורדוס המלך שהיה מגדל מהן בארמונו:

פרק כד - משנה ד

מחתכין את הדלועין. התלושין {ח} לפני הבהמה, ואף על גב דסתמן לאו למאכל בהמה קימי אלא לאדם: **ואת הנבלה.** שנתנבלה היום, ואף על גב דבין השמשות היתה עומדת לאדם ולא לבהמה {ט}:

מפירין. בעל לאשתו ואב לבתו: **ונשאלין**. לחכם **(י)**: שהו לצרף השבת. כגון שגנדר שלא יאכל היום. ונשאלין דוקא קאי, דאלו בעל או אב מפר בין נדרים שהו לצרף השבת בין נדרים שאינן לצרף השבת, כיון שאינו יכל להפר אלא ביום שמעו בלבד. ונדרים שהו לצרף השבת אפלו היה לו פנאי להשאיל עליהם קדם השבת נשאלין עליהם בשבת: **ופוקקין את המאור**. החלון שממנו האורה נכנסת, סותמין אותו בלוח או בשאר כל דבר שרגילים לסתם בו: **ומודדין את המטלית**. כגון אם היתה טמאה ונגעה בטהרות, מודדין אותה אם יש בה שלש אצבעות על שלש אצבעות לידע אם נטמאו הטהרות אם לאו, דמטלית פחותה משלש על שלש אינה לא מטמאה ולא מטמאה **(יא)**: **ואת המקוה**. לידע אם יש בה אמה על אמה ברום שלש אמות. שאלו מדידות של מצוה הן, לפיכך מתר למדד אותן בשבת: **שפקו את המאור**. את החלון. וקרוי מאור, שממנו האורה נכנסת: **בטפיח**. פד של חרס: **מקדה**. כלי חרס: **בגמי**. להכי נקט גמי, שראוי למאכל בהמה ולא מבטל ליה להיות קשר של קימא: **לידע אם יש בגיגית פותח טפח**. כמין שביל קטן היה בין שני בתים שלא היה מקורה, אלא שגיגית מנחת על גבו, והיו חלונות פתוחות מן הבתים אל השביל, והיו חוששין שמא ימות מת בבית אחד ותהא הטמאה בא מן החלון אל השביל ומן השביל אל הבית האחר דרף החלון הפתוח, לפיכך פקקו את החלון הפתוח לבית שהטמאה בתוכו **(יב)** בטפיח של חרס וגבו לצד השביל, וכלי חרס אינו מטמא מגבו, וחוצץ, כי חששו שמא אין בסדק הגיגית פותח טפח ונמצאת הגיגית מאהלת על השביל והטמאה באה דרף השביל מבית זה לבית זה. אחר כך הצרכו לפתח החלון ולטל אותו טפיח הפקוק בחלון, ובאו לידע אם יש באותו סדק של גיגית פותח טפח ואין שם אהל באותו שביל להביא את הטמאה, שהטמאה יוצאה מן השביל דרף סדק שבגיגית **(יג)** כלפי מעלה. או אין בסדק של גיגית פותח טפח, ונמצאת השביל כאהל ומביאה את הטמאה מבית לבית. ומדדו מקדה של חרס וקשרוה בגמי והושיטוה כלפי מעלה, לראות אם היה בסדק הגיגית פותח טפח אם לאו: